

EVANGÉLIKUS Élet

**Csillapítja-e
a szomjúságot
az iskola?**

**A korál
Isten eszköze**

**Magyarok
a Kirchentagon**

*Ahol a madár
is jár*

A teremtett világ
pilótaszemmel

A hónap könyve

Érzékeny novellák...

...egy ötgyermekes, zeneművész
lelkészfeleségtől.

„Belülről jólesően
melengeti valami.
Talán a szeretet...”

-30%

2100 Ft 1470 Ft

✉ 1085 Budapest, Üllői út 24.

☎ +36 1 317-5478 ☎ +36 20 824-5518 @ kiado@lutheran.hu

 LUTHER
KIADÓ

SZOMJOLTÁS

Eseményekben gazdag a nyárelő, e lapszámunkban örömmel – és részletesen – számolhatunk be lelkes-szentelésről, testvérkapcsolati látogatásról, történelmi együttműködési megállapodásról csakúgy, mint a németországi Kirchentagról.

A két évente megszervezett német protestáns egyházi napok gazdag programkínálatához 2023-ban is többféle módon járultak hozzá a magyarországi evangélikusok. A magyar standon két püspökünk a kérdező szerepében volt részese emlékezetes eszmecsereknél, az országos iroda gyülekezeti és missziói, valamint ökumenikus és külföldi osztálya játékokkal és beszélgetéssel várta az érdeklődőket. A találkozó lebonyolítását segítő önkéntesek csapatát pedig tízfős magyar diákcsoport erősítette. Színes összeállításunkban sorra vesszük, hol és hogyan találkozhattak magyar lutheránusokkal a harmincnegyedik Kirchentag résztvevői Nürnbergben.

Szabó András esperes a nyári szabadságolások, kerti munkák kapcsán ír az *Égtájéoló* rovatban kritikus, de megfontolandó gondolatokat, felhívja a figyelmet arra, hogy „a Teremtő munkatársának lenni jó”. Stifner-Kőháti Dorottya pedig a nyár eleji „pipacs-tengerekben” gyönyörködve teszi fel a kérdést: „...vajon lehet-e élni elszakítva attól, leszakítva arról, aki minket egyedí, különleges, szép, értékes, legdrágább teremtményeként megalkotott?”

A nyári kánikulában figyelniünk kell rá, hogy elegendő folyadékot fogyasszunk. Nincs ez másként lelkünk italával sem. „Ha szomjas maradsz, akkor nem az a megoldás, hogy másik forrás után nézel, vagy azt mondd: nem létezik a forrás, hanem az, hogy mélyebbről merítesz a forrásból. Nem a »forrás vagy nem forrás« közötti választás a tét, hanem a felszínesség és a mélység közötti választás a valódi dilemma a keresztény életünkben” – helyezi a szívünkre Gáncs Tamás az *Élő víz* rovatban.

■ KÉZDI BEÁTA

Csillapítja-e a szomjúságot az iskola?

Tanulási paradicsom kapujában állunk – mondja Setényi János oktatáskutató, a Mathias Corvinus Collegium Tanuláskutató Intézetének igazgatója. A szakembert, aki részese volt az evangélikus köznevelési stratégia megalkotásának, a reformokról és a hazai evangélikus iskolák erősségeiről, feladatáról is kérdeztük.

17. oldal

Ahol a madár is jár

Rejtvénykérdés is lehetne: mi az amfibia? Somogyi-Tóth Dániel, a debreceni Kodály Filharmónia zeneigazgató-karmestere és Szécsény Márton Airbus-oktatókapitány barátaikkal együtt indították újra útjára a magyar vízi repülést. Ferihegyen beszélgettünk velük evangélikus kötődésükről és arról, hogyan látják meg a repülésben az istenit.

23. oldal

Isten ajándékait megtapasztalni

Egy hazatért lelkésznő, aki május 27-én Medgyesegyházán lelkésznővé vált. Szigethy Szenteczki Katalin idén végzett az Evangélikus Hittudományi Egyetem másoddiplomás lelkészképzésén. Isten elhívásáról és csodáiról, hazaköltözéséről, a vidéki élet örömeiről és a közösséghez tartozás élményéről kérdeztük őt.

30. oldal

TARTALOM

Forrás • Láthatóan evangélikus • Oratio oecumenica	4
A vasárnap igéje • Kendeh-Kirchknopf László	5
Forrás • Új nap – új kegyelem • Baranyay Csaba	6
Krónika • Hírek, tudósítások	7
Égtájéoló • Szabó András esperes írása	14
Teológusportré • Hegedűs Kende Kristóf az elköteleződésről	16
Interjú • Setényi János oktatáskutatóval beszélgettünk	17
Népszerű teológia • A korál Isten eszköze	20
Jegyzet • Pipacsok a nyárban • Stifner-Kőháti Dorottya	22
Riport • A teremtett világ pilótaszemmel	23
Élő víz • Gáncs Tamás rovata	26
Riport • Két lábon járó menta medgyesi módra	27
Interjú • Lelkészneből lelkésznő – Szigethy Szenteczki Katalint kérdeztük	30
Fókusz • Nürnberg adott otthont az idei Kirchentagnak	32
• Interjú Christian Kopp megválasztott bajor püspökkel	33
• Magyarok az egyházi napokon	34
• Németországi magyarok szeretetben Isten igéje körül	36
• Óvárosi istentisztelettel zárult a találkozó	37
Interjú • Protestáns magyar elköteleződés több határon át	38
Krónika • Hírek, tudósítások	40
A hónap igéje • Balicza Iván	43
Forrás • Oratio oecumenica	44
A vasárnap igéje • Klimentné Ferenczy Andrea	45
Forrás • Új nap – új kegyelem • Baranyayné Rohn Erzsébet	46

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Hatala Istvánné Varga Gizella nevelőszülő – Sárszentlőrinc. Neveltetéséből kifolyólag sokáig nemcsak a templom közelébe nem mentem, hanem a vallásra se gondoltam. Számomra az Isten nélküli világ volt a természetes. Húszéves voltam, amikor két éves kislányom bárányhimlős lett. Közben az általános ápoló és asszisztensi vizsgámra kellett készülnöm. Elkeseredett és fáradt voltam. Aggódtam a gyermekemért és azért is, hogy nem tudok majd a tanulmányaimban teljesíteni. Egy sétánk alkalmával lettem figyelmes a templomra. „Ide bemegyünk!” – mondtam a lányomnak. Odabent mise volt. Beültünk az utolsó padba, és felfedeztem az engem is szerető Istent. Attól a perctől kezdve tudom, hogy mindenre van megoldás: az Úr. Ő az, akihez fordulhatok, aki ott van velem.

Szüleimtől megtudtam, hogy kisgyermekként az evangélikus templomban kereszteltek meg titokban. Onnantól kezdve ide járok, és igyekszem a húszéves „lemaradásomat” pótolni. Lányom mindig velem jött, hittanra járt, konfirmált, és felnőttként is istenhívó életet él. Nevelőszülőként magától értetődő, hogy a rám bízott kicsi gyermekekkel istentiszteletre megyünk, és hittanra járnak. Idehaza közösen imádkozunk. Csodaként élem meg, hogy a gyermekek milyen természetesen tudnak Istenhez fordulni. Már az önmagában istenbizonyíték, ahogy a lelkükből kifakad a hálaadás.

Az evangélikusok mai arcképcsarnoka az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Bátrak Ligája-győztes evangélikus csapat

A Kiskőrösi Petőfi Sándor Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Technikum csapata végzett az első helyen a Honvédelmi Sportszövetség egyik legnagyobb versenysorozatának, a Bátrak Ligájának az országos döntőjén. A bajnoknak járó címért és az értékes nyereményekért tizennyháztizenkét általános iskola száztizenkét versenyzője állt rajthoz. A fináléban június 8-án a fővárosi Kozma István Magyar Birkózóakadémia adott otthont.

A bátor fiataloknak hét állomást kellett időre teljesíteniük a legjobb tudásuk szerint. A feladatok között szerepelt villámtájékozódás, erő- és tudáspróba, RC (rádiótávírányítású) tank vezetése, falmászás, „laser run”, azaz lézerlövészetes futás és egy komplex akadálypálya is.

Forrás: honvedelmisport.hu

ORATIO OECUMENICA

Urunk, Istenünk! Vétkenesen érkezünk eléd, de te nem taszítótál el. Köszönjük, hogy megszólíthatunk, és te figyelsz ránk. Kérünk, hallgass meg, amikor eléd visszük, ami szívéünkön van.

Eléd visszük a mai bűnöket. Ahol ember embert bánt, ahol kis és nagy háborúk dúlnak, ahol lehetetlennek tűnik a másik megértése, mert árkok választanak el egymástól, add, hogy hidépítő lehessünk! Eléd visszük a szenvedőket, a betegség, a szegénység, a természeti csapások áldozatait. Különösen azokat, akiket megvet a világ, akikről úgy látjuk, megérdemlik balsorsukat. Add, hogy felemeljük őket a porból!

Eléd visszük a sebzett világot, a kiközöklött évszakokat, az elpazarolt erőket, kárba vesztett napjainkat. Sokszor képtelenek vagyunk jól gazdálkodni a kapott lehetőségekkel. Add, hogy megtaláljuk, ami érték, és jól használjuk fel!

Eléd visszük egyházunkat, ahol oly gyorsan ítélünk meg másokat. Ránézésre tudni véljük, ki az, aki méltó arra, hogy közösségben legyen veled, és ki a méltatlan. Köszönjük, hogy kegyelmed mindig nagyobb, mint a mi emberismeretünk. Add, hogy rácsodálkozzunk mások megtérésének csodájára!

Eléd visszük múltunkat. Minden hibát, amelyet elkövettünk, mindent, amit ma másként csinálnánk. Eléd visszük jelenünket, élethelyzetünket és a veled való találkozás kivételes lehetőségét; jövőnket, a láthatatlan utat, amelyet nem ismerünk. Add, hogy múltunk hibái a változás erőforrásává váljanak! Add, hogy felismerjük a jelen lehetőségeit, mindazt, amit csak most tehetünk meg! Add, hogy a jövő a veled és embertársainkkal való igaz közösségben teljesebben ki!

Urunk, Istenünk! Kegyelmed erejével indulunk tovább, mert te nem taszítasz el. Köszönjük, hogy lábaddal borulhattunk, és te meghallgattál. Kérünk, vezess tovább, hogy ne essünk el újra. Ámen.

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 3. VASÁRNAP – LK 7,36–50

Térj be, vendég, hozzám

Bizonyára hallottuk már, hogy valakire azt mondták, farizeusként viselkedik. Ez ma komoly negatív minősítés. Pedig eredetileg nem volt az. A farizeusok voltak azok az emberek, akik igazán, komolyan megtartották a mózesi törvényeket. Sokszor még túl is teljesítették, mégpedig azért, hogy ha az általuk felállított szigorú szabályrendszer esetleg sérül, a *Tízparancsolatot* még akkor is betartsák.

Bár mai eszünkkel ez furcsa gondolatmenet, de el kell ismerni, hogy a törvény volt az életük, minden gondolatukat, minden tettüket ez határozta meg. Nem volt véletlen, hogy köztisztviselőben állottak, véleményüket sokszor kikérték.

A „tökéletes” vendéglátó. Egy ilyen ember hívja meg magához Jézust vacsorára. Azzal, hogy Jézus eleget tesz a meghívásnak, elismeri Simon vallási igyekezetét, melyet a későbbiekben sem kritizál egyetlen szóval sem. Lukács evangélista azonban azt is ábrázolja, hogy ez az ember mindezek mellett milyen kicsinyes, mennyire lenéző másokkal szemben: „...ezt mondta magában: Ha ő próféta volna, tudná, ki és miféle asszony az”, aki Jézushoz ért, aki ott zokog a lábánál, és csókokkal halmozza el – olvassuk az evangéliumi tudósításban Simon gondolatait, utána pedig a szavait: „Mester, mondd!”

Érezhető valamiféle mézesmázos hangvétel a lukácsi megfogalmazásból. Jézus ezzel mit sem törődve megfogalmazza nagyon kemény kritikáját a házigazdával szemben: példázatot mond a sok és a kevés adósság elengedéséről. Ezzel a mindenkori Simonok felett is kritikát gyakorol. Azok felett, akik inkább lenézően fordulnak a másik felé, adott esetben még ki is zárják a közösségből, baráti társaságból, gyülekezetből, egyházból, ahelyett hogy odafordulnának hozzá, meghallgatnák, talán együtt sírnának vagy nevetnének vele, vagy segítő jobbot nyújtanának felé.

Sajnos mai világunk éppen ezt a mentalitást élheti. Elhiteti, hogy csak akkor lehetünk valakik, ha lenézően tudunk a másik felé fordulni, ha elhisszük, hogy jobbak vagyunk az embertársunknál, és ezt újra és újra éreztetjük is vele.

Megalázottból példa. Jézus magatartása azért megdöbbentő, mert totálisan szembemegy az akkori és a mai elvárásokkal. Hiszen neki, Simon szerint, az őt megkereső és némán bocsánatért esedező asszonyt kellett volna bírálnia, látványosan el kellett volna határolódnia tőle. Ehelyett azonban Jézus az asszonyt helyezi a farizeus elé követendő példaként. Mert nála egészen más a koordináta-rendszer, mint az akkori és a mai embereknél. Ő nem kritizálja a bűnös embert, nem kioktatni

akarja, hanem megszólítja, magához hívja: „Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok, és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek.” (Mt 11,28)

Halljuk ezt a mondatot mi is az istentiszteleteinken, az úrvacsorai liturgiában. Mert nekünk ilyen Urunk van. Aki hív és vár minket, de nem úgy, mint az egykori vendéglátó, Simon, hanem mint a mi Megváltónk. Aki hisz őbenne, aki csak benne reménykedik, mint ahogy tette ez az asszony, az nála új életet nyer.

”

PETER PAUL RUBENS ÉS ANTHONY VAN DYCK: LAKOMA SIMON FARIZEUS HÁZÁBAN (1618-1620)

Néma bocsánat. A történet főszereplője, a „bűnös” asszony nem beszél. Nem könyörög, mondván: „Uram, bocsáss meg!” De mindaz, amit némán tesz, igen komoly segélykiáltás. Ezt Jézus pontosan érti, aztán egyetlen mondattal meg is gyógyítja az asszonyt: „A te hited megtartott téged, menj el békességgel!” És szól azóta is, kétezer éve Lelke által mindazokhoz, akik terhek alatt roskadoznak. Így hozzánk is.

Biztat: van hová menni a nyomorúságokkal, a lelki megpróbáltatásokkal, hogy ez után a gyönyörű mondat után megerősödvé tudjunk továbbmenni a mindennapok kihívásai közé. Vissza oda, ahonnan jöttünk, de már más emberként, megújulva, hiszen megérthettük az apostoli szót: „Minden gondotokat őreá vessétek, mert neki gondja van rátok.” (1Pt 5,7)

■ KENDEH-KIRCHKNOPF LÁSZLÓ

Imádkozzunk! Hálát adunk, Urunk, hogy te ma is, most is megszólítasz minket. Kérünk, munkáld meg bennünk Lelkeddél, hogy a hívást meg ne vessük, és így lehessünk megváltott gyermekeid az Úr Jézus Krisztus által. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (június 25.) *Ha késik is, várd türelemmel, mert biztosan bekövetkezik, nem marad el.* Hab 2,3 (1Pt 4,7b–8; Lk 15,1–3.11b–32; 1Tim 1,12–17; Zsolt 103) Hit és várakozás. E kettő elválaszthatatlan egymástól. Mert a hit mindig előretekint. Nem az okokat, hanem a célját vizsgálja mindennek. Hiszek – ez azt jelenti, bízom Istenben. Azaz órá bízom magam, órá bízom az életemet. Tudom, nélküle nincs esélyem. Erre tanít bennünket mai igénkben Urunk, s ezt erősíti a következő vers üzenete is, hiszen a jól ismert felismeréssel folytatódik ez a szakasz: „...az igaz ember a hite által él.” (Hab 2,4)

Hétfő (június 26.) *Ha a halál árnyéka völgyében járok is, nem félek semmi bajtól, mert te velem vagy: vessződ és botod megvigasztal engem.* Zsolt 23,4 (2Kor 4,8–9; 1Jn 3,19–24; 1Móz 43,1–14) Isten mindenhol jelen van, s mindig azt adja, amire igazán szükségünk van. Akkor is átélhető a közelsége, amikor a füves legelők és a csendes vizek mellett járunk, de a halál árnyékának völgyében is jó pásztorként tud vezetni, óvni és erősíteni bennünket igéjével. Jelenléte nem félelmet kelt, hanem bátorít és vigasztal. Mint ahogy a pásztor is fegyelmezi nyáját, és botjával irányt mutat neki, úgy vezet és óv attól, hogy rossz útra térjünk. Szava nem az ítélet igéje, hanem a vigasztalás evangéliuma. Tudhatjuk, hogy van Valaki, aki anynyira szeret, hogy még azt is megmondja nekünk, ha rossz irányba tart az életünk.

Kedd (június 27.) *Akkor majd megtudja minden ember, hogy én, az Úr vagyok a te szabadítód és a te megváltód...* Ézs 49,26b (Mt 28,18–20a; Lk 7,36–50; 1Móz 43,15–34) Isten Jézus Krisztusban mutatta meg szeretetét minden ember számára. Jézus pedig elküldte tanítványait, hogy ezt a szeretetet hirdessék mindenfelé, és tanúskodjanak róla. Egyelőre még nem lett nyilvánvalóvá minden ember előtt ez a Krisztusban megjelent isteni szeretet, de eljön az az idő, amikor majd mindenki megismeri a teljes Igazságot. Valahogy úgy, ahogy Pilinszky János látja: „Akkor azt mondjuk: szeretlek. Azt mondjuk: / nagyon szeretlek. S a hirtelen támadt tülekedésben / sírásunk mégegyszer fölszabadítja a tengert, / mielőtt asztalhoz ülénk.” (Mielőtt)

Szerda (június 28.) *Magasztalom nevedet hűséges szeretetedért, mert mindennél magasztosabbá tetted nevedet és beszédedet.* Zsolt 138,2b (1Pt 1,23; Jn 5,1–16; 1Móz 44,1–34) Luther a *Miatyánk* első kérése kapcsán így tanít a *Kis kátében*: „Isten neve önmagában is szent ugyan, de mi azt kérjük ebben az imádságban, hogy közöttünk is szent legyen.” Az istendicséret legszebb formája ugyanis maga az Isten dicsőségére való

élet. Az ő nevének magasztalása, amely a személyesen átélt és megtapasztalt isteni szeretet és hűség nyomában fakad. Mert csak az tudja Isten nevét magasztalni, akinek személyes tapasztalata van Isten jóságáról és szeretetéről.

Csütörtök (június 29.) *De az Úr velem van, mint egy erős vitéz.* Jer 20,11a (1Tim 1,12; Mk 16,13–19; 1Móz 45,1–24) A félnék, kétségekkel küzdő Gedeont így biztatta egykor az Úr angyala: „Az Úr veled van, erős vitéz!” (Bír 6,12b) Jeremiás pedig bár kesereg prófétai küldetése miatt, mégis maga látja be, hogy egyedül Isten erejére számíthat. Rendkívül fontos tehát, hogy mi sem önmagunkat gondoljuk „erős vitéznek”, hanem kérjük Urunk segítségét, mert a mi megbízhatóságunk abban a Krisztusban van, aki megbízott bennünk, és ránk bízta evangéliumát, hogy az ő erejével szolgáljunk ebben a világban. Isten ereje ugyanis Jézus Krisztusban van velünk, ahogy Luther is fogalmaz: „De küzd értünk a hős vitéz, / Kit Isten rendelt mellénk.” (EÉ 254,2)

Péntek (június 30.) *Ha elesik valaki, nem kel-e föl? Ha helytelen útra tér, nem fordul-e vissza?* Jer 8,4 (Lk 17,5; Gal 3,6–14; 1Móz 45,25–46,7) „Az ember igazán nagy vétke nem az egyes bűnök, melyeket elkövet. Az ember igazán nagy vétke az, hogy minden pillanatban megtérhetne az Úrhoz, de nem teszi meg” – írja Martin Buber. S valóban sokszor tapasztaljuk, hogy milyen nehéz elhagyni a régit és újat kezdeni. Mert mindannyiunkban van valami öcsökönnyösség, a „csak azért sem” megkeményedése, ami nem enged a megtérésre bennünket. Jeremiás szava azonban bátorít, hiszen azt mondja, hogy minden helyzetben fel lehet állni és meg lehet fordulni, mert – amíg tart a ma – Isten mindig ad esélyt az újkezdeshez. Nincs reménytelen helyzet és elveszett ember, mert Isten a legreménytelenebbnek látszó helyzetben is tud kiutat mutatni nekünk.

Szombat (július 1.) *[Uram,] eléd tártam ügyemet!* Jer 11,20b (Mt 6,10; Róm 8,1–6; 1Móz 46,28–34) „Coram Deo” – mondták a régiek, s milyen igazuk volt, hiszen mindig „Isten színe előtt” éljük életünket. S egyáltalán nem azért tárhatom ügyemet az Úr elé, mert amúgy bármit is rejtegethetnék előle, hanem azért, mert nekem, magamnak van szükségem arra, hogy elé vigyem életem minden örömét és gondját, és az imádság áldott lehetőségével éljek. S ha így teszek, akkor békeséget találok önálla, s bele tudok simulni akarátába. Mert Isten akarata mindig a lehető legjobb nekem. Ezt meglátni és elfogadni – Isten különös kegyelme.

■ BARANYAY CSABA

Még szorosabbra font kötelék

Testvéregyházi szerződés a Magyarországi és a Nigériai Evangélikus Egyház között

Szorosabbra fűzi kapcsolatát a Magyarországi és a Nigériai Evangélikus Egyház. A testvéregyházi szerződést Fabiny Tamás elnök-püspök, Pröhle Gergely országos felügyelő és Panti Filibus Musa nigériai érsek – aki egyúttal a Lutheránus Világszövetség elnöke is – írta alá június 5-én Budapesten, az Északi Egyházkerület Püspöki Hivatalában.

„Az Úr Jézus Krisztus kegyelme, Isten szeretete és a Szentlélek közössége legyen mindnyájatokkal!” – kezdte ünnepi beszédét Fabiny Tamás a bibliolvasó Útmutató heti igéjének (2Kor 13,13) felolvasásával.

tagegyházait ma Afrika adja, köztük Nigéria: a Nigériai Evangélikus Egyház mintegy 2,2 millió evangélikust számlál.

A keresztény közösségeket támadó Boko Haram iszlamista terrrorszervezet pusztítása kapcsán Fabiny Tamás arra

szavai szerint arra világít rá, hogy ezek alapján lehetünk együtt az evangélikus egyházban is.

„Az együttműködési megállapodás egyszerre erősíti meg egyházaink kétoldalú kapcsolatát, ugyanakkor a Lutheránus Világszövetségben belül is erősebbé válik közöttünk ez a kötelék. Közös zárandokutunk öt évvel ezelőtt kezdődött, amikor a Lutheránus Világszövetség a tagegyházait párba állítva egy bizonyos téma mentén együttműködésre ösztönözte – a nigériai és a magyar evangélikus egyház esetében ez a diakónia volt” – válaszolta fel a két egyház együttműködésének alapjait Panti Filibus Musa, a Nigériai Evangélikus Egyház érseke, a Lutheránus Világszövetség elnöke.

Mint mondta, Fabiny Tamás elnök-püspöknek és Buda Annamáriának, egyházunk országos irodája diakóniai osztálya akkori vezetőjének az öt évvel korábbi látogatása óta számos alkalom nyílt ennek a kapcsolatnak az ápolására, amelynek már eddig is nagyon sok gyümölcse volt. Ezek közül is kiemelte, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház a magyar kormány segítségével anyagilag támogatta a Waka Közösség malária-kórházát. [A Waka Közösség az egészség megőrzését céloz, a személyes felelősséget középpontba állító, oktatást, figyelemfelhívást célul kitűző, nigériai alapítású szervezet. – A szerk.]

„Együttműködésünk arra az alpra épül, hogy egy test, egy lélek vagyunk, és egy reménység tart bennünket össze, ez az együttműködés pedig egy nagyobb evangélikus hálózat részévé tesz bennünket. Sokan mondják, hogy ma Afrika a kereszténység központja. Szerintem azonban a kereszténység központja Jézus Krisztus. Ez így is fog maradni, és mi mindannyian ennek a központnak lehetünk a részesei” – állapította meg a nigériai érsek.

Az együttműködési szerződés aláírása utáni záróbeszédében Pröhle Gergely országos felügyelő elmondta: nagyon fontos ennek az együttműködésnek a híret vinni, rávilágítva arra, hogy az nem csupán formalitás. „Meggyőződésem, hogy a hitünket a gyülekezeteinkben és a kisközösségeinkben tudjuk megélni. Ha ezt másképp fejezzük ki, és nemzetközi szerződéseket kötünk, azt is úgy kell tenni, hogy ennek a saját kisközösségeink, a saját gyülekezeteink felé is üzenete legyen.”

■ – BALCZÓ –

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Mai világunkban, ahol annyiszor hiányzik a kegyelem és a szeretet, fontos, hogy meg tudjuk hirdetni azt a kegyelmet, amely Isten kegyelme, és azt a szeretetet, amely Jézus Krisztus szeretete – fejtette ki az ige alapján. – De a kegyelem és a szeretet mellett a harmadik elem, a közösség is nagyon fontos, hiszen a Szentlélekkel való közösség az, ami az egyházat létrehozza. „Hangsúlyozni szoktuk, hogy a Lutheránus Világszövetség nemcsak egy szervezeti egységet jelent, hanem az egyházaknak a közösségét” – tette hozzá az elnök-püspök. Mint rámutatott, a világszövetség legerősebb

világított rá, hogy a templomaikat újjáépítő, hitüket megőrző nigériai keresztények óriási bátorítást adnak nekünk is itt, Magyarországon, hogy kiálljunk a hitünk mellett. Az elnök-püspök megemlítette: hamarosan a régió legnagyobb evangélikus egyeteme nyitja meg kapuit Nigériában, ez jó lehetőséget teremt arra, hogy szélesedjenek a kapcsolatok a magyar és a nigériai evangélikus teológiai képzés terén is.

„Egy test, egy lélek, egy reménység” – zárta beszédét Fabiny Tamás a Lutheránus Világszövetség közelgő, szeptemberi nagygyűlésének mottójával, amely

FOTÓ: ROMÁNIAI EVANGÉLIKUS-LUTHERÁNUS EGYHÁZ

Kőtől lélekekig

Kolozsváron ülésezett a Magyar Evangélikus Tanácskozó Testület

Épített és lelki örökségünk volt a témája a Magyar Evangélikus Tanácskozó Testület kolozsvári találkozójának. A május 31. és június 2. között zajlott tanácskozásra hét országból érkeztek a testület tagjai. A nemzeti összetartozás napjának, június 4-ének a közelsége és a kolozsvári helyszín adottságai különleges lelki és tartalmi többletet adtak az ügyletlének.

A Magyar Evangélikus Tanácskozó Testület (METT) üléseit a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának Ökumenikus és Külügyi Osztálya szervezi változó helyszíneken. Kolozsvár most először adott otthont a találkozónak, a házigazda a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház Püspöki Hivatala volt.

Részt vettek az ülésen a Magyarországi Evangélikus Egyház püspökei – Fabiny Tamás, Kondor Péter és Szemerei János –, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület felügyelője, Mészáros Tamás és a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház püspöke, Adorjáni Dezső Zoltán is. Találkozhattak egymással a romániai, szlovákiai, szlovéniai, ausztriai, németországi és amerikai egyesült államokbeli

magyar evangélikus közösségek képviselői, és meghívott vendégek is jelen voltak.

EGYÜTT MARADNI HITKÖZÖSSÉGEKÉNT IS

A tanácskozás a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet dísztermében kezdődött. A helyszínválasztásnak nem csak szimbolikus jelentősége volt, hiszen Kolozsváron működik – a trianoni határátrendezés óta mind a mai napig – az erdélyi evangélikus lelkészképzés.

A jelenlévőket házigazdaként Adorjáni Dezső Zoltán püspök köszöntötte. „A nemzeti összetartozás törvénybe foglalt emléknepje kimondja azt, amit mindig is ki kell mondanunk nekünk, magyaroknak pártállástól, hitünkötől, politikai szimpátiánktól, világnézetünkötől függetlenül: hogy »a több állam fenntartása alá vett magyarság minden tagja és közössége része az egységes magyar nemzetnek, melynek államhatárok feletti összetartozása valóság, s egyúttal a magyarok személyes és közösségi önazonosságának meghatározó eleme«. A METT léte ugyanennek a gondolatnak az égisze alatt történik. Együtt akarunk maradni úgy is mint magyar nemzeti közösség,

de úgy is mint felekezeti, hitközösség” – hangozott el a püspök köszöntőjében.

Az ülést nyitó áhítat után Ósz Előd egyháztörténész, teológiai tanár tartott érdekes előadást az erdélyi protestáns lelkészképzés múltjáról és jelenéről. A tanácskozás alkalmával a tageszkegázak és diaszpóráközösségek életéről szóló beszámolókat előadások keretében épített és lelki örökségünk témakörében. Bár az érintett témák gyökerükben Kolozsvárhoz és Erdélyhez köthetők, az összmagyar evangélikusság számára is fontosak, tanulságosak.

A második napon Lupescu Radu művészettörténész, a Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem docense Erdélyre tekintve számolt be a műemlékvédelem fontosságáról, kihívásairól és tanulságairól. Ehhez kapcsolódva korreferátumában Fabiny Tamás, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnökpüspöke a szellemi és a lelki örökségről elmélkedve kötötte össze az épített és a lelki örökséget – kőtől a lélekekig.

MEGEMLÉKEZÉS EGY ÁLDOZATKÉSZ SZOLGÁLATRÓL

Korányi András, az Evangélikus Hittudományi Egyetem tanára Kirchknopf Gusztáv kolozsvári lelképásztor, teológiai magántanár életútját mutatta be előadásában. Benkő Tímea, a Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet oktatója a romániai evangélikus egyház legfrissebb kiadványát ismertette, amely Kirchknopf Gusztáv két nagyobb lélegzetű írását tartalmazza.

Az összejövetel keretében a kolozsvári evangélikus (Pietati-) templomban vesperát is tartottak, ez alkalommal megemlékezve Kirchknopf Gusztávról. Az erdélyi evangélikusok őt tekintik a történelmi kényszer miatt létrejött romániai evangélikus egyház első, hivatalosan meg nem választott vezetőjének. A lelkész öt éven át harcolt a trianoni döntés után egyházzá szerveződni kénytelen magyar evangélikusok törekvéseiért. Áldozatkész szolgálata, rendíthetetlen hadakozása miatt a román hatóságok mint nem kívánatos személyt 1923-ban kiutasították Romániából.

A megemlékezésen Kendeh K. Péter magyarországi evangélikus lelkész, Kirchknopf Gusztáv dédunokája mondott személyes hangvételű beszédet, melyben nyíltan szólt arról a többgenerációs traumáról, amely a dédapa és szerettei kiutasításával vette kezdetét a család életében.

Az egybegyűlteket Grezsa Csaba kolozsvári főkonzul is köszöntötte.

A tanácskozás utolsó napján Bálint Róbert unitárius lelkész, szociológus a 2021. évi [elhalasztott, valójában 2022-ben zajlott – a szerk.] romániai népszámlálásnak a vallási és felekezeti hovatartozásra vonatkozó eredményeit mutatta be, majd ezeket kiértékeltek a résztvevők.

„NYITOGATJUK EGYMÁS SZEMÉT”

A METT tagegyházainak és a diaszpórák közösségeinek a képviselői minden tanácskozás alkalmával beszámolnak az elmúlt időszak örömeiről, gondjairól, a közösségek helyzetéről. A beszámolókból többet megfogalmazták: a felmerülő nehézségekre, kihívásokra adott válaszok által, a hitből fakadó konok, áldozatkész kitartás példáin keresztül a tagok nyitogatják egymás szemét. Így válnak a mindenkor tanácskozások erőforrássá, hiterősítő találkozásokká az Úr Jézus Krisztus dicsőségére.

A Magyar Evangélikus Tanácskozó Testület kolozsvári ülésén elhangzott beszédekből jó reménység szerint kiadvány is készül.

■ BOLDIZSÁR BEÁTA

A szerző lelkész, a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház Püspöki Hivatalának püspöki titkára, az Evangélikus Harangszó című lap felelős szerkesztője.

Megújult templom és gyülekezeti ház

A Tolna vármegyei Varsád Község Német Nemzetiségi Önkormányzata a helyi Remény táncsoporttal közösen június 10-én immár hatodik alkalommal szervezte meg a nemzetiségi napot. A rendezvényen Potápi Árpád János országgyűlési képviselő jelenlétében adták át ünnepélyesen a felújított evangélikus templomot és gyülekezeti házat. Az épületeket Aradi András, a Tolna-Baranyai Egyházmegye esperese és Kollár Zsolt, a Gyöng és Környéke Evangélikus Egyházközség lelkésze áldotta meg.

„A háromszáz éve idetelepült német nemzetiség evangélikus vallású volt, és maguk építették 1786-ban a templomukat. Mindkét helyszínt megújítása a német nemzetiség vallásgyakorlását és

a közösségi élet, az identitástudat erősítését szolgálja” – mondta el beszédében Potápi Árpád János.

A varsádi evangélikus templom külső felújítására és a falak talajvíz elleni védelmére összesen húszmillió forint támogatásban részesült az önkormányzat. A projekt terveit Varsád Község Német Nemzetiségi Önkormányzatának támogatásával készítette el az egyházközség. A járulékos költségeket gyülekezeti tagok és magánszemélyek adományai fedezték. A gyülekezeti házat a Magyar falu programban meghirdetett pályázaton elnyert több mint huszonnégy millió forint támogatásból újították fel.

■ FARKAS ESZTER
Forrás: teol.hu

FOTÓK: MAKOVICS KÖRNEI

Gazdagodás három évtizeden át

Az evangélikus oktatás jubileuma Békéscsabán

Harminc esztendővel ezelőtt indult újra Békéscsabán az evangélikus gimnázium. A ma Szeberényi Gusztáv Adolf Evangélikus Gimnázium, Technikum, Szakgimnázium, Általános Iskola, Óvoda, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium nevet viselő intézmény június 9-én hálaadó ünnepségen emlékezett meg a jubileumról, megmutatva, hogyan alkotnak egységet óvodától a középiskoláig a jelenlegi és egykori pedagógusok, kollégák, lelkészek és szülők.

Az evangélikus Nagytemplomban megtartott rendezvény istentisztelettel kezdődött, majd az intézménybe járó gyermekek és pedagógusok adtak műsort a jubileum tiszteletére.

Az ünnepi alkalmon Szente-Réth Katalin intézményi lelkész hirdette Isten ígését, de imádsággal szolgáltak a Békéscsabai Evangélikus Egyházközség lelkészei és az iskolában végzett, ma már lelkesítő szolgálatot ellátó régi diákok is.

Köveskúti Péter igazgató elmondta, hogy az evangélikus egyházközség hosszas előkészítés után 1992-ben kapta vissza a korábbi gimnáziumi épületét, 1993-ban volt az első évnnyitó, és kezdődött meg a tanítás az intézményben. Akkor még csak gimnázium volt, ezután öt évvel indult el a

művészeti képzés, 2006-ban kollégiummal gazdagodott az egyházközség, 2012-ben általános iskolát, 2013-ban pedig óvodát is nyitottak. A köznevelés szinte teljes palettája megtalálható az intézményben, ahová jelenleg több mint ezeregyszáz tanuló jár, és kilencvennyolc pedagógus foglalkozik velük mindennap.

Az ünnepségen Békéscsabai Evangélikus Gimnáziumért díjat kapott az intézmény korábbi igazgatója, Kolarovszki Zoltán, aki 2002-től 2015-ig vezette az iskolát.

Az ünnepi hálaadó műsor szervezője, Szigeti Katalin elmondta, hogy a jubileumi alkalomra igyekeztek sokszínű programot összeállítani, hogy minden korosztály és mindenfajta képzés bemutatkoz-

hasson. Az óvodások dallal, az általános iskolások népdalcsokorral készültek, de a kamarakórus és a hangszereisek is felléptek, az ünnepi rendezvényt pedig a pedagógusok és diákok közös műsora zárta.

A huszonöt éve indult művészeti oktatás tiszteletére a diákok alkotásaiból *Időutazás* címmel nyílt kiállítás az evangélikus Nagytemplomban.

■ KOVÁCS ANDREA
Forrás: behir.hu

FOTÓ: SZABÓ VERA

„Ti adjatok nekik enni!”

Lelkésznők találkozója Balatonszárszón

Tavaly volt fél évszázada annak, hogy egyházunkban nőket is ordinálnak. Az évfordulóra szervezett ünnepségen fogalmazódott meg két lelkésznőben, Horváth-Csitári Boglárkában és Kovács Barbarában a találkozó ötlete. Az együttlét végül június 2-3-án valósulhatott meg újra a balatonszárszói Andorka Rudolf Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban.

A péntek délután kezdődött konferencián közel harmincan vettek részt, a találkozó mottója pedig az ötezer ember megvendégelésének evangéliumi történetében elhangzott jézusi mondat volt: „Ti adjatok nekik enni!” (Mt 14,16; Mk 6,37; Lk 9,13)

„Lelkészként és nőként több területen is megéljük, hogy nekünk kell a környezetünket táplálni, például fizikailag a családukat, máskor pedig lelkiileg a gyülekezetünket. Nem lehet azonban úgy adni, hogy közben mi magunk nem találjuk meg, hogy miből táplálkozhatunk”

– vezette fel nyitóáhítatában Kovács Barbara, a Kecskeméti Evangélikus Egyházközség beosztott lelkésze a hétvége témáját. Az esti előadást Csáky-Pallavicini Zsófia klinikai szakpszichológus, az Evangélikus Hittudományi Egyetem oktatója tartotta: a munka és a magánélet egyensúlyáról beszélt, majd kreatív gyakorlatokkal el is mélyítette az elhangzottakat.

Másnap reggel Somosiné Tésenyi Tímea mentálhigiénés szakember, a Semmelweis Egyetem Mentálhigiéné Intézetének adjunktusa és Horváth-Csitári Bog-

lárka szemlélődő imádsággal készültek, amelynek során mindenki „elidőzhetett Isten jelenlétében”, majd az egyetemi oktató workshopja keretében a hétköznapi erőforrások felfedezésén dolgozhattak a résztvevők. A kiscsoportos beszélgetésekben megoszthatták egymással, hogy mi az a néhány érték, amely vezérli az életüket, és melyek azok, amelyekre még több időt és figyelmet szeretnének fordítani.

A két nap zárásaként a résztvevők egy kosarat kaptak ajándékba, amelybe mindenki beledobhatott néhány papírcetlire felírt élményt, erőforrást, ajándékot, amelyet a két nap során megtapasztalt. Emellett mindenki hazavihett egy kézzel készített kendőt is, amelybe a találkozó mottója volt hímézve.

■ – KOVÁCS –

Régi fényében a díszterem

A nyíregyházi Túróczy-iskola külső homlokzata is megszépült

Közel négyévnyi munka eredményéért adhattak hálát a nyíregyházi Túróczy Zoltán Evangélikus Óvoda és Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskolában. Visszakapta régi fényét a különlegesen gazdagon díszített díszterem, és megújult az épület külső homlokzata is. Az újjávarázsolt terem június 2-án Fabiny Tamás, az Északi Egyházkerület püspöke szentelte fel.

„Alpár Ignác terveinek, valamint Barzó Mihály és Vojtovits Bertalan építőmesterek kivitelezésének köszönhetően a város 1892-ben egy díszes épülettel, az evangélikus egyház pedig egy modern iskolával gazdagodott. [...] A díszterem 1892. szeptember 17-én telt meg először vendégekkel, és élt át ünnepi pillanatok. Az iskola-avatási ünnepséget Zelenka Pál és Baltik Frigyes evangélikus püspökök, valamint a társadalmi előkelőségek sora is megtisztelte. A komoly pillanatokot követően a vendégsereg Benczi Gyula és zenekarának muzsikájában gyönyörködött, majd táncmulatsággal zárta a napot” – olvashatjuk abban a történeti áttekintésben, amelyet Ilyés Gábor nyíregyházi helytörténész állított össze az ünnepi alkalomra.

Kocsisné Sárossy Emőke, az intézmény igazgatója lapunknak elmondta: „Közel négyéves beruházás záróalkalmaként került sor a díszterem ünnepélyes átadására, megáldására. A Magyarországi Evangélikus Egyház építési-beruházási pályázatán nyert támogatásból és az intézmény saját forrásaiból állt össze az anyagi fedezet. Ebből az összesen mintegy háromszáz-

millió forintból nemcsak a díszterem újult meg, hanem teljeskörűen helyreállítottuk a külső homlokzatot, valamint megújultak a beltéri műemlék nyílászárók is.”

A díszterem jelentős történeti hagyományának felkutatásával megbízott Ilyés Gábor helytörténész munkája nyomán ismert, hogy a terem használták városi intézmények, különböző testületek, az egyházközség, de működött itt püspökség is, ugyanakkor a megrendelők annak idején elsősorban a tanulóifjúságnak és a pedagóguskarnak építették.

A terem díszítőfestésének végleges formájáról a megyei kormányhivatal építészeti és örökségvédelmi főosztályának munkatársaival, tervezőkkel és Anducska Tibor műemléki díszítőfestővel közösen döntöttek. Az eredetihez színvilágában, motívumaiban nagyon hasonló festést egyetlen archív fotó alapján tervezték meg és kiviteleztek.

„A közel kétszáz fő befogadására alkalmas modern teremnek a többi helyiségtől függetlenül alakították ki a fűtését, klimatizációját, színpadi fény- és hangtechnikáját, motorizált sötétítést, digitális audiovizuális eszközparkját. Mindezek egyaránt alkalmassá teszik külső és belső szervezésű rendezvények – konferenciák, zenei alkalomok, hangversenyek, kulturális előadások – megtartására, de továbbra is az iskolai életet kiszolgáló szerepe az elsődleges” – mondta el az igazgató.

A június 2-i ünnepi eseményen liturgikus szolgálatot végző Fabiny Tamás elnök-püspök a Magyarországi Evangélikus Egyház nevében megköszönte Kocsisné Sárossy Emőke igazgató hűségesebb szolgálatát, aki huszonhárom évnél több intézményvezetői – hat év igazgatóhelyettesi, majd tizenhat év igazgatói – munka után megy nyugdíjba.

■ – BALCZÓ –

Közös múlt, közös jövő

Együttműködési megállapodást kötött a miskolci és az eperjesi evangélikus oktatási intézmény

Történelmi pillanatnak lehetnek részesei június 12-én a miskolci Kossuth Lajos Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Pedagógiai Szakgimnázium diákjai, pedagógusai és mindazok, akik részt vettek az intézmény csendesnapján. A miskolc-belvárosi evangélikus templomban ez alkalommal írták alá a Kossuth-iskola és az Eperjesi Közös Igazgatású Evangélikus Iskola együttműködési megállapodását, megpecsételve a két intézmény baráti kapcsolatát.

A miskolci és az eperjesi (Prešov, Szlovákia) evangélikus iskola vezetői, Vígh Roland és Marián Damankoš azt tűzték ki célul, hogy elősegítsék és elmélyítsék a diákjaik és kollégáik közötti kölcsönös megértést, egymás jobb megismerését és elismerését. Az intézményeik közötti kapcsolatot igyekeznek minden lehetséges módon tartalmassá és élményszerűvé tenni: kulturális és tudományos rendezvényekkel, projektmunkákkal, cserelátogatásokkal és egyéb programokkal, amelyek a személyes kötődéseket is erősítik.

A két iskolának azt a szándékát, hogy őszinte lelki és szakmai kapcsolatot építsenek ki, ezzel is erősítve keresztény hagyományaink ápolását, Fabiny Tamás, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke és Peter Mihoč, a Szlová-

FOTÓK: SOMOGYI ANDRÁS

kiai Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház Keleti Egyházkerületének püspöke is megerősítette aláírásával.

A történelmi előzményekről elmondható: 1873-ban kezdte meg a munkáját az evangélikus tanítóképző intézet Eperjes városában, az evangélikus kollégium részeként. Az első világháború végén, 1918-tól csehszlovák megszállás alatt fejezték be az intézmény utolsó tanévét „a kedves Eperjesen”, majd a trianoni döntés következtében a határokon kívül került városból Miskolcra költözött a tanítóképző, illetve az addig szintén Eperjesen működő jogászképzés. A miskolci evangélikus tanítóképző épületét – amely most a gimnázium főépületeként szolgál – 1928-ban avatták fel.

Az ünnepségen Vígh Roland igazgató ismertette az iskola száznyolcvanöt évre visszatekintő múltját és a két intézmény közötti főbb kapcsolódási pontokat. Elmondta: régi vágyuk teljesül azzal, hogy baráti kapcsolatot építenek ki az eperjesi iskolával.

Marián Damankoš eperjesi igazgató rámutatott: a jelenben is van hasonlóság a két evangélikus oktatási intézmény között, hiszen mindkét helyen három szinten zajlik az oktató-nevelő munka: óvodában, általános iskolában és középiskolában. Az evangélikus iskolák alapítóinak az volt a céljuk, hogy egy helyen oktassák a gyermekeket mindarra, amit az adott kor kíván. A 21. században az egymás és a világ iránti felelősség a legfontosabb kérdés – állapította meg az intézményvezető.

Miskolc polgármestere, Veres Pál a két intézmény közötti együttműködést méltatva elmondta: a városban erős az evangélikus közösség, erre támaszkodni kell. Reményét fejezte ki, hogy az együttműködés hosszú távú és sikeres lesz, sok barátsággal, találkozással és emberi kapcsolattal.

Az eseményen köszöntőt mondott Csák Csilla, a Miskolci Egyetem Állam- és Jogtudományi Karának dékánja. A professzor felelevenítette, milyen szerepet játszott az eperjesi evangélikus kollégium abban, hogy Miskolcon jogászképzés indulhatott. Véleménye szerint a megálapodás új dimenziókat nyit Miskolc és Eperjes kapcsolatában.

„Szeretnék bízni abban, hogy ma olyan ajtók nyílnak meg, amelyek által baráti kapcsolat alakul ki, bizonyos értelemben túllépve a határon, és a múlt nem bélyegzi meg a jövőt” – mondta beszédében Peter Mihoč püspök. Kiemelte a kapcsolódás, a kapcsolatok fontosságát a vallások, nemzetek, emberek között, hozzátéve, hogy a most megkötött együttműködés új lehetőséget jelent a két város egyházi közösségei és iskolái között is; a diákok a jövőt is jelentik.

A megszólalók sorát Fabiny Tamás, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke zárta. A határon átnyúló együttműködés kapcsán kifejtette, hogy bár több nyelven is lehet kommunikálni, de a keresztény emberek számára van közös nyelv: a vallás nyelve. Az emberek meg tudják érteni egymást a Szentlélek által. Abban bízunk, hogy az egyházak ebben a megértésben tudnak jó példát mutatni. „Fontos, hogy megértsük egymást, és testvérként tudjunk egymás mellett élni” – emelte ki a püspök. A miskolci diákokat Eperjes minél többszöri meglátogatására buzdította, illetve arra, hogy lássák szívesen az onnan érkező vendégeket, hogy ez a kapcsolat minél gyümölcsözőbb legyen.

Az ünnepélyes aláírást kétnyelvű – magyar és szlovák – istentisztelet követte Fabiny és Mihoč püspöknek, valamint a két oktatási intézmény iskolalelkészének, Pethő Juditnak és Matej Oráčnak a szolgálatával. A záróimában a magyarok a szlovákokért, a szlovákok pedig a magyarokért imádkoztak.

A napot Pál apostol gondolata kísérte végig (Fil 2,4): „...senki se a maga hasznát nézze, hanem mindenki a másokét is.”

■ OROSZ ESZTER

Egy intézmény, huszonegy keresztelő

Húsz gyermek és egy felnőtt részesült a kereszttség szentségében Miskolcon, a belvárosi evangélikus templomban, két istentisztelet keretében. A keresztelkedők mindannyian a Kossuth Lajos Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Pedagógiai Szakgimnázium kötelékébe tartoznak – diákok, testvéreik, az iskola egyik dolgozója, valamint az egyik munkatárs gyermekei.

FOTO: PÁLFAI NÓRA

Különleges alkalmon szolgálhatott a tanév utolsó napjaiban Pethő Judit iskolalelkész. Buday Barnabással, a Borsod-Hevesi Egyházmegye esperesével olyan gyermekeket részesített a kereszttség szentségében, akikkel napi kapcsolatban van. A miskolci Kossuth-iskola iskolalelkésze a heti rendszerességű iskolai áhítatok és a hittanórák mellett mindig ott van a gyerekek számára, ha szükségük van rá. Az intézmény szemlélete és az iskolalelkész munkája kiemelkedő eredményt hozott ebben a tanévben, ami a keresztelkedők számában is látszik.

„Mindig azt szoktam mondani, hogy amikor valakit nagyobb korában keresztelünk, akkor csillogó szemű gyerekeket és felnőtteket szeretnék keresztelni. Vagyis akik önként vállalják és kérik ezt, nem pedig egy elvárásnak tesznek eleget – mondta Pethő Judit. – Eddig évente átlagosan két-három keresztelőnk volt. Idén azonban eljött egy áldott, kegyelmi idő, amikor nagyobb a »gyümölcsstermés«. Hetek óta sziszgő kisgyerekek szaladnak hozzám az iskolában: »Jaj de jó, meg leszek keresztel-

ve!« A lakhelyük szerint illetékes gyülekezeti lelkészekkel egyeztetjük a keresztelés részleteit, és mindent előkészítünk, hogy betagozódhassanak a gyülekezetekbe. Jőmagam pedig ezt az igét emlegetem közben [1Kor 3,6]: »*Én ültettem, Apollós öntözte, de a növekedést az Isten adta*« – tette hozzá a diákok és szülei körében Jucus néniként ismert iskolalelkész.

Az arnóti gyülekezet, valamint a három miskolci gyülekezet június 9-én, pénteken első körben tizenöt gyermekkel és családjukkal gyarapodott, öt gyermek pedig június 18-án, vasárnap 11 órakor a belvárosi gyülekezeti istentisztelet keretében részesült a kereszttségben. Az iskola egyik dolgozója is ekkor keresztelkedett és konfirmált.

A keresztelőn elhangzott, hogy a templom dekorációjaként szolgáló virágokat a szülők vitték, amelyek így színesek és sokfélék lettek – mint mi, emberek. „Bármennyire is színesek vagyunk, a színeink kerek egészet tesznek ki” – zárta az istentiszteletet Pethő Judit.

■ – OROSZ

Szabó András *esperes*
Nógrádi Evangélikus Egyházmegye

Hogy művelje és őrizze

Ilyenkor, nyár elején mindenki tervezget: hova lehet még elmenni egy kicsit kikapcsolódni, kizökkenni a megszkott kerékvágásból. Az örömet, a szabadság élményét általában ahhoz kötjük, hogy valahova elmegyünk, ki-mozdulunk. És persze jó is, ha valaki ezt megteheti, sőt időnként szükséges.

Van azonban otthon is élmény és örömforrás. Ez a kert. Tudom jól, meghatározó az, hogy hol élünk. Városban vagy vidéken, panellakásban vagy kertés házban. Néhol az a probléma, hogy egy tenyérnyi felület sincs, máshol pedig az a baj, hogy túl nagy a kert. Az egészség és a munkarend is meghatározó. Van-e egyáltalán erő vagy idő a kertei tevékenységhez?

Ha csak az elmúlt évtizedekre gondolunk, látjuk, hogy mennyire elszakadtunk a természettől. Vidéki kistelepüléseken is gyökeresen megváltozott minden. Már itt sem természetes, hogy a ház mögött gyönyörűen művelt kertet találunk. Sok helyütt elgazosodik, jobb esetben befűvesítik az évszázadokon át hatalmas kincsnek tartott termőföldet. Vidéki kistelepüléseink egyfajta kertvárosi formációba mentek át. Az állattenyésztés – igen kevés kivételtől eltekintve – gyakorlatilag megszűnt.

Vállalva a kijelentés kockázatát, bizony sok esetben nem az egészség és nem az idő hiányzik, hanem a föld szeretete és a munkakedv. A falvak közötti termőterületeken, ahol korábban akár az egész falu dolgozott, ma már csak nagyüzemi termelést találunk, kapával, kaszával dolgozó embert egyet sem.

Ha a Bibliába tekintünk, azt láthatjuk, hogy Isten reánk bízta a földet. Istenképességünk az isteni megbízatást rejti magában. Ahogyan ő Úr az egész teremtett világon, úgy hatalmának egy részét az állat- és a növényvilág felett itt, a földön nekünk adta. Ezt nevezzük kultúrparancsnak (1Móz 1,28-29). Életünk keretéként pedig egy kertet ajándékozott nekünk. Az Éden etimológiailag [a szó eredetét tekintve – a szerk.] pusztaságban lévő kertet jelent. Oda helyezett minket, hogy azt műveljük és őrizzük (1Móz 2,15). Ez a megbízatás megelőzi a bűnesetet. Vagyis Isten kezdettől fogva (többek között) munkára teremtett minket. Az a bűneset miatt vált fáradságossá és verejtékessé. A dolog logikája szerint a mennyei üdvösség sem örökkévaló tétlenség lesz, hanem értelmes, örömet szerző, Istent dicsőítő munka is lesz ott.

A bűneset rombolása ellenére egy jól gondozott, ápolt kert meg tudja éreztetni velünk az egykori Édenkert gyönyörűségét és teljességét. Azt, hogy művein keresztül ott van az Isten. Hiszen az elvetett és kikelő mag csodája mindmáig a Teremtőre emlékeztet bennünket, aki Jézus szava szerint „mind ez ideig munkálkodik” (Jn 5,17). Meglátat velünk valamit az ő teremtő fantáziájának végtelenségéből, logikájából, hogyan akar éltetni és gyönyörködtetni. Ráadásul a sok-sok bűn ellenére mindmáig fenn-tartja nagy művét.

A vidéki ember tudja, a kert egyfajta gyógyszer is. Anyakönyvek régi statisztikái kimutatják, hogy a tavaszi munkák kezdetétől az őszi betakarításokig terjedő fél évben lényegesen kevesebben hunytak el, mint a késő őszi, téli időszakban. Mivel a régi ember együtt élt a teremtett világgal, tudta: élete a saját maga által megtermelt javaktól függ. A feladat minden energiát mozgósított. Itt, Nógrádban ma is gyakran látok egyik kezükkel botra támaszkodó, másik kezükkel kapáló asszonyokat a kiskertekben. Nem ritka az sem, hogy járókeretből hajol ki az idős nő vagy férfi, és úgy gondolja a zöldségekért. A beteg „elfelejti” betegségét, a szellemi munkát végző kikapcsol a kertben, új és friss gondolatai támadnak. Tényleg kézzelfogható Isten közelsége.

Az idei év a tavalyival összehasonlítva különösen is elének tárja az Éden értelmét. Az elmúlt év rendkívül csapadékszegény volt. A súlyos aszályban olykor még az öntözött növény is elpusztult. Idén viszont a korábbihoz képest bő csapadékot, áldást kaptunk. Nagyon jók a kilátások. Kellemes gond, hogy sokszor nem lehet kimenni a kertbe az átázott talaj miatt. De tudjuk, a legfontosabbat, az éltető vizet kapták meg növényeink. Munkánkban ma is döntő ez az „isteni rész”.

Bibliaórákon hosszú időt tudunk eltölteni azzal, hogyan tudjuk megőrizni kertjeinket és növényeinket a különféle apró rágcsálóktól egészen a nagyvadakig (szarvasokig). Egyfajta ötletbörzét tartunk. Jól értjük, mit jelent a művelés mellett az őrzés bibliai feladata is. De közös tapasztalatunk, hogy a munka és a küszködés sosem hiábavaló, mert ott van Isten áldása is.

És a lelki dolgokban is így van. „...aki bőven vet, bőven is arat.” (2Kor 9,6) Isten örömet ad nekünk munkánkban, és a növekedés csodáját is megláttatja. Tulajdonképpen kinyilatkoztatja nekünk önmagát. Akár kertünkben, akár a panellakás teraszán. És a Teremtő munkatársának lenni jó! ■

Forduljunk a másik emberhez

Hegedűs Kende Kristóf az elköteleződésről

Sorozatunkban az Evangélikus Hittudományi Egyetem teológusi, lelkesi hivatásra készülő hallgatóit szólaltatjuk meg indíttatásukról, a szolgálattal kapcsolatos elképzeléseikről, céljaikról. Hegedűs Kende Kristóf ötödéves hittan-történelemtanár szakos hallgatóval pályaválasztásáról, a másokhoz forduló életről és a teológusok egymást megtartó közösségéről is beszélgettünk.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

– Lelkészcsaládból, a nagy múltú soproni gyülekezetből jelentkezett a teológiára. Miért a hittanári szakot választotta?

– Az életemet stabilan megtartó, nem merev hitet hoztam otthonról, ám elég kalandos úton érkeztem a teológiára. Pszichológiát szerettem volna tanulni, de oda nem, míg a második helyen megjelölt Evangélikus Hittudományi Egyetemre [EHE] felvettek. Teljes erővel vettem magam a teológia tanulásába. És nem bántam meg! Most már mondhatom, hogy a B terv lett a hivatásom.

– Milyen pluszt adnak a teológián a történelmi tanulmányai?

– „A történelem az élet tanító mestere” – valamelyest egyet tudok érteni ezzel a bölcsességgel. A múlt ismereté-

ből rengeteg tanulságot szűrhetünk le a jelenünkre is. Ugyanakkor kritikai szemlélet is szükséges, hiszen nem minden állja meg a helyét abból, ami korábban igaz volt, vagy annak vélték. Kivételes lehetőségként élem meg, hogy egyszerre tanulhatok az Eötvös Loránd Tudományegyetem történelem szakán és az EHE-n egyháztörténetet. Ezáltal megismerem, hogy az egyház hogyan látja a maga történelmét, de azt is, hogy a „szekuláris” történészszakma miként vélekedik az egyház történelméről.

– Mi a fő különbség?

– Mi szeretjük ideologizálni a múltat. Ez azt jelenti, hogy nagyobb hangsúlyt helyezünk arra, hogy mi egy folyamat része vagyunk. Bizonyos fokig az egyháztörténet identitást is jelent a számunkra. Az ELTE-n tágabb összefüggésekben vizsgálódunk. Ott az egyház a nagy birodalmak és uralkodók mellett elsősorban mint független, erős hatalmi tényező jelenik meg, nincs meg feltétlenül az a pátosz, amit mi a saját őseinkkel kapcsolatban tudunk érezni.

– Mindezek mellett mit jelent az ön számára a hittanári pálya?

– Óraadó tanárként részt veszek a pesterzsébeti gyülekezet iskolai hit- és erkölcsstanításában. Ezáltal értettem meg a hittanár „feladatát”: a tudásmegosztáson túl egyrészt vezetni azokat a fiatalokat, akik megérezték Isten hívását. Másrészt a nem érdeklődők számára is olyan ismereteket és szeretetet adni, ami által formálódik a nemegyszer sztereotípiákkal átitatott képük az egyházzal.

– A 2021–2022-es tanévben az Egyesült Államokban, az Ohio állambeli Columbusban, a Trinity Lutheran

Seminaryben [Szentháromság Evangélikus Szeminárium] tanulhattam az Amerikai Magyar Evangélikus Konferencia ösztöndíjának köszönhetően. Milyen ismeretekkel tért haza?

– Fiatalkoromtól foglalkoztat az amerikai kultúra, nagy filmnéző is vagyok, így az álmom vált valóra azzal, hogy ott élhettem egy ideig. Sokat tanultam a kultúráról, bejárhattam az országot. Rengeg, idehaza kevésbé jellemző egyházi felfogást, lelki gyakorlatot ismerhettem meg. Ezek közül is a legmeghatározóbb annak az öröme és felszabadultságnak a megtapasztalása, ami az ottani gyülekezetek közösségeit jellemzi. Szolgálatomban én is ezt a szemléletet szeretném majd képviselni. Ezenkívül a toleranciát, a másik emberhez való odafordulást éltem meg nagyon pozitívan, valamint azt, hogy az ottani gyülekezetek mernek építően tabukat döntögetni. A homoszexualitás elfogadásában például sokkal megengedőbbek. Azt vizsgálják, hogy miként illeszkedhet bele az egyházba ez a fajta identitás. Ez nem a Szentírástól való elfordulást jelenti, sokkal inkább az abból következő szereteten alapul.

– Miről írta a szakdolgozatát?

– Kutatásom Max Webernek *A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme* című munkáján alapszik. A társadalmi kérdések és az egyházak viszonyát vizsgálom benne.

– A hallgatói önkormányzat, HÖK aktív tagja. Mit jelent ez a közösség az ön számára?

– Régebben a HÖK programfelelőse voltam, most a külügyi referense vagyok. Hallgatói közösségünkben sokféle vélemény ütközik, különböző hitmegélesek találkoznak. Nagyon jó megtapasztalni azt, amikor különböző nézőpontok tudnak egy irányba tartani. Itt figyelünk egymásra, és ha nehézség van, akkor felkaroljuk a másikat.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Csillapítja-e a szomjúságot az iskola?

*Interjú Setényi János
oktatáskutatóval*

Tanulási paradicsom kapujában állunk. Szinte végtelen lehetőségük lesz a diákoknak arra, hogy minőségi tananyagot érjenek el. Ezzel párhuzamosan az iskola és a pedagógusok szerepe is átalakul. Az egyházi intézményeknek azt kell kritikusan átgondolniuk, hogy a náluk végzett fiatalok a kortársaikhoz képest mutatnak-e bármilyen morális többletet. Dr. Setényi János oktatáskutató, a Mathias Corvinus Collegium Tanuláskutató Intézetének igazgatója hosszú évek óta működik együtt a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának Nevelési és Oktatási Osztályával. Részt vett a 2021 novemberében elfogadott, „Gyümölcsöt teremjete” című evangélikus köznevelési stratégia megfogalmazásában, és a megvalósítását is figyelemmel kíséri. Külsősként ismeri belülről egyházunk oktatási rendszerét, ilyen minőségében kérdeztük őt általában a tanárok megbecsültségéről, a világban zajló reformokról és tendenciákról, illetve specifikusan a hazai evangélikus köznevelés erősségeiről és feladatáról.

– Tanárok nélkül nincs jövő – halljuk a szlogent. Valóban így van ez, amikor a tudást már nem feltétlenül a pedagógusok adják tovább, hanem számos más forrásból elérhetjük?

– Egy Ivan Illich nevű teológus-filozófus még 1971-ben írt egy rövid vitairatot *A társadalom iskolátlanítása* címmel. Ebben úgy fogalmaz, hogy ha létrejönnek a technológiai-műszaki feltételei annak, hogy az emberek önszerveződő kisközösségekben tanuljanak, akkor az iskola mint történeti képződmény meg fog szűnni. Hogy ez mégsem így történt, és a fiatalok még mindig bemennek ezekbe a kőházakba reggel nyolc órára, annak több oka is van. Az egész iskolarendszer kulcsa a tankötelezettség, ez pedig az intézmény gyermekmegőrző funkcióján alapul, mondván, itt biztonságban vannak, amíg a felnőttek dolgoznak. És mivel a modern társadalomban megszűnik a gyermekmunka, így egészen hosszú ideig kell erről gondoskodni. Másrészt a jóléti állapotokban, így Magyarországon is, a szociális el-

látások, jogosultságok egy jelentős részét vagy az iskola bonyolítja, vagy az oktatás igénybevételehez vannak kötve. Ez a társadalmi mobilitáshoz, az előrelépéshez is elengedhetetlen, ahhoz ugyanis jellemzően az iskola pecsétjével hitelesített bizonyítvány szükséges. Végül pedig, hogy egy optimista szempontot is említsek, az iskola azért még mindig a tanulás és a nevelődés terepe.

– Az iskola tehát nem szűnik meg, de még nem szoltunk az ott tanítókról. Mi az ő szerepük ma?

– Több olyan tantervi reform is van a világban, amely igyekszik csökkenteni a tanárok tudáselosztó szerepét. Arra kéri őket, hogy ne beszéljenek, csak legyenek jelen. Kínában, Sanghajban már olyan órák is vannak, ahol nincs bent tanár a tanteremben. A csoportok megkapják a feladataikat, és önállóan, önszerveződő módon dolgoznak. Természetesen tizenévesekről beszélünk, a felső tagozat végétől. A tanárok ennél a konstrukciónál értékelnek, esetleg tanácsot adnak, de a hangszálai-

kat már nem rezgetetik napi nyolc órában, mert ami le van írva, és elolvasható, annak nagy részét a gyerekek maguk is fel tudják dolgozni. A tanárnak a központi tudáselosztó szerepe tehát biztosan gyengülni fog máshol is, viszont az értékelő – bizonyítványt kiállító – szerepe megmarad.

– De ha a tanár csak értékelő szerepben tűnik fel, akkor honnan lesz meg a hitelessége, elfogadottsága a diákok szemében? Hogyan fogják elfogadni, hogy van alapja annak, hogy ő ítélje meg a munkájukat, a tudásukat?

– Természetesen valamennyi előadás, kísérletbemutatás továbbra is rá marad, és vannak olyan tantárgyak – ilyen a matematika –, amelyeknél nem nélkülözhetjük a tanárt. Ami fontosabb, hogy átalakulnak a munkaformák, és a tanóra helyett új típusú dolgok kerülnek előtérbe. A tanári szerep tartalékait a tanulók által már elolvasott tananyag – nagyobb hozzáadott értéket hordozó – szokratikus feldolgozásában látom. A konzultációk során a pedagógus reflektál a diákok meglátásaira, és további gondolkodásra serkenti őket. A jó kérdés, a párbeszéd, az ilyesfajta filozofikus elemzés alig járható kalandok a mai, negyvenöt perces, tanárközpontú órák alatt. A tanulás világa egyébként hamarosan olyan lesz, mint egy „terüj, terüj, asztalkám”, valószínű paradicsom fog kialakulni, és bárki számára, a legeldugottabb kis falvakban élő gyerekek számára is elérhető lesz a minőségi tananyag. Ez persze nem jelent általános és magas minőségű tanulást; a hozzáférési problémák helyett a tanulók motivációs és életvezetési kihívásai kerülnek majd előtérbe. ►

– Hosszú évszázadokig a kitűnés, az előrelépés egyik módja volt, hogy valaki tudást szerzett, és elment, mondjuk, nevelőnek egy nemesi családhoz, ezzel feljebb lépett, magasabb társadalmi státuszba került. Honnan van, lesz meg a motiváció a tanulás iránt azokban, akiknek egyébként az ölükben van a világ? És lesz-e, aki a pedagóguspályában látja a jövőt?

– A felvetés jogos, de én nem tartom rossznak az olyan társadalmakat, ahol több útja van az érvényesülésnek, és ezek közül csak az egyik függ az oktatás terén elért eredménytől. Kínában vagy más ázsiai országokban a tanulás a kiugrás egyetlen lehetősége, és ez rettenetes versenyt eredményez; a gyerekek tulajdonképpen tanulógépek. Jobb az, hogy lehet az üzleti életben is boldogulni, lehet a szülői tőkére támaszkodva is élni, és lehet kemény, szorgalmas munkával előrelépni, különösen azokban a szakmákban, ahol nagyon megnőtték a keresetek. Többcsatornássá vált tehát a boldogulás, és ez szerintem egészséges történet. A pedagógusok megbecsültsége, az, hogy ebből a hivatásból meg lehet-e élni, egy másik kérdés. Nyugaton jellemzően egyre kevesebbre becsülik a tanárokat, keleten továbbra is változatlanul megfizetik őket rendesen, és nagy társadalmi presztízsük van.

– Ha itthon nagyobb lenne a pedagógusok anyagi megbecsültsége, akkor többen maradnának a pályán, vagy választanák ezt a foglalkozást?

– A válasz határozott igen, de ettől nem vagyunk boldogok. Egyáltalán nem mindegy, hogy kizárólag az anyagi szempontok szólnak-e a pálya mellett, vagy más motivációjuk is van a jelentkezőknek. Fontos az is, hogy értékkeremtő, kreatív munkának számítson, valamiféle szakmai önállóságot ígérjen, ami összefügg a decentralizációval. Legyenek saját iskolai tantervek, legyen mozgáster, nagyobb igazgatói szabadság, kísérletezésre való lehetőség és ehhez anyagi források. Ha csak a bérek emelkednek, akkor lehet, hogy többen fognak jelentkezni pedagógusnak, vagy maradnak a pályán, de ők olyanok lesznek, akiknek a tanítás harmadlagos dolog az életükben.

– Ma már számos cikket, ismeretterjesztő tartalmat lehet találni a különböző pedagógiai módszerekről, irányzatokról, szülőként sokkal több irányban tájékozódhatok ilyen-olyan csatornákon keresztül, több információt kaphatok,

mint amennyit a gyerekeim pedagógusától megtudhatok.

– Így van, ez a kritika lényege. És ha az iskola fontos hely akar maradni, akkor ezen változtatni kell. A gyerekek fejében a világ már kettévált. Az iskola az a hely, ahova be kell járniuk, és ott követelnek tőlük dolgokat, amiket meg kell csinálni ahhoz, hogy továbbhaladhassanak egy nagyobb szabadság felé – ilyen a felsőoktatás, később a munka, a felnőttélet. Az iskola kötelesség. Az érdemi tanulás, a fontos dolgok, izgalmas felfedezések jelentős része ma már jórészt a sulin kívül történik. És ez is egy nagy gyengesége az oktatásnak: hogy nem tudja ezeket a kívül tanult dolgokat bekapcsolni az iskolai oktatásba. A földrajzórán nem legitim, hogy én a szabadidőmben elmélyültem valamiben, ami kapcsolódik a tárgyhoz. A tanárra kell figyelni, azt kell tudni viszszafelelni, amit ő mondott, akkor lehet ötöst kapni.

– Mégis mi a jó megoldás?

– Olyan ország jelenleg, amelyik ezeket a kérdéseket megoldotta, és modellként szolgálhatna, nincs. Világszerte mindenhol paradigmaváltás zajlik, és ez az országokat három csoportra osztotta. Van, ahol az oktatási kormányzatok azt mondták, hogy kísérletezzünk, és megengedik az iskoláknak, hogy próbálgassák, mi válhat be. Anyagilag is támogatják őket ebben, és majd amikor öt-nyolc év múlva ez letisztul, és lesznek bizonyítottan jól működő modellek, akkor ezeket át lehet venni. A második csoportba tartozók figyelnek, kivárnak; nem kísérleteznek, de ha jó példát látnak, akkor azt megpróbálják adaptálni és átültetni a saját gyakorlatukba. És vannak, akik elzárkóznak ezektől a dolgoktól, sőt tévútnak látják.

– A hazai oktatáspolitikát melyikbe sorolná?

– Mindhárom mezőben egyszerre vagyunk jelen. Iskolai innovációk területén nagy innovációs mozgás van, jelen vannak az óvatos kivárára játszó és a múltba nézők is. Sok hasonlóan gondolkodó uniós tagállam van egyébként, nem vagyunk ebben egyedül. Az biztos, hogy a technológiai áttörések földrengésszerű változásokat fognak okozni, és az én személyes félelmem az, hogy az iskola anakronisztikus intézménnyé válik, ha nem változik.

– Hol helyezkednek el az egyházi fenntartásban működő nevelési-oktatási

intézmények az említett skálán? Mennyiben jellemző rájuk az innováció vagy a múltba révedés?

– Az egyházi iskolák egy kis része mögött hosszú múlt áll, és túlélték a szocializmust is. Egy másik részükben az államosítás éveinek lezárultával indult újra a keresztény nevelés, van mellette közösség, gyülekezet. A frissen átvettek identitása billeg, és vannak teljesen szekulárisnak mondható iskolák is, amelyek valahogyan az egyházaknál kötöttek ki. Itt a hangsúlyt arra tenném, hogy az adott intézménynek vagy intézményhálozatnak sikerül-e tisztázni, hogy milyen identitást és értékeket jelent 2023-ban, mondjuk, evangélikusnak lenni, és ha ezt meg tudta fogalmazni, akkor ennek mik a pedagógiai és iskolaszervezési konzekvenciái. Ez a fő kérdés: hogy egy egyházi gimnáziumban érettségizett, tehetséges és egyetemen továbbtanuló fiatalnak van-e bármilyen hozzáadott értéke, ami a jézusi útra emlékeztet. A keresztény embernek egyetlen mércéje van, a cselekedetei. És ezen a téren sajnos egy átlagos, szekularizált gimnáziumban végzett és egy egyházi gimnáziumban végzett fiatal között drámai különbséget egyelőre nem látok. A korai egyházatyák könyörtelenségével tartanám az önvizsgálatot. Szép dolog a közösség, a rítusok felvétele – de a végső vizsga az, hogy a fiatal felnőttek, akik az egyházi iskolákból kikerülnek, mutatnak-e bármilyen morális többletet, akár csak a legszerűesebbet, a többi társukhoz képest. Ha egy ateista, liberális gimnáziumból kikerülő és jólelkű, becsületes gyerek adott esetben magasabb morált produkál, mint az egyházi iskolából érkező fiatal, akkor az nagyon szomorú. Ha meg nem így van, akkor van okunk a reményre. Érdekes lenne egyébként összehasonlítani az egyes intézmények, egyházak küldetésnyilatkozatait, hogy mennyire erős benyűk a misszióknak a megjelenítése.

– Az evangélikus egyház köznevelési stratégiájában mennyire dominál ez?

– Nemcsak hogy jelen van, de másfél éve az egyik legjelentősebb kezdeményezés az iskolalalkész munkacsoportjának felállítása. Ott azokat a kérdéseket kezdték el feszegetni, hogy mi az iskolalalkész feladata, hol helyezkedik el az iskolai szervezetben, milyen a viszonya a tantestülethez. Fontos hangsúlyozni, hogy az iskolalalkész nem bejár, nem vendég, hanem ott van velük, a csapat

FOTÓK: MÁGYARI MÁRTON

része, és a feladataiba – a diákok lelki megerősítésébe – egy idő után a pedagógusok egy része is betársul. Tisztázni kell azt is, hogy milyen a kapcsolat az iskola és a gyülekezet, illetve az azt pásztoroló lelkész között.

– A stratégiának mely pontját tekint még kiemelkedően fontosnak?

– Azt a digitális technológiával támogatott közösségépítést, hogy az intézményvezetők és helyetteseik mindenféle szakmai és vezetési ügyekben folyamatosan beszélnek, konzultálnak, egyeztetnek. Ez egy nagyon nagy kontraszt a más típusú oktatásirányítási rendszerekhez képest. Van egy nyitott kérdés, ami mindig felmerül, ez pedig a szegények, megalázottak, megnyomorítottak ügye, a hátrányos helyzetűek felkarolása. Ebben az egyházi iskolarendszerek változó tevékenységeket és érdeklődést mutatnak. A hagyományos történelmi egyházak nem túl erősek ebben, és ez érthető is, mert történetileg nem ott van a bázisuk. Az evangélikus a németység és a tótság egyháza, amelyben később a magyar elem is megjelenik, és hangsúlyossá válik. Az egyháztagok jellemzően kispolgárok és művelt, középosztálybeli értelmiségiek. Nincs tehát semmilyen történelmi kapcsolódás a társadalom mé-

lyén élő emberekkel, különösen nincs, mondjuk, a romákkal. Ebből nem lehet kibújni, és nem kell mindenkinek ezekkel a dolgokkal foglalkoznia. De azért esélyadó iskolaként lehet működni. Az a kérdés, hogy ez ügyben mit tudunk elérni, tudniillik a szülők nem jól reagálnak az ilyen kísérletekre. Bármilyen keresztény kezdeményezésre nagyon jól reagálnak, de amikor be kellene fogadni egy-két felebarátot, akik egy kicsit bonyolultabbá teszik az iskolát – mert azzá teszik, ezt senki nem vitatja –, akkor elfogy a lelkesedés. Itt a megoldás hosszú távon az, ha az arányokat ismerjük. A pedagógia gyakorlati tapasztalatai szerint tíz százalék alatt jól integrálható bármilyen gyerekcsoport. Ha többen vannak, mint az osztály tíz százaléka, akkor már önálló csoportot képeznek, harminc százalék fölött ők kezdenek integrálni másokat, és az ő magatartásuk válik mintaadóvá.

– Hátrányos helyzetűeken kizárólag az életkörülmények szerint odatartozókat érti, vagy mindazokat, akik diagnosztizáltak valamiféle tanulási vagy szociális nehézséggel küzdenek, és speciális bánásmódot igényelnek?

– Az említett arányok a kifejezetten nehéz gyerekekre vonatkoznak. Ugyanakkor valami arányt kell tartani a tanulási

nehézséggel küzdőkkel kapcsolatban is. Bár itt kiemelném, én szkeptikus vagyok ezen ügyekben, tudniillik mióta újabb és újabb deficiteket térképeznek fel és neveznek meg, azóta egyre szaporodik azoknak a száma, akiknek van valamilyen papírjuk. Ezek a nehézségek korábban is jelen voltak, de bizonyos fegyellemmel tudták ezeket kezelni.

– Valóban kilóg olykor a lóláb, hogy nemcsak azért van-e bizonyos képesség- vagy más típusú zavarokról szóló, egyúttal kedvezményekre jogosító papírja egy gyereknek, mert a szülei meg akarják kímélni: ne kelljen erőfeszítéseket tennie és nehézségekkel találkoznia. Esetleg pont mi, felnőttek vagyunk a gátjai annak, hogy természetes módon fejlődjenek a gyerekek?

– Részben igen. A gyerekultusz már az 1800-as évek második felében, a romantika korában megjelenik, majd az 1960-as években egy bizonyos dr. Benjamin Spock amerikai gyermekorvos könyveivel kap új lendületet. A mai napig örjög és hisztériát eredményez ez, amiben a szülők elvesztik a természetességüket. Minden gyereket zseninek látnak, állandóan foglalkoznak velük, megállás nélkül fejleszteni akarják őket. A legkisebb rezdülésekre is hiperérzékenyen reagálnak, felfedezik, hogy valami nincs rendben. Az egyházi iskolák egyik nemes küldetése lenne lehűteni ezt a hisztériát a szülők között, és ezt az egész nárcisztikus-egoisztikus versenykultúrát egy picit eltolni magunktól. Az egyik legmegrázóbb élményem volt az iskolalelkész műhelymunkánkon, amikor a jelenlévők nagy tisztelettel beszéltek az iskolapszichológusokról, és a lelki problémákkal való foglalkozást az ő hatáskörükbe sorolták, pedig nekik is vannak, sőt nekik vannak – vagy kellene, hogy legyenek – igazán válaszaik ezekre. Ha átveszünk egy iskolát, az attól még nem keresztény iskola. Ha tanítunk bibliaismeretet, ha van áhítat, és bizonyos ünnepeket együtt megülünk, az jó, de még mindig nem keresztény iskola. Amikor egy gyerekkel úgy foglalkozunk, hogy kvázi a szomjúságára adunk innivalót, és ez jó neki – na, ez már keresztény iskola. Fel van adva tehát a lecke.

■ VITÁLIS JUDIT

A teljes interjú az Evangélikus.hu honlapon olvasható. Interjúalanyunkkal a beszélgetést még a pedagógusok új életpályájáról szóló törvényjavaslat parlamenti tárgyalása előtt rögzítettük.

A korál Isten eszköze

Népszerű teológia rovatunk mostani cikke arra sorakoztat fel példákat, hogy a bibliai szövegek hogyan inspirálják a zeneszerzőket műveik megírására, illetve kik kérték kottapapírjuk margóján Isten segítségét az alkotáshoz.

Robert Schumann

A zene képes egészen a bensőnkig hatni, mivel a szavakon túli eszközökkel él. Olyan üzenetet közvetít, amelyre a szó már kevés. A zenét – akár csak a hitet – adományként kaptuk, hogy éljünk vele, hogy gazdagítsa és segítse életünket, amelyet testi létünkben a földön tölthetünk, míg az örök célt el nem érjük.

„Ha egy hangversenyen ülünk, és valóban intenzíven odafigyelünk a zenére – s ha az előadók intenzíven és jól zenélnek –, akkor érezzük azt a feszültséget és oldást, azokat a változásokat, amelyek vérkeringésünkben, »testi zenehallgatásunkban« végbemennek” – írja Nicolas Harnoncourt *A beszédszerű zene* című könyvében.

Úgy gondolom, egy-egy zenemű ma is képes megszólítani az embert és hatást gyakorolni gondolkodásunkra, akár egész életünkre. A mai kor embere szereti a szépet, a kellemeset; hallgatni is leginkább olyat szeret, ami az érzelmeire jó hatással van. Valójában sokkal többről van szó. Léteznek olyan művek, amelyek

komoly üzenetet hordoznak. Ezek sokszor felkavarják érzelmeinket, fölébresztenek bennünket alvó lelkiállapotunkból, mert szívünkhöz szólnak, és az a feladatuk, hogy „fölrázzanak” bennünket.

SCHUMANN GYÓGYÍTÓ ZENEMŰVE

A zenetörténet során számos zeneszerző belekomponálta darabjaiba az ige mondanivalóját. Közöttük találjuk a német romantika egyik evangélikus zeneszerzőjét, Robert Schumannt (1810–1856) is. Emeljünk most ki két bibliai alapokon nyugvó zongoradarabot a zeneszerző *Jugendalbumából* (op. 68).

Az egész mű negyvenhárom rövidebb darabot tartalmazó sorozat, melyet elsősorban gyermekeinek komponált. A sorozat nemcsak a zeneoktatással, hanem az erkölcsi hitben való neveléssel is szorosan összefonódik. A sorozat elején egy korál (*Ein Choral*), a végén pedig ugyanennek a dallamnak díszített változata (*Figurierter Choral*) jelenik meg. Mindkettőnek a dallama a „Mint a szép hűvös patakra...” kezdetű, 76. számú evangélikus énekünkkel egyezik meg, melynek szövege a 42. zsoltár alapján íródott.

Schumann rendkívül mélyen foglalkozott Johann Sebastian Bach zenéjével is, különösen is a *II. szimfóniájában*. Bachot már a szimfónia legelső ütemeiben idézi, illetve a *Musikalisches Opfer* című nagyszerű művének több részlete is fölfedezhető Schumann alkotásában.

A darabnak Schumann életében érdekes életrajzi háttere van. A zeneszerző 1844-ben súlyos beteg lett, kifejlődött rákja volt. Miután befejezte ennek a szimfóniájának a megírását, kigyógyult betegségeből.

AZ IMÁDSÁGOS KOTTAPAPÍROK

Nem csak Schumann-nál figyelhetjük meg a zenének Istenre mutató nyelvezetét. Egyik kortársa, Felix Mendelssohn-Bartholdy (1809–1847) is rengeteg ener-

giát fektetett Bach műveinek megismerésébe.

Az op. 66-os számú *c-moll zongoratriója* nagyszabású, félórás, négyteteles mű, melyben a zongora már nem kap olyan önálló szerepet, mint a korábbi *d-moll trióban*. Itt sokkal inkább osztozik a hegedű és a cselló szerepével. Viszonylag ritkán tűzik műsorra, ugyanis sok szempontból kényes és nehéz.

Számomra egészen különös volt olvasni ennek a triónak a kéziratáról, annak is a jobb felső sarkában található jelzésről, amely fontos párhuzamot mutat Bach gondolkodásával. Mendelssohn ezt írta a kotta elejére: H. d. m. vagyis „Hilf Du mir”, amely azt jelenti: „Te segíts nekem.” 1822-től pedig minden művének végére ezt a négy betűt írta: LegG, vagyis „Lass es gelingen Gott”: „Hadd sikerüljön, Istenem!” Érdekes, hogy Bach kottáinak kézírataiban J. J., vagyis „Juva Jesu” („Jézus, segíts”) rövidítést találunk.

A zongoratrió utolsó, negyedik tétel egy lendületes csellószólammal indul, majd imitálja a hegedűt. Az egész részből sugárzik Mendelssohn életöröme, elképesztő energiája. A tétel üde, tiszta, világos, akár csak egy klasszikus stílusú mű,

Felix Mendelssohn-Bartholdy

Dohnányi Ernő

mégis egészen váratlanul, a 128. ütemnél „pianissimo” jelzéssel felcsendül a zongorában egy harmóniamenet, ráadásul az eddigi c-mollban lévő dallamvilág után most hirtelen Asz-dúrban (a c-moll szubdomináns hangnemében) találjuk magunkat. Ez a hangnemváltás az eddigi tizenhatodos mozgások után, a gazdag harmóniak oszlopos látványával, statikusságával és dinamikai megtorpanásával számomra egy még ünnepélyesebb, titokzatosabb jelentést hordoz. Ebben a részben a dallam váza hasonlít *Evangelikus énekeskönyvünk* 46. számú, „*Úrnak szolgál, mindnyájan...*” kezdetű énekére.

Ezt a koráldallamot a német nyelvű evangélikus énekeskönyvben „*Lobt Gott, den Herrn der Herrlichkeit*” kezdetű énekként ismerjük, a 134. zsoltár szövege alapján. Ha Mendelssohn ebben a triójában ezt a korált szándékosan idézte, akkor felmerülhet a kérdés, hogy mi lehetett a célja ezzel, mit akarhatott kifejezni vele. Mintha azt fogalmazná meg hangokkal, hogyan talált saját életének küzdelmeiben Istenben megnyugvásra.

20. SZÁZADI MAGYAROK ÉS A KORÁL

Bár a korálnak mint zenei műfajnak a szülőföldje német terület, idővel beszivárgott Európa számos más kultúrájába

is. 1877-ben Pozsonyban született meg Dohnányi Ernő, akiről így ír Vázsonyi Bálint a *Dohnányi Ernő* című (a Nap Kiadónál 2002-ben megjelent) könyvében: „A zongorázó kisfiú még hétéves sincsen, amikor felébred benne az alkotás vágya. Tizenhat taktust vet papírra, Bach koráljainak stílusában, *Gebet* címmel. [...] Tiszta, őszinte zene ez.”

Korálidézetet találhatunk Dohnányi későbbi szerzeményeiben is – például a második zenekari művében, az *E-dúr szimfóniájában*. Ismerős dallamra bukkanunk az utolsó tételében: J. S. Bach *Komm, süsßer Tod* korálja köszön vissza. A korál „üzenete az élet diadala a halál felett” – fogalmazza meg Vázsonyi Bálint.

Ebből is látszik, hogy nem csak a német zeneszerzők műveiben van meg ez a jelenség: más zeneszerzők – kortól és nemzetiségétől függetlenül – hangszeres, nem egyházi műveiben is alapvető kifejezési eszköz.

Bartók Béla Amerikába menekült a háború gyötrelmes, életbénító bizonytalansága miatt, s 1943-ban négyéves csend után megírta első zenekari művét, a *Concertót*. Ez az öttételes, monumentális zenekari mű tartalmazza mindazt a sok feszültséget, honvágyat, az idegen földön nyugalmat és megélhetést kereső ember küzdelmét, amelyet hangokba ágyazva írt meg a szerző. Pándi Marianne a *Hangversenykalauz* című munkájában úgy fogalmaz, hogy ebből a darabból sem hiányzik a korál: „...a második tétel – Párok játéka – népi ihletésű derűje, amelynek kedvesen humoros hangszerkettősei magasztos egyszerűségű koráldallamot fognak közre.” Az orgonaművész-zeneszerző Karosi Bálintnak köszönhetően nem régóta tudjuk, hogy ez a korál utólag bekerült az egyik amerikai unitárius énekeskönyv énekei közé.

De példaként említhetnénk Bartók *III. zongoraversenyének* második tételét is, amelynek elejére a szerző azt írta: „Religioso”. Számomra olyan ez a tétel, mint egy imádság (párbeszéd), a teremtmény (zongora) és Alkotója (zenekar) között. Ha nem is tudunk konkrét adatokat Bartók életéből arra, hogyan viszonyult a valláshoz, az istenkérdéshez, zenei nyelvezetének része lett a teremtett világhoz, a természethez való erős kötődése, az élő világ vizsgálata. Mivel a zene alapvető tulajdonsága, hogy őszinte, tiszta tükre az ember lelkének, ebben a zenében, mely halála előtt az utolsó befejezett

tétele, Istennel való kapcsolatáról tesz bizonyosságot.

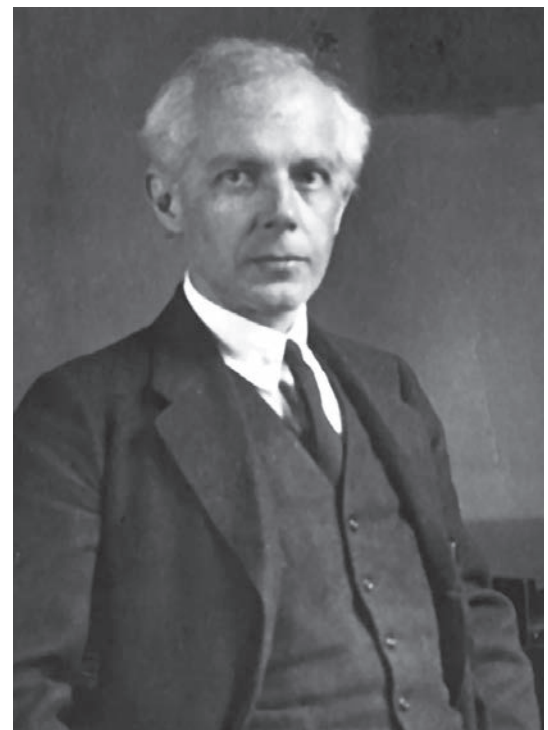
Rengeteg ezekhez hasonló példát lehetne még hozni számos zeneszerző életművéből, melyek arra utalnak, hogy a korál komolyzenei hangszeres kontextusban is, szavak nélkül is Isten eszköze tud lenni, és hozzásegíthet bennünket ahhoz, hogy közelebb kerülhessünk Teremtőnkhez.

Összegezve elmondhatjuk: a reformáció idején a legegyszerűbb népi énekekből, gyermekdalokból vagy régi gregoriánból megszülető dallamok, amelyek később harmóniakísérettel megtoldva bibliai szövegeket kaptak, és négy szólamban is énekelhető korálokká lettek, olyan üzenetnek a hordozójává váltak, amelyek szöveg nélkül is bármely hangszeres világi zenében is Istenre mutatnak.

■ PINTÉRNÉ VÁRAY RITA

.....
A szerző zongoraművész és hitoktató, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Egyházzenei Tanszékének doktoranduszhallgatója.

.....
Az írás a szerző *A korál mint a hangszeres zene nyelvezetének egyik kifejezőeszköze* címmel a *Teológia és nyelv* című kötetben (szerk.: Bácskai Károly, Szűcs Kinga, Orosz Gábor Viktor; *Evangelikus Hittudományi Egyetem – Luther Kiadó, Budapest, 2022*) megjelent tanulmányának rövidített, szerkesztett változata.

Bartók Béla

Pipacsok a nyárban

„Ne bánts! Ha leszakítod, azonnal elhervad!” Óvodás lehettem; egy nyári séta alkalmával ezzel a felszólítással jutottam első komolyabb botanikai ismereteim birtokába, amikor is a gyönyörű, vépirosra pöttyözött zöld domboldalon elindultam virágot szedni.

Azóta már tudom: a pipacs csak addig él, addig gyönyörködtet égő piros szirmaival, amíg az anyaföldben lehet. Onnan kiszakítva az élete véget ér. Vágott virágként nem használható, vízbe téve sem

vény, amely saját magát szaporítja: a szél szertefújja magjait, így könnyedén hatalmas területeket terít be. Olvasom: „Régen a földműves gazdáknak a termőföldön növekvő gyomnövények jelzésértékűek voltak. Ha a szántóföldet pipacsok borították, azt jelentette, hogy hagyni kell pihenni a földet.” Búzatáblák szélén látjuk legtöbbször, de nagyvárosban sem ritka: pünkösdi táján borult lángoló pirosba a pesti Ferdinánd híd lábának füves dombja.

sorsa. Isten gazdagságának ez az egyedi darabja a pipacsélete során eleget tesz „feladatainak”. Hiába vonz a szépségével, nem birtokolhatunk pipacsokrot: még ha a legdíszebb vázánkba, friss vízbe tennénk is, meghalna. Csak ott él, ahol Isten teremtési rendje folytán kinőtt, akár sok ezer másik mellett, a pipacsmezőn. A hegyoldal, a szántóföldön, a falu határában, árokban, patakparton.

Isten tenyerén van, virágozik, és ajándék, amely mindenkié. Szegényé és gazdagé, fiatalé és időse. Ugyanazt „mondja” a fáradt gyalogos vándornak, a földművesnek, aki reménykedik a jó termésben, mint amit az autópályán elsuhanó autók ablakain kipillantó utasoknak. Hogy örül az életnek, a fényes, ragyogó nyárnak; hogy milyen jó, hogy az égi áldás időben jött, és hogy a langyos szellő olyan kellemes, amikor meglebbenti a finom kis szirmaikat. És arra is emlékeztet: vajon lehet-e élni elszakítva attól, leszakítva arról, aki minket egyedi, különleges, szép, értékes, legdrágább teremtményként megalkotott?

A kiteljesedés, a virágzás, az életfeladat betöltése hogyan is lenne lehetséges Istentől, az élet adójától és forrásától elválasztva? Hogyan tudnánk színessé tenni magunk körül a világot, mint ahogy égő pirosával teszi a pipacs? És hogyan tudnánk gyógyítani, csillapítani az idegességet és az álmatlanságot, a kínzó bajokat, ha nem kapjuk meg hozzá a szeretet Istenének erejét, amely átjárja törékeny, elmúlásnak kitett, de nem magára hagyott, sőt gondviseléssel körbeburkolt létünket?

Gyenge száron, mégis erősen kapaszkodó pipacsként van sok feladatunk. Szépet és jót mutatni, adni abból, amit mi magunk is kapunk. Elfogadás és adás, egy függőleges és egy vízszintes vonal, együtt, élethosszig tartóan. Boldognak lenni, bár tudjuk, hogy pipacséletünk van: születünk és meghalunk, de nem a véletlenek szeszélye rendezzi a sorsunkat, hanem Isten áldott keze.

Hárs László író, költő meséjének pipacs hőse így sóhajt bele a nyárba: „Be szépséges szép a világ, ó, be boldog minden élő!” Adná Isten ezt a vallomást mindannyiunknak!

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA

KÉPINKILLUSZTRÁCIÓ - VA JILKA / UNSPLASH.COM

tud megmaradni, sok más mezei virág-társával ellentétben. Amíg szára a földbe kapaszkodhat, ragyogva odaadja, amije van. Amint letépjük, elveszíti színét, formáját. Tündérszerű, könnyed szoknyája elfonnyad, az imént még élő, a teremtés gazdagságát elevenen, tüzesen dicsérő lény az elmúlásé. Ez a szépség és törékenység számtalan festmény, csendélet, fotó, könyv és mese ihletője Van Goghtól Claude Monet-ig, Mórincz Zsigmondtól Mikszáth Kálmánig.

Érdemes „közelebb hajolni” a nyárcsetre kívánczó virágtündéréhez. A rendszertani besorolás szerint a boglárkavirágúak rendjébe és a mákfélék családjába tartozik. Igénytelen gyomnö-

A vadvirágok királynőjének tartják, ráadásul többféle gyógyhatással is bír. Szirmaiból tea készíthető, amely csillapítja a köhögést, jó idegesség, álmatlanság, migrén ellen. Lángoló piros szirmainak színanyagát régen bor, ma bőr, selyem és papír színezésére is használják. Az angol-szász világban pedig kitüntetett szerepe van: az emlékezést és a békésebb jövő reményét szimbolizálja. A britek az első világháború hősei előtt pipacskitűzőkkel tisztelegnek minden évben, a november 11-ét követő vasárnapon. Mennyi minden egy apró gyomnövényben!

A pipacs metaforává válik, ha még jobban megszemléljük. A törékenység, a halálnak kitett lét minden élőlény közös

Ahol a madár is jár

A teremtett világ pilótaszemmel

Repülőgép és víz, vízi repülés? Hazánkban is volt már ilyen, és nem túl régóta ismét van. Somogyi-Tóth Dániel, a debreceni Kodály Filharmónia zeneigazgató-karmestere és unokatestvére, Széchy Márton Airbus-oktatókapitány barátaikkal együtt 2021-ben indították útjára – pontosabban újra – Aeroexpress márkanév alatt a magyar vízi repülést. A névválasztás egy centenáriumphoz is kötődik: 1923-ban kezdte meg működését Magyarország egyik első légitársasága, az Aeroexpress Rt. A két barát meghívására látogattunk Ferihegyre, a repülőtérré, ahol nemcsak repülőgépeket mutattak be – regionális utasszállítókat és az ország egyetlen hidroplánját –, hanem evangélikus kötődésükről és arról is hallhattunk, hogyan látják meg a repülésben a transzcendenst, az istenit.

„Jó napot kívánok, kedves utasaink! Darida Tamás kapitány és személyzete üdvözlí önöket az Aeroexpress légitársaság – mondjuk – Kolozsvár felé tartó járatának fedélzetén. Az én nevem Szombati Zsuzsanna, ma én leszek a járat vezető légiutas-kísérője.” Induló repülők fedélzetén ez az üdvözlés szinte teljesen átlagosnak mondható, az egyetlen szó, amely a szövegben kicsit furcsán hat, és megmagyarázza, hogy miért szinte átlagos, az

a „mondjuk”. Hiszen az ember repülőre szállva joggal szeretné annak a városnak a nevét hallani, ahová éppen készül, nem pedig csak úgy találmra egyet, mint hogy „mondjuk, Kolozsvárra”.

Az Aeroexpress Regional valóban teljesít menetrend szerinti járatokat Budapest és Erdély legnagyobb városa között, ezúttal azonban az Aeropark Repülőmúzeum és az Aeroexpress jóvoltából különleges reptérlátogatás keretében kerültünk a harmincsze-

mélyes gép fedélzetére, ahol Szombati Zsuzsanna és Darida Tamás engedett betekintést a közforgalmi repülés kulisszái mögé.

SZÁRNYAS IDŐUTAZÁS

Utunk egy kicsivel korábban egy szépen karbantartott régi Ikarus busszal indult a Budapest Liszt Ferenc Nemzetközi Repülőtér melletti Aeroparkból, ahol a magyar repüléstörténet számos ikonikus típusa megtekinthető kívülről-belülről. Az élményt még teljesebbé teszik a múzeum lelkes, szakértő és rendkívül szolgálatkész munkatársai, korábbi Malév-pilóták, repülőmérnökök, akik olyan történeteket mesélnek, amelyeket hallva a látogatónak akár Rejtő Jenő is eszébe juthat. Az ő tollára méltó eset lett volna például az olyan, mint Czinege Lajosé: a Kádár-rendszer csaknem negyedszázadon át volt honvédelmi minisztere a Malév egyik Tu-154-esével utazott negyvenfős kíséretével – Mozambikba szafarira. ►

Somogyi-Tóth Dániel

FOTÓ: BALCZO MÁTYÁS

Somogyi-Tóth Dániel orgonaszolgálata a Bécsi kapu téri evangélikus templomban

Tényleg érdemes eljönni ide, de mi most visszatérünk az Aeroexpress regionális gépei által használt hangárok előtti térre, ahol ezen a napon a cég nagyon különleges gépét is megtekinthetik a látogatók: egy Cessna 206-os típusú amfibiát vagy más néven hidroplánt, magyarul: futóművel is ellátott vízi repülőgépet. Ketten várnak bennünket az Aeroexpress Kft. alapítói közül: Somogyi-Tóth Dániel karmester, orgonista és unokatestvére, egyben legjobb barátja, Széchezy Márton Airbus-oktatókapitány, aki evangélikuságának féltreérthetetlen jeleként köszönt minket: „Erős vár a mi Istenünk!”

Miután ugyanígy üdvözljük, a kapitány azonnal felvázolja családjának evangélikus gyökereit: „Német evangélikus őseim a 18. században tutajokra szálltak, hogy minden vagyonukat és a szorgalmukat magukkal hozva a török uralom alól nem sokkal korábban felszabadult Magyarországon telepedjenek le. Először Szekszárdra kerültek, majd később Pécsen vertek gyökeret, a család a mai napig ide kötődik. Felmenőim aktívan kivették részüket az evangélikus közösség életéből, sokan presbiterek voltak, édesapám, Széchezy Béla mellett, hogy számos tudományos fokozattal bír, felszentelt evangélikus lelkész is. Egy tudós lelkész. Olyan ember, aki a tudomány és az istenhit között nem konfliktust lát, hanem erős kapcsolódást, ami nála a teremtés ünneplésében, az általunk látott materiális világ isteni eredetének hirdetésében fejeződik ki.”

A reptérnek egyébként is van egy alapja, ehhez még hozzáadja a magáét

a közelben kitaróan visító, gurulóút-felújításon dolgozó betonvágó munkagép is, így a nyugodtabb beszélgetés érdekében az éltés korú Ikarus csendes oltalmába vonulunk vissza. Somogyi-Tóth Dániel már itt idézi fel a közös repülős vállalkozás kezdeti lépéseit.

Tizenkilenc-húsz éves korukban légi fotózással kezdtek foglalkozni. „Ebben az időszakban munkarepüléseket hajtottunk végre Budapest legszigorúbban ellenőrzött légtérétől az ország sok-sok pontjáig. Az, hogy nem a földről, hanem egy merőben más perspektívából, a levegőből láttunk rá hazánk tájaira, városaira, épített örökségeire, teljesen beépült a gondolkodásomba, a mai napig is ott van, hogy a dolgokat összefüggésében lássam” – mondja Dániel, hozzátéve, hogy a légi fotózásból két könyv is született, az első *Mint a madár...*, a második pedig *Égi ritmusok – Magyarország a magasból* címmel.

Közvetett, de érdekes evangélikus kötődés – ha már könyvekről van szó –, hogy a *Mint a madár...* előszavát Esterházy Péter írta; a 2016-ban elhunyt írónak és feleségének a könyvtárát a család a Magyarországi Evangélikus Egyháznak adományozta, így tavaly január óta egyházunk budapesti Üllői úti székházában működik az Esterházy Péter és Gitta Könyvtár.

A karmester, orgonaművész, egykori légi fotós így folytatja a visszatekintést: „Ahhoz, hogy Marci nagy, közforgalmú repülőgépen lehessen pilóta, egyrészt pénzre volt szükség, másfelől pedig repült órákat kellett gyűjtenie. Mindkettőt jól szolgálta a légi fotózás, amiben magas fokozatra kapcsolunk. Akadt is bőven kereslet, hiszen ekkor még nem voltak elérhetőek mindenki számára műholdas képek, nem volt Google Earth. Ha fentről szerettél volna látni valamit, ahhoz légi fotókat kellett készíteni.” Földi fotós babérokra soha nem tört – teszi hozzá –, de annak bemutatásában, hogy a világ milyen a magasból, technikai és művészeti értelemben is a maximumra törekedett.

ISTENTŐL KAPOTT ÉRTELEM ÉS BÁTORSÁG

Széchezy Márton, akinek a munkahelye tízezer méter magasan van, a repülésben a transzcendenst, az istenit látja. „Azt a kijelentést, hogy Isten a saját képmására teremtette az embert, nem úgy kell érteni, hogy mi magunk is istenek lennénk.

Széchey Márton

Felfogásom szerint azt a teljesítményt, amit az embernek meg kellett tennie azért, hogy repülhessen, nem lehet spirituális

kontextus nélkül értelmezni. Az Istentől kapott értelem, bátorság és kitartás kellett ahhoz, hogy a levegőbe emelkedhessünk. Ez igaz az első aviatorokra és sok értelemben mai utódaikra is. A repüléshez a természeti erővel való rendkívül összetett együttműködésre van szükség” – fogalmaz a kapitány. Ahogyan a két barát kitartó együttműködése kellett ahhoz is, hogy vállalkozásuk egyfajta mérföldköveként a busz ablakából most egyszerre láthassuk regionális utasszállító gépeiket és a hidroplánt.

„Akárhogy is alakul az amfíbiával való repülésünk jövője, itt van bennünk az a jó érzés, hogy hosszas szervezés, keresgélés, tanulás, elképesztően sok befektetett munka és energia után tavaly eljutottunk oda, hogy magyar lajstromjelű hidroplánal a Dunán és a Balatonon is, Keszthelynél, Balatonlellénél és Alsóörsnél repülhettünk, le- és felszálltunk, megmutathattuk az embereknek működés közben Magyarországon egyetlen ilyen repülőgépet. Ezzel egy 1937-ben megszakadt hagyomány kelt életre. Olyan viszont ma történt meg először, hogy Ferihegyen leszállt egy magyar lajstromban lévő vízi repülőgép” – mondja Széchey Márton, aki Lengyelországban, Norvégiában és Olaszországban készült fel arra, hogy a hidroplánt vezethessen.

Repülés, Isten, teremtett világ, spiritualitás – beszélgetésünket végigkíséri a dolgok izgalmas kontextusba helyezése. Nem

maradhat említetlenül azonban az sem, hogy az Aeroexpress Regional a jelenlegi, BAsE Airlines Zrt. által üzemeltetett Budapest–Kolozsvár-járatával egy határon túli, magyarok lakta területet köt össze a fővárossal. Mivel tavaly Debrecenből Marosvásárhelyre repült az akkor kísérleti jelleggel üzemeltetett járat, felmerül a kérdés: várható-e, hogy a Kárpát-medence több városa között is légi összeköttetés létesül a magyar légitársaság jóvoltából?

Erre jó esély van – derül ki a válaszból –, Marosvásárhely ismét felkerülhet az Aeroexpress Regional útvonalterképére, amely azonban további célpontokat is tartalmazhat annak köszönhetően, hogy hamarosan átadják a brassói nemzetközi repülőteret. Ide az elképzelés szerint Sármelekről, a Balaton mellől is indítana járatot az Aeroexpress. A közúton mintegy kilencszáz kilométeres távolságot – autóval legalább tízóraás út – a cég repülőgépei körülbelül másfél óra alatt tennék meg.

AZ ORGONA LEGJOBB HELYE

Repülőtér-látogatásunknak – mondjuk így – utóélete, folytatása is lett: két nappal később Budavárban, a Bécsi kapu téri evangélikus templomban ott lehettünk azon a hálaadó istentiszteleten, amelyet Márton édesapjának, Széchey Bélának a kilencvenedik születésnapja alkalmából tartottak Somogyi-Tóth Dániel orgonaszolgálatával. Ha nem is madártávlatból, repülön ülve, de a karzat magasságában, az orgonához közel élhettük át annak gyümölcsét, hogy Dániel nemcsak karmester, hanem orgonista is.

Ez pedig – mint még a repülőtéren elmondta – annak köszönhető, hogy a kelenföldi evangélikus templomban egy rokonának az esküvőjén Sulyok Imre, az evangélikus egyház zenei életének kiemelkedő alakja orgonált. Őt figyelte, és teljesen magával ragadta a pillanat, amikor meglátott egy műszert, amelyről akkor gyerekként azt hitte, sebességmérő. Ott és akkor kezdődött az orgona iránti rajongása. Erről így beszélt: „Mivel alapvetően karmester vagyok, az orgonát szimfonikus összefüggésben közelítem meg. Kétségtelenül vannak nagyszerű művek, amelyek egy koncertteremben csodálatosan szólnak orgonával együtt, de a mérete, a nagysága és a transzcendens világgal való rezonálása miatt az orgona a templomban van a legjobb helyen.”

■ BALCZÓ MÁTYÁS

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

In memoriam Szódás Pista bácsi

Ézs 55,1–5

Szódás Pista bácsit mindenki ismerte a faluban. Sinka Istvánként jött a világra, de mindenki csak úgy ismerte: „a (!) Szódás Pista bácsi”. „Nomen est omen” – tartja a mondás, és igaz, ami igaz, hősünknek ez a neve nem a véletlen műve: ő volt a mi kis falunk szódafelelőse. Nála lehetett szódát kapni, kóstolni, rendelni. Lehetett szó-

kupakkal ellátott ásványvizekkel oltja. Szegény Szódás Pista bácsi forog a sírjában (Isten nyugosztalja), de emléke örök – nemcsak nekem, de oly sok kedves tarcsai atyafinak is. Nem felejtjük el a rég múlt szót: „Ha szomjas vagy, hívd a Szódás Pista bácsit, ő majd segít oltani a szomjadat!”

KÉPONK-ILLUSZTRÁCIÓ

akár az otthoni adagról, házi mennyiségről, akár a Nagytarcsán megszokott háromnapos lagzíról, amelyből nyaranta nekem is – mint lelkészgyereknek – kijárt legalább tíz „kör”. Nem is vonta senki kétségbe akkortájt, a nyolcvanas-kilencvenes évek hőskorszakában a tényt: ha szomjas vagy, hívd a Szódás Pista bácsit, ő majd segít oltani a szomjadat! És a falu apraja-nagyja, bizony mondom nektek, nem maradt vala szomjas. Fröccsben, málnaszörppel vagy csak simán magában, de mindenki a faluban az ő szódáját itta, főleg azokon a bizonyos nyári napokon, amikor életet mentett egy-egy ilyen pohár buborékos nedű.

Azóta bizony sokat változott a világ: ásványvízre váltott a település népe, szomját ki-ki a legkülönbözőbb színű

Senkit nem akarok kínozni. A forró nyári időszak centrumában ugyanis szomjúságról és vízről írni kínzásnak tűnhet. Pedig nem annak szántam. Testünk – melynek a legfrissebb kutatások szerint is napi két-három-négy liter folyadékra van/lenne szüksége – víz iránti vágyának ugyanis a fizikai dimenzió mellett lelki dimenziója is van. A víz szimbólumjellege utat követel magának kinek-kinek a személyes életében is. Úgy áll előttünk, mint ami mindazt jelentheti és jelenti, ami nélkül értelmetlen, céltalan az életünk, vagy más szóval: ami nélkül kiszáradt a lelkünk, és vegetálni kényszerül.

A víz, melynek bibliai tartalma annyira gazdag, tovább gazdagodhat bennünk az ézsaiási prófétai ige által. Mint Isten

hívó szavát írja le a prófétai könyv szerzője a következőt: „Ti szomjazók mind, jöjjetek vízért, még ha nincs is pénzetek! Jöjjetek, vegyetek és egyetek!” Nagyon egyértelmű a kép. Sőt már gyanús is egy kicsit. Vannak a szomjazók, és van a forrás, ahol ki-ki olthatja szomját. Egyik oldalon ott az igény, és a másik oldalon létezik az igény kielégítési módja. Vagyis: a kereslet és a kínálat egyenes arányban áll.

Megjelenik az értelmet kereső ember – hívjuk szomjazónak –, és megjelenik az értelmet és célt adó teremtő Isten, akit hívjunk szomjoltónak. Hiány és valami, valaki, ami, aki megszüntetheti a hiányt. Minden passzol, minden stimmel, mindenki tapsol. Vagy túl idilli így? Túl steril ez a fajta vallásos variáció?

Nehéz kérdések, de az biztos, hogy a tapasztalatunk a saját életünkben igen csak összetett. Bármennyire is szeretnénk, sokszor nem tudjuk elmondani a fohászt, a hálaimát, mert valami hiba csúszik a kommunikációba, a rendszerbe, és a Mátrixszal ellentétben itt nem az újratöltés a megoldás, és még csak nem is a forrás lecserélése vagy a totális istentagadás. Az őszinte kétségbeesésre, az őszinte szomjúságérzetre nem a tagadás, nem passzív, túlélőshow típusú életvezetés a gyógyír, hanem épp ellenkezőleg: egy aktív, megélésre koncentráló, vallási mélységeket felfedező keresztény létezés.

Ha szomjas maradsz, akkor nem az a megoldás, hogy másik forrás után nézel, vagy azt mondd: nem létezik a forrás, hanem az, hogy mélyebbről merítesz a forrásból. Nem a „forrás vagy nem forrás” közötti választás a tét, hanem a felszínesség és a mélység közötti választás a valódi dilemma a keresztény életünkben.

Isten szabadítása az ézsaiási iratban úgy jelenik meg, mint egy olyan korszak, amely merőben eltér az előzőtől.

Isten ígérete egy radikálisan új világ ígérete. Isten új korszaka, az örök szövetség korszaka minden szomjazónak szól. Kivétel nélkül mindenkinek. Keresztény hit szerint abban a Jézusban és az által a Jézus által, aki maga mondta: „Ha valaki szomjazik, jöjjön hozzám, és igyék!” (Jn 7,37)

Legyen olyan szomjat oltó, biztos alap a vallásos küzdelmeinkben az élő Úr, mint amilyen biztos pont volt egykoron a szomjas, szódavízre vágyó tarcsai atyafiak életében a fogalommal vált Szódás Pista bácsi.

■ GÁNC S TAMÁS

Két lábon járó menta medgyesi módra

Különleges időutazás néhány percben

„A medgyesegyházai evangélikus gyülekezet által őrzött oltárterítők legidősebbje feltehetően még az 1800-as évek végén, az 1900-as évek elején készült, a gyülekezet és a templom születése körüli időkben” – olvasható a Gyülekezetünk kincsei című kiállítási anyagban, a Kelet-békési Evangélikus Egyházmegyéhez tartozó közösség gyülekezeti házában. S hogy mit rejt a titkok szekrénye, ki tudja működésbe hozni a templomtorony régi óraszerkezetét, hova ment hétszáz gyülekezeti tag 1947-ben, és hogy néz ki a mentás kötény? Ezekre a kérdésekre is választ ad a százharminc éves gyülekezetet bemutató riportunk.

Szöllősiné Kassai Judit (jobbra) tárlatvezetés közben

Nem véletlenül olvasható szlovákul is Medgyesegyháza neve – Medeš – a Békés vármegyei város közigazgatási határát jelző helységnévtáblán, hiszen a középkor történelmi viharaiiban elpusztult Medgyespusztta helyén a közeli Békéscsabáról – korábbi nevén Csabáról – kitelepült, szlovák nyelvű, tehetős evangélikus parasztemberek találtak új otthonra a 19. század végén. Mivel Csaba környékén elfogytak a földek, a megélhetés reményében megtették a mintegy harminc kilométeres utat, feltörték Medgyes zsíros földjeit, létrehozva Medgyesegyházát.

A települést Malá Csabának, azaz Kis Csabának hívták. Az itt élők hamarosan gyülekezetté szerveződtek, önálló anyakönyvet vezettek, majd templomépítésbe kezdtek. Az egy év alatt elkészült, háromszáz fős lelki hajlékot 1899. szeptember 3-án szentelte fel Sárkány Sámuel, a Bányai Egyházkerület püspöke.

ÓRASZERKEZET ÉS AZ ELKÖTELEZŐDÉS FÁJA

A szorgalmas és adakozó kedvű híveknek köszönhetően az egyházközség épületei és tárgyi kincsei folyamatosan gyarapodtak. A féltve őrzött tárgyakból szervezett látványos kiállítást a gyülekezeti házban Szöllősiné Kassai Judit gyülekezeti munkatárs idén tavasszal.

„Azt szerettem volna, hogy minél többen lássák és kézbe vehessék például az egyháztörténelmi jelentőségű, szlovák nyelvű *Tranosciust* és más evangélikus énekeskönyveket, régi kiadású Bibliákat. Ezeket azonban nem csupán tiszteletre méltó koruk miatt állítottuk ki, hanem az a nem titkolt szándék is vezetett, hogy a bennük vezetett családtörténelmi adatok szintén gyökereket, fogódzókat adjanak az érintetteknek. És ez sikerült is! – teszi hozzá boldogan Judit. – Volt, aki már a megnyitón megtalálta nagyszülei, dédszülei bejegyzéseit.” ▶

FOTÓK: BODA ESZTER

A terem utca felőli falán két szekrény bárki által szabadon kinyitható ajtajai hívogatják a látogatót. Már a bútordarabok nevei is sejtelmesen hangoznak: „titkok szekrénye” és „régii tárgyak búvóhelye”. „A titkok szekrényében főleg kegytárgyak – úrvacsorai kelyhek, asztali feszületek, ostyataratók – és leírások találhatók, míg a másik bútordarabba többek között a lelkészi hivatal régi írógépét, pecséteket és egy tintafelszívó itatóst is kitettünk” – sorolja a kiállítás szervezője.

A gyülekezettörténeti és templomtörténeti sarokban a közösség régi fotói mellett oklevelek, illetve a gyülekezeti ház alaprajza, valamint bővítési tervei mesélnek a múlttól. „A kiállítás koronája a megőrzött régi templomi óraszerkezet, amelyet a vállalkozó kedvűek mozgásba is hozhatnak” – kalauzol körbe Judit, miközben megállunk az elkötelezettek fája előtt. A bejárati ajtó melletti falfelületet ugyanis egy hatalmas, festett fa díszíti, ágain megannyi színes papírlevél.

„A konfirmáció évéhez kapcsolódóan tavasszal gépre vittem az 1946-ban nyitott konfirmációi anyakönyvet. Miközben az adatokat begépeltem, kirajzolódtak előttem a gyülekezet családjainak csodálatos családtörténeti vonalai. Arra gondoltam, lehetne belőlük egy fát alkotni – meséli a kreatív munkatárs. – A férjem segített a gipszkarton tartó elkészítésében, a fa festésében és összeállításában. Szigethy Szilárd lelkész úrral pedig két napig ragsztottuk a kilencszáz, nevekkel ellátott

falevelet. A nagyobb faágak egy-egy évtizedet jelképeznek – rajtuk a levelek évtizedenként más-más színűek. A legelső az 1950-es éveket jelzi, míg a legutolsó a 2000-es esztendőket. Mindenki megtalálhatja felmenőit, ismerőseit, kortársait, legjobb esetben saját magát” – magyarázza Judit. S hogy mennyire „élő” a fa, azt jelzi az is, hogy a május 21-i kiállítás megnyitón négy új név is felkerült a fa leveleire. Azokéi, akik azon a vasárnapon konfirmáltak.

Az a tény, hogy egyházunkban ez az esztendő a konfirmáció és az elköteleződés éve, valamint Szigethyné Szenteczki Katalin május 27-ei ordinációja jó alkal-

Horváth Gyuláné, Bezsó néni

mat adott arra, hogy „ujjbegyre szedjék, kik azok a lelkészek, akiket az Úr Medgyes-egyházáról hívott el”. A listán már hárman vannak: Katán kívül Zsíros András lelkész és az 1846-ban született Botyánszky János esperes is Medgyes szülőtte. Ez utóbbi nyolc évig szolgált Szentesen, majd negyvenkét esztendeig Mezőtúron.

„A nagy tudású és bátor szívű lelkészre hálás szívvel emlékeznek a mezőtúri zsidó közösség is, ugyanis 1944. június 16-án a templom harangjának megkongatásával búcsúztatta az elhurcolt mezőtúri zsidókat. Emlékére 2012. június 17-én szobrot állított a hálás utókor a mezőtúri evangélikus templom kertjében” – olvashatjuk a fényképes tablón.

RÉGI IDŐK TANÚJA

Nemcsak Mezőtúrnak voltak személyi veszteségei az 1940-es években, hanem a medgyesi gyülekezetnek is. Az 1946-ban életbe lépett csehszlovák–magyar lakosságcsere-egyezmény után „az egyházközségből 997 lélek (zömmel evangélikus) települt át Szlovákiába, köztük Hrivnyák János lelkész is” – olvashatjuk a *Medgyes-egyháza 1893–1993* című helytörténeti kötetben.

A közösség jelenleg legidősebb tagja, a kilencvenhárom éves Horváth Gyuláné családjából is több közeli hozzátartozó választotta új hazájául Csehszlovákiát. „Anyukámék heten voltak testvérek. Két fiútestvére is elment, itt hagyva a sok hold földjüket, házukat. Egy lánytestvére a családjával Tótkomlósról ment ki. Hetven hold földet hagytak itt, de az állataikat magukkal vihették. Öt vagonban fértek el a jószágok. Kint kaptak egy házat meg tizenöt hold földet, de öt helyen. Itthon azzal bolondították őket, hogy ott nem lesznek beadások, sőt duplán vissza is kapják, amit itt elvettek tőlük. Ez nem volt igaz. Mire kiértek Szlovákiába, már a tyúktojásokból is voltak beadások” – meséli a tősgyökeres evangélikus családból származó Erzsébet, közismert nevén Bezsó néni.

A másfél évesen félárvaságra jutott kislányt édesanyja vallásosnak nevelte. A tizenéves Erzsike hiába volt jófejű, a kuláklistára került, rokkant nagypapa nem tudta kifizetni unokájának a középiskolai tanulmányait, ezért a római katolikus zárdaiba jelentkezett.

„Nagyon jó tanuló voltam, evangélikus voltam ellenére ezért felvettek a katolikus középiskolába. De megengedték, hogy evangélikus hittanra járjak szombatonként

Gubcsó András tiszteletes úrhoz – idézi fel beszélgetőtársunk, akinek felmenői az akkor még Arad vármegyéhez tartozó Medgyesegyháza alapítói, illetve templomépítői között voltak. – A medgyesi gyülekezet nagyon összetartó volt. A templomot egy év alatt építették fel. Nem számított, hogy csizmadiamester vagy szabó volt az illető, jött követ hordani, téglát rakni. A nagy gerendákat négyökrös szekerekkel Arad környékéről hordták a nagyszüleim, minden rokonom. Medgyesen abban az időben nagy vásárok voltak, az odajáró, máshova való emberek közül is sokan jöttek segíteni a templomépítésben. A főtéren már megvolt az artézi kút, onnan hordták gyerekek kantában az ivóvizet a dolgozóknak.”

De nem csak a templomépítés volt a lutheránus hívek számára kiemelkedő jelentőségű. A későbbiekben is szívükön viselték a közösség sokszínű lelki, illetve tárgyi gyarapodását. A fiatalok számára sokat jelentett a Keresztyén Ifjúsági Egyesület (KIE) helyi szervezetének működése. „Itt nagyon jó ifjúsági élet volt. Nagyon szép előadásokat tartottak, kézimunka-tanfolyamot szerveztek. Szeretném, ha ezt újra bevezetnék! Szomorúan látom, amikor negyvenéves asszonyok egy inggombot sem tudnak felvarrni” – teszi hozzá a gyülekezet sorsát szívén viselő, így korábban például szószékterítőt is adományozó asszony.

A nagy népszerűségnek örvendő Horváth Gyuláné és férje – aki vendéglátóipari szakiskolában tanított szakmai számtant meg anyagismeretet – idővel kilenc cukrászdának voltak a tulajdonosai környéken. Nem véletlenül állt nagy köztiszteletben a házaspár.

„A férjemmel igyekeztünk mindenkin segíteni. Sokszor volt, hogy jöttek hozzánk tortát csináltatni, de nem volt pénzük. Nem baj! Majd hoz egy pár csirkét, ha megnő a csirkéje – mondtuk nekik. Később el is hozták megpucolva – említ egy esetet a sok közül Bezsó néni. – Én mindenkihez alkalmazkodtam. Mindig tiszteletben tartottam a másik ember vallását, világnézetét. Én még a legnehezebb években is járhattam templomba, nem bántottak érte.”

A kilencvenhárom éves asszony életében a sok öröm mellett bőven volt nehézség is. „Nagyon sok próbatétel volt az életemben. Rengeteg. De mindig a Jóistenben bíztam, egészséget és megértést kérve tőle” – tesz tanúságot Horváth Gyuláné.

MINDENHOGYAN MENTA

A medgyesegyházi evangélikusok számára napjainkban is fontos a közösségben és a közösségért tenni akarás. Az eredetileg pusztaföldvári, de huszonhét éve Medgyesen élő Papné Réti Erzsébet csillogó szemmel mesél a gyülekezet nőgyuleteről, a MENTA-ról.

„A betűszó a »medgyesegyházi evangélikus nőgyulek tevékeny alkalm« megnevezést fedi. A nőgyulek a lelkészünk feliségének, a május végén lelkészé avatott Szigethyné Szenteczki Katalinnak a kezdeményezésére alakult 2020 februárjában, nem sokkal azután, hogy ők 2019-ben ideköltöztek. Sajnos a járvány az elején kicsit visszavetette a kezdeti aktivitásunkat, de most már újult erővel tevékenykedünk – mondja büszkén Erzsike. – Medgyesegyházán sok civil szervezet van, sok alapítvány működik, de mi ezzel az evangélikus nőgyulekkel egy úrt töltöttünk be. Nagyon sok mindenben részt veszünk. Nemcsak egyházi alkalmakon segítünk – hiszen az számunkra természetes, hogy templomot takarítunk, kertet rendezünk, oltárt díszítünk, iskolai bálra termet dekorálunk, süteményeket sütünk sokszor a gyerekekkel együtt –, hanem a városi alkalmakon is aktívan részt veszünk. Próbálunk a többi közösséggel összedolgozni, hogy a város minél jobban tudjon működni, minél jobb rendezvényeket tudjunk tartani.”

A „mentások” tevékenyen járultak hozzá a március 15-én megnyitott Medgyesi Pilvax Kávéház nevű rendezvény sikeréhez is. A Petőfi 200 jubileumi év kapcsán a Medgyesegyházi Nebulókért Alapítvány szervezésében irodalmi délutánt szerveztek, amelyen többek között versmondással, illetve a költő életével kapcsolatos totó kitöltésével emlékeztek a kétszáz évvel ezelőtti született evangélikus Petőfire.

„A medgyesi általános iskola tavaly szeptember 1-jén evangélikus fenntartásba került. Ezért augusztus utolsó napjaiban Luther-rózsás süteménynyomóval készített mézeskalácsokat sütöttünk, hogy celofánba csomagolva a tanérvnyitón minden kisdíáknak és pedagógusnak emlékebe adhassunk. Nagyon örültek neki” – meséli Erzsike. Azt is megtudjuk tőle, hogy a mentások – nevükhöz híven – többféle fajtájú mentát ültettek a templomkertbe. „Amikor már lehetett, szörpöt készítettünk belőle, a megszáritott változatból pedig teát. Az iskolabálon aztán a magunk sütötte mézeskalácsokkal, linzerekkel együtt árultuk,

a bevételt pedig a gyerekek karácsonyi ajándékcsomagjába fordítottuk. Mindig meghatározunk egy célt, és arra próbáljuk felhívni az emberek figyelmét. Nagy öröm számunkra, hogy sokan csatlakoznak is hozzánk, így a törzsgárda már körülbelül harmincfős” – teszi hozzá a beszélgetőpartnerünk, aki a nőgyulek logójával ellátott kötényében a lelkész nő május 27-i ordinációja utáni fogadáson többedmagával szolgálta ki a vendégeket. A megterített asztalok süteményes tájait is az általuk készített finomságok töltötték meg.

FOTÓK: SUBÁNÉ KISS KRISZTINA

Papné Réti Erzsébet

Miért jó a mentások csapatába tartozni? – kérdezzük a mindennapokban óvónőként dolgozó Erzsikét. „A családkunk tradicionális evangélikus család, így én a lutheránusságomat otthonról hozom. Boldog vagyok, hogy gyermekeimnek is sikerült ezt átadnom, mert a mindennapjaik része az imádság és a tudat, hogy Isten mindig velünk van. És hogy mit ad nekem a MENTA? Jó célokért jót tehetek egy jó közösségben” – fogalmazza meg Papné Réti Erzsébet.

■ BODA ZSUSZA

Szigethyné Szenteczki Katalin medgyesegyházi iskolalelkészrel készült interjúnk a 30–31. oldalon.

Isten ajándékait megtapasztalni

Egy másoddiplomás lelkész örömei

A Medgyesegyházára hazatért lelkészné május 27-én lelkésznévé vált. Szigethy Szenteczki Katalin idén végzett az Evangélikus Hittudományi Egyetem másoddiplomás lelkészképzésén, augusztus 1-jétől iskolalelkészként szolgál a helyi Schéner Mihály Evangélikus Általános Iskolában. Isten elhívásáról és csodáiról, a vidéki élet örömeiről és a közösséghez tartozás élményéről kérdeztük őt.

– A május 27-ei lelkészavató ünnepi istentiszteleten szinte teljesen megtelt barátokkal, ismerősökkel, hittanosokkal, gyülekezeti tagokkal a háromszáz fős

Immár a lelkézi szolgálatban is osztozik férj és feleség

medgyesegyházi templom. Hogy érezte magát az áldóéneket éneklő lelkésztársainak gyűrűjében?

– Leírhatatlan élmény volt.

– Ön a családjával – lelkész férjével, Szigethy Szilárdval és a két, akkor még középiskolás korú fiukkal, Péterrel és Mátyással – 2019-ben költözött haza, mert a férje lett a medgyesi lelkész. Lehet próféta valaki a hazájában?

– Eddig úgy érzem, igen. Mindkét ágon tősgyökeres medgyesi családból származom. Felmenőim evangélikus tótok, akik az 1890-es évek végén részt vettek Medgyesegyháza megalapításában. Anyai ük- és dédszüleim még a környező tanyákon laktak, tótul beszéltek. A dédmamám mindennap forgatta a szlovák nyelvű evangélikus énekeskönyvet, a *Tranosciust*, nagyon istenfélő asszony volt. Itt nőttem fel, ide jártam általános iskolába, a medgyesi templomban konfirmáltam. A tanulmányaim, illetve férjem szolgálati helyei miatt – Szilárd korábban Tatabányán, majd Tabon volt gyülekezeti lelkész, később Orosházán iskolalelkész – évekre elkerültem innen, de annál nagyobb örömmel jöttünk vissza 2019-ben. Ezt a családom nevében is mondhatom. Nemcsak a gyülekezeti tagok, de sokan a városban is szeretettel fogadtak. Többen mondták, hogy a hazaköltözésünk pozitív megerősítés volt számukra: nemcsak elmenni lehet innen, hanem haza is lehet költözni.

– Nem túl csendes ez a kelet-békési, „viharsarki” vidéki élet?

– Egyáltalán nem! Mi itt érezzük jól magunkat. A közvetlenség, a megszólíthatóság nagyon fontos számunkra. Ha elmegyek a piacra, az legalább kétórás

elfoglaltságot jelent, mert közben emberekkel találkozom, beszélgetünk. Örülök, ha megbíznak bennem, és megosztják velem az örömeiket vagy épp a bánataikat. Jó érzés volt, hogy az ordinációmra készülve rengetegen segítettek az előkészületekben, közöttük olyanok is, akik nem szorosan kötődnek az evangélikus gyülekezethez.

– Valószínűleg így akarták meghálálni önnek és a férjének azt a sok szeretetet, amelyet a lelkész házaspártól kapnak. Az ünnepi istentisztelet után többen meséltek erről.

– Ez a dolgunk: az Isten szeretetét közvetíteni. Isten Lelke közösséget teremt az istentiszteleten, a közös munkában, a szolgálásban. Mindig pozitív élmény, ha együtt takaríthatjuk a templomot vagy rendezhetjük a templomkertet. Azonban igyekszünk a templom falain kívülre is kilépni. A 2019-ben alakult nőegyletünkkel, a MENTA-val – a betűszó a medgyesegyházi evangélikus nőegylet tevékeny alkalmát takarja – például megpróbálunk minél több városi rendezvényen segíteni. Az adventi gyertyagyújtás igazi missziói lehetőség, mert lehet, hogy a gyermekeink színdarabja vagy egy közösen elmondott imádság épp akkor szólít meg valakit.

– Történelem-művelődésszervező szakon végzett a szegedi főiskolán. Miért választotta a pedagógushivatást?

– Egész kicsi korom óta tanítani szerettem volna. Gyermekkori barátnőmmel a nyári szünetekben mindig iskolásdit játszottunk. Mindkettőnknek volt egy-egy képzeletbeli osztálya, naplót vezettünk, egymás óráit látogattuk. A középiskolai történelemtanárom személyisége és órái nagy hatással voltak rám. A művelődésszervező szakra pedig azért jelentkeztem, mert mindig is szerettem nyüzsögni, szervezkedni. Áldottnak érzem magam, hogy nagyon jó pedagógusok kísérték az utamon, akiktől emberileg is, és tudásban is rengeteget kaptam.

– A hittanári szak elvégzésére mi motiválta?

– Régóta élt bennem a vágy arra, hogy teológiát tanulhassak, hogy jobban megismerjem a Bibliát, és taníthassam is. Számomra fontos volt, hogy a történelem mellett legyen hittanári végzettségem is, ezért jelentkeztem 1996-ban az Evangélikus Hittudományi Egyetem levelező tagozatán meghirdetett hittanári szakra.

– Zalaegerszegi származású férjével is itt ismerkedett meg?

– Nem, mi egy gyenesdiási ifjúsági konferencián találkoztunk. Halasi László lelkész úr vitt el a Trabantjával ketőnket, az unokatestvéremet és engem Medgyesről Gyenesre, mert fontosnak tartotta, hogy mi is részt vegyünk országos ifjúsági alkalmakon.

– **Hogyan emlékszik vissza konfirmációjának az időszakára?**

– Halasi László szolgálata előtt ifj. Kendeh György gyulai lelkész szolgált nálunk helyettes lelkészként, nála konfirmáltam. Ezekben az években új lendületet kapott a gyülekezet. Szívesen emlékszem vissza például a sok szeretetvendégségre, ahol az áhítat mellett sokat énekeltünk, idősek, fiatalok verset mondtunk, volt tombolahúzás és persze tea és sok sütemény. Tizenévesként sokat jelentettek az olykor késő estébe nyúló, jóízű beszélgetések az idősekkel, akik szerették a fiatalok társaságát.

– **Visszatérve a gyenesi konferenciára: mit jelentett a kis gyülekezetből érkező, tizenéves Katus számára egy országos tábor léggömbje?**

– Nagyon meghatározó volt. Az első mély hitélményemet, istenélményemet a gyenesi héten, azon belül is a záró úrvacsorai istentiszteleten éltem át. Az ifjúsági konferenciák után is sokáig kísérték. 1997-ben egyházunk országos irodáján a gyermek- és ifjúsági osztály ifjúsági referense lettem. Az ottani szolgálatom két éve alatt már nemcsak adminisztrációs szervezője, de az egyik vezetője is lehettem az országos konfirmandustáboroknak. Ez is nagy ajándék volt.

– **Negyvennégy éves pedagógusként, hitoktatóként, lelkészfeleségként és kétgyermekes anyaként iratkozott be 2019 februárjában az Evangélikus Hittudományi Egyetem másoddiplomás lelkészképzésének első csoportjába. Miért érezte fontosnak, hogy Luther-kabátja legyen?**

– Már a tanárképzős évek alatt felmerült bennem, hogy jelentkezem a teológiára, de végül akkor az a gondolat elcsendesedett. A helyemen éreztem magam pedagógusként, hitoktatóként. 2016-ban, amikor a harmadik osztályosoknak szóló, *Iránytű* című hittankönyvet írtuk, egy baráti beszélgetés során hallottam arról, hogy a hittudományi egyetem lelkészképzés elindítását tervezi másoddiplomások számára. Nem hagyott nyugodni a gondolat. Pontosabban: hiszem,

FOTÓK: SUBÁNÉ KISS KRISZTINA

Szigethyné Szenteczki Katalin az édesanyjával

hogy Isten nem hagyott nyugodni. Nagyon sokat gondolkoztam rajta, és rengeteget imádkoztam, hogy felismerjem: valóban Isten akarja azt, hogy én is jelentkezsem? Ez az én utam, vagy csak én gondolom így?

– **Kereste a helyét?**

– Még csak azt sem mondhatom, mert akkor épp úgy éreztem, a helyemen vagyok. Akkor az orosházi evangélikus iskolában dolgoztam, nagyon szerettem tanítani, sok feladatot bíztak rám. Ráadásul sorra vettem a kétségeimet is: hogy lesz erre nekem időm, erőm? Kétszáz kilométereket utazni tömegközlekedéssel éveken keresztül, héber, görög nyelvet tanulni, vizsgákra készülni, beadandókat írni?! Sokat vívódtam.

– **Mi segített a döntésben?**

– A családomtól – elsősorban a férjemtől, a gyermekeimtől, az édesanyamtól, sógornőmtől –, de a barátaimtól is nagyon sok biztatást kaptam. A végző megerősítést egy könyvből kiesett könyvjelző lapocskára adta, amelyen a kö-

vetkező, MB monogrammal ellátott idézet állt: „Ne a saját erőddel és lehetőségeiddel számolj, ezek nem elegendők. Számolj Istennel, az ő lehetőségeivel, az ő erejével, és csodálatos dolgokat fogsz átélni.” Amikor elolvastam, a sok kérdés kisimult, s arra gondoltam, ha Isten kimunkálta bennem ezt az elhatározást, akkor segít járni is ezen az úton, vezet majd, s ha jónak látja, lelkési feladatot is ad.

– **Hogyan tekint vissza a lelkészképzés éveire?**

– Nagy hálával. Csodálatos dolgokat éltünk át abban a testvéri közösségben, amelybe a csoporttársakkal kerültünk. A tanáraink végtelen szeretettel, törődéssel vettek minket körül. Emellett folyamatosan megtapasztalhattam Isten segítségét. Valahányszor úgy éreztem, hogy az erőm végén vagyok, mindig kaptam erőt a tanuláshoz, a feladatok elvégzéséhez, a vizsgákhoz. Új barátokat kaptam, akikkel együtt megyünk tovább a szolgálat útján.

■ – BODAZS –

Itt az idő!

Nürnberg adott otthont az idei Kirchentagnak

Csordultig megtelt június 7-én, szerdán Nürnberg belvárosa – a világ minden tájáról érkeztek a harmincnegyedik Kirchentag résztvevői. Az egyébként két évente esedékes német protestáns egyházi napokat legutóbb – a világvárvány miatt – 2019-ben tartották meg. Az idei rendezvényorozat nyitó istentiszteletén Bajorország második legnagyobb városában Heinrich Bedford-Strohm tartományi püspök prédikált.

„Miatán Jánost fogságba vetették, elment Jézus Galileába, és így hirdette az Isten evangéliumát: Beteljesedett az idő, és elközelített az Isten országa. Térjete meg, és higgyetek az evangéliumban!” – hangzott a prédikáció alapigéje Márk evangéliumának 1. fejezetéből. Az ötnapos találkozó mottóját is a szakasz 15. verse adta: „Jetzt ist die Zeit!”, azaz: „Beteljesedett az idő!” Avagy: „Eljött az idő!”

„Sokan vagyunk, akik szeretnénk hallani és átélni valamit, ami megerősít, inspirál minket. Reményt szeretnénk találni ezekben a nehéz időkben” – szólította meg az egybegyűlteket Heinrich Bedford-Strohm. A Bajorországi Evangélikus Egyház püspöke a prédikációjában többek között kitért a klímaváltságra, a világban zajló háborúkra is, kiemelve az ukrán–oros háborút, amelynek kapcsán Ukrajna immorális

megtámadásáról szólt. Majd hangsúlyozta: már most kijelenthetjük, hogy mindenki a vesztese lesz ennek a háborúnak.

Az egyházvezető úgy folytatta: a remény jele, hogy több tízezren ünneplik most a Kirchentagot. A szeretet, a remény és az ebből fakadó erő minden pusztításnak ellenáll. „Mi, keresztények abban hiszünk, hogy ennek a világnak van jövője – hangsúlyozta. – Imádkozni, az igazat cselekedni, Krisztus második eljövételére várni: e három dolog jellemzi a keresztényeket” – idézte Dietrich Bonhoeffernek, a mártírhálált szenvedett német evangélikus lelkésznek, teológusnak a gondolatát a püspök, majd hozzátette: ő maga személy szerint e három nélkül nem tudna létezni.

Prédikációja végén arra biztatta a jelenlevőket, hogy igyekezzenek úgy élni

e három fogalom szellemében, hogy gyermekeik és unokáik élete is boldog és kiteljesedett lehessen. „A Kirchentagról üzenjük a világba, hogy nem egymás ellen, hanem egymással akarunk élni, elszántan akarunk remélni és az Úristenben bízni. Így fogunk ezekben a napokban Nürnbergben énekelni, Istent dicsőíteni, táncolni, nevetni és talán néha sírni. [...] És ezzel a szeretettel igyekezünk majd [...] egymással is vitázni, hogy a legjobb megoldásokat találjuk meg a jövőre nézve. Isten igazságos országa elközelített. Térjete meg, és higgyetek az evangéliumban. Ennek most van itt az ideje!”

A nyitónap estéjén a szervezők a nemzetközi résztvevőkre is gondoltak: zenés ismerkedési este invitálták a külföldről érkezetteket a Német Nemzeti Múzeumba. A magyar résztvevőket Cselovszkyné Tarr Klára, egyházunk országos irodája ökömenikus és külügyi osztályának vezetője köszöntötte.

A harmincnegyedik Kirchentag első napját a város több pontján gyertyafényes áhítatokkal zárták.

■ – KÉZDI –

Egymásra figyelünk, egymástól tanulunk

Interjú Christian Kopp megválasztott bajor püspökkel

Rendkívül illusztris vendég tisztelte meg látogatásával a magyar standot a Kirchentag második napján. Christian Kopp megválasztott bajor püspököt – aki ez év november 1-jétől tölti majd be a Bajorországi Evangélikus Egyház tartományi püspökének tisztét – Fabiny Tamás elnök-püspök kérdezte a két egyház testvérkapcsolatáról, a német egyház előtt álló feladatokról, de a hallgatóság megismerhette a rendkívül közvetlen egyházi vezető családi hátterét is.

– Mit jelent önnek és a bajorországi egyháznak, hogy most Nürnbergben tartják a Kirchentagot?

– Mindenekelőtt üdvözetemet küldöm innen a magyar standtól a Magyarországon élőknek. Számunkra igazán nagy ajándék, hogy házigazdák lehetünk. Már most, a második napon is, amikor ezt az interjút adom, látszik, hogy remek a hangulat, csupa kedves ember gyűlt össze. Úgy gondolom, jó házigazdák vagyunk, a bajorországi evangélikus egyház nagyon örült a lehetőségnek. Legutóbb 2010-ben volt Bajorországban – Münchenben – ökumenikus Kirchentag, de itt voltam az 1979-es nürnbergi egyházi napokon is. Újra itt lenni csodás érzés.

– Nálunk, Magyarországon 1979-ben nemhogy Kirchentagra jönni, de sokaknak templomba járni is küzdelmeket jelentett. Ezért is fontos számunkra, hogy a rendszerváltozás után a bajor és a magyar evangélikus egyház testvéri kapcsolatot épített ki. Hogyan értékeli ezt a már több mint harmincéves partnerséget?

– A környező országokkal való szoros kapcsolat révén egyházaunkra rányomta a bélyegét Európa történelme. Ezért is fontos az egyház számára és személyesen számomra is, hogy intenzíven ápoljuk a testvérkapcsolatokat. Fontos, hogy a gyülekezeti közösségek egymással szoros partneri kapcsolatban legyenek; ugyanilyen intenzív a tartományok közötti kapcsolat. Michael Martin és más egyházi vezetők évtizedek óta dolgoznak ezen, sok szép és megdöbbentő történetet ismerek a partnerkapcsolatokról rajtuk keresztül is. Magam pedig örömmel várom az előttünk álló találkozásokat.

– Milyen tapasztalatai, élményei vannak Magyarországról, a magyarokról? Járt már esetleg hazánkban?

– Olyan gyülekezetben szolgáltam éveken át, amely erdélyi magyar és szász közösségekkel volt testvérkapcsolatban, így sokat utaztunk, vittünk adományokat is. De jártam már Szegeden és Budapesten is. És azt se felejtjük el, hogy Münchenben és környékén munkavállalóként sok magyar él, így velük is volt már alkalmam találkozni.

– Németország-szerzte sok helyen szolgált – arra kérem, pár mondatban meséljen magáról.

– Pályafutásom első éveit Ingolstadtban töltöttem, majd egyetemi lelkész voltam Nürnbergben és projektmenedzser egy kommunikációs kezdeményezésben. Kettőnket kicsit összekötötte a Nürnberg melletti Kraftshof gyülekezetéhez fűződő sokéves barátság; ebben a gyülekezetben működtem lelkészként tíz éven át.

FOTÓ: NAGY ADÁM

– Igen, erlangeni ösztöndíjasként feleségemmel együtt 1994 húsvétján jártunk abban a gyönyörű templomban. Ott vettünk részt életünkben először húsvéthajnali istentiszteleten. Annyira megtetszett a liturgia, hogy a következő évtől a magunk kőbányai gyülekezetében is tartottunk ilyet, és azóta is él nálunk ez a hagyomány. Lelkészként elsősorban milyen feladatai voltak?

– Szívügyem volt a szegényebb sorban élők segítése, különösen a prevenció területén. Majd esperes voltam a déli nürnbergi területen. 2019 óta Münchenben körzeti püspökként szolgállok. Ez a nagyvárosi közeg újabb kihívásokat jelent.

– Mit tudhatunk a magánéletéről?

– A feleségemmel, aki szintén lelképásztor, hosszú évek óta élünk boldog házasságban. Ő félállásban a nürnbergi Sankt Sebald gyülekezet lelkésze, elsősorban a kulturális feladatokkal és a turizmussal összefüggő munkát végez. Van egy lányunk és két unokánk. Volt egy fiunk is, akit sajnos elvesztettünk, és éppen ma lenne a születésnapja.

– Egyházaink sokféle nehézséggel küzdenek. Hallani az egyházból való kilépésekről, az egyházkritikus véleményekről. Ön szerint milyen kihívásokkal néz szembe napjainkban a németországi evangélikus egyház? És milyen feladatot jelent ez önnek?

– A világ igen összetett manapság, ezt életünk minden területén érezzük, így az egyházban is. Valóban csökken azoknak a száma, akik a tagjainként az adójukkal támogatják az egyházat. Magának a szervezetnek a lélekszáma is csökken ezzel együtt, ez szomorú. Nemcsak anyagi szempontból szomorú, hanem azért is, mert ez azt mutatja, hogy valamit nem jól csinálunk. Azt jelzi, hogy az emberek máshová helyezik életük súlypontját. Ezzel egy időben a legnagyobb kihívás a munkaerő-utánpótlás a különböző egyházi munkakörökben, akár éppen a diakónia területén. A legtöbb egyházi munkakört az én korosztályom tölti be. Ezért nagyon kreatívnak kell lennünk, hogy megszólítsuk a fiatalokat ezeken a területeken.

■ *Lejegyezte: KÉZDI BEÁTA*

Magyarok a Kirchentagon

A kétévente megszervezett német protestáns egyházi napok gazdag programkínálatához 2023-ban is többféle módon járultak hozzá a magyarországi evangélikusok, míg a találkozó lebonyolítását segítő önkéntesek csapatát is erősítette egy tízfős diákcsoport. Összeállításunkban sorra vesszük, hol találkozhattak velünk a harmincnolcadik Kirchentag résztvevői június 7. és 11. között Nürnbergben.

PETŐFI A STANDON

A Bajorország második legnépesebb városában, Nürnbergben megrendezett Kirchentag programjainak jelentős része – akárcsak a korábbi egyházi napokon – a Messében (vásárlóközpontban) kapott he-

lyet. Ennek kilences számú csarnokában állt egyházunk standja is, amelynek házigazdái az országos iroda ökumenikus és külügyi osztályának, illetve gyülekezeti és missziói osztályának munkatársai voltak.

A nagy népszerűségnek örvendő kiállítóhelynél az érdeklődők a személyes

beszélgetések mellett kisfilmek, illetve a mobiltelefonon online játszható Kahoot! játék segítségével tudhattak meg többet egyházunkról, a jubileumi év apropóján pedig az evangélikus Petőfi Sándor életéről olvashattak a német nyelvű molinókon.

A magyar standnál időzők azt is átgondolhatták, melyek azok az értékek, amelyek az életben igazán fontosak a számukra, majd a színes papírokra írt válaszait bedobhatták a kihelyezett befőttesüvegbe. A vállalkozó kedvűek ezenkívül Luther-rózsás, illetve a Szélrózsza ifjúsági találkozó logóját mintázó lemosható tetoválást kérhettek a karjukra.

KIÁLLÍTÁS

A Kirchentag kulturális eseményei között kiállítások is helyet kaptak. Az óvárosban található Fembo-házban – Nürnberg egyetlen épségben megmaradt, késő reneszánsz stílusban épült nagykereskedői házában – működik a városi múzeum. Itt rendezték be az *Evangélikus migrációtörténet(ek)* című kiállítást. A tárlat, amely a reformáció korától napjainkig mutatta be az evangélikus egyház és a migráció témájának különböző kapcsolódási pontjait, hat ország tizenkét evangélikus múzeumának saját időszaki kiállításából állt össze.

Az érdeklődők huszonnégy olyan személyiség életútját ismerhették meg, akik szülőföldjük elhagyására kényszerültek, és új környezetben folytatták egyházi munkájukat. A budapesti Evangélikus Országos Múzeum Huber Etelka győri diakonissza-főnöknőnek és Bruckner Győzőnek, az eperjesi jogakadémia tanárának – 1923 és 1945 között a Miskolcra költöztetett jogakadémia dékáni tiszttét töltötte be – az életútját ismertette. Mindketten a két világháború között érkeztek a trianoni békediktátummal elcsatolt Pozsonyból, illetve Eperjesről Győrbe, illetőleg Miskolcra. A nürnbergi tárlaton a látogatók megtekinthették az egykori eperjesi evangélikus jogakadémia zászlaját és a Veszprémi Evangélikus Egyházmegye egyházlátogatási (*canonica visitatio*) jegyzőkönyvét is. A magyar kiállítási anyag bővebb változata június 24-én, a múzeumok éjszakáján debütál a budapesti múzeumban.

FOTÓ: KÉZDI BEÁTA

ZENE

A Kirchentag zenei kínálatát gazdagította a balatonboglári evangélikus gyülekezet Seven Houses Gospel Choir & Band nevű gospelkórusa. A bogláriak korábban is felléptek már a Kirchentagon, idén pedig hat alkalommal – három szabadtéri és három zárt helyen megtartott koncerten – hallhatták őket az érdeklődők.

A Bajor Evangélikus Ifjúsági Szervezet nemzetközi referensének, Johanna Klugénak a meghívására a Közel zenekar két oszlopos tagja, Nagy Szabolcs budahegyvidéki lelkész és Szidoly Roland, az országos iroda gyülekezeti és missziói osztályának osztályvezető-helyettese közös éneklésre várta a fiatalokat a bajor diakónia ifjúsági sátránál. A repertoárt korálfeldolgozásokból és nemzetközileg ismert angol nyelvű ifjúsági énekekből válogatták; az esemény csúcspontja az volt, amikor az *Erős vár a mi Istenünk* kezdetű korálfeldolgozást három nyelven – magyarul, németül és angolul – énekeltek el a Kirchentag látogató fiatalok.

ÖNKÉNTESEK

A hetvenezer résztvevőt megmozgató Kirchentagon több ezer önkéntes segítette a találkozó előkészítését és lebonyolítását. Magyarországról tízfős – többségében középiskolásokból álló – csapat érkezett Nürnbergbe Jávori Fülöp negyedéves teológushallgató vezetésével. A fő feladatuk a találkozó ideje alatt a közeli Fürth nevű kisváros általános iskolájában elszállásolt kétszázötven magyar Kirchentag-résztvevő reggeliztetése és a szállásuk éjszakai ügyeletének biztosítása volt.

■ - BZS -

FOTÓK: BODA ZSUZSA

Németországi magyarok szeretetben Isten igéje körül

Több tízezer német Kirchentag-látogató között öröm, hogy teljesen váratlanul is lehet magyar evangélikusokkal találkozni a harmincnegyedik német protestáns egyházi napokon. A „lehetőségek piacán” felállított magyar standnál június 8-án, csütörtökön Petzold-Fekete Ivett helyi református lelkészt Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Evangélikus Egyházkerület püspöke kérdezte a kinti magyar keresztények lelki életéről és a nürnbergi protestáns gyülekezetéről.

Ahogy a Németországban élő magyar evangélikusok helyzete is érdekes, úgy Petzold-Fekete Ivett református lelkész nő élete is izgalmas háttérű. Evangélikus édesanya és római katolikus édesapa gyermekeként lett kálvinista lelképásztor, aki Tapolcáról indulva mára már Bajorországban pásztorolja a magyar anyanyelvű híveket – de nemcsak a felekezetéhez tartozókat, hanem az evangélikusokat és más keresztényeket egyaránt, hiszen közösségükbe járnak katolikusok és unitáriusok is. Egyesek akár több mint száz kilométert is autóznak a nürnbergi, a würzburgi vagy a regensburgi istentiszteletre.

Szemerei János püspök a százkilencven évvel ezelőtt aláírt nagygeresdi egyezményt megemlítve az integrációról és a hagyományok ápolásának feladatáról kérdezte Petzold-Fekete Ivettet, utalva arra, hogy 1833-ban a református és az evangélikus egyház arról állapodott meg, hogy a kisebbségben lévő felekezeti tagokat figyelmes szeretettel fogadja be. Ezért is van például mind a mai napig közös protestáns templom Tapolcán, Sümegyen, Hévízen.

„Elődöm, Lázár Enikő nagytiszteletű asszony is mindig úgy fogalmazott, hogy aki Isten igéjét szeretné hallani, tanulni akar róla, magyar nyelven szeretne imád-

kozni, azt be kell fogadni itt a gyülekezetbe. Ez nem idegen tőlem, hiszen magam is a nyugat-magyarországi hagyományt élem. Tapolcán is a protestáns templomba jártam, de gyermekként nagyon sokszor voltam a nagymamámmal evangélikus istentiszteleten is. Én is azt valom, hogy meg kell adnunk a lehetőséget mindenkinek, aki magyarul szeretné hallgatni az istentiszteletet” – mondta el a református lelkész.

A nyugat-európai diaszpórában élő evangélikusok sokszor az elé a dilemma elé kerülnek, hogy vagy a felekezeti hovatartozásukat tartják meg, vagy az anyanyelvükhöz ragaszkodnak. A kettő sajnos nagyon ritkán sikerülhet egyszerre, mivel kevés evangélikus magyar nyelvű közösség van Nyugat-Európában. Például aki Nürnbergben magyar nyelvű istentiszteletre szeretne járni, az a Szent Márta-templomba megy a református alkalomra.

„Jó érzés a Kirchentagon azt meg tapasztalni, hogy az embereknek szükségük van a békességben való összetartozásra. Jó látni azt, hogy szeretetben tudunk együtt lenni az Isten igéje körül. Nem csak gyűlölet, háború és békétlenség van ebben a mai világban” – hangsúlyozta Petzold-Fekete Ivett.

A magyar standnál találkoztunk Nánási Sámuel Lipcsében szolgáló evangélikus lelkésszel is. Náluk pont fordított a helyzet: a lelképásztor lutheránus, de a gyülekezeti tagok szinte mind reformátusok, unitáriusok vagy más felekezetekhez tartozók. A dél-erdélyi származású fiatal lelkész a Bajorországban szolgáló kollégájához hasonlóan fogalmaz: igyekszik ő is erősíteni a magyar nyelvű közösségeket, elsősorban az evangéliumot állítva a középpontba, és csak másodsorban egyéb színes programokkal.

Klément-Balla Zsófia református lelképásztor és Pócze Barnabás evangélikus teológushallgató pedig arról mesélt nekünk, hogy a teológiai tanulmányok vagy éppen a közös ösztöndíjhelyszínek, szolgálati helyek hidakat építenek az egyházban szolgálók között.

■ KÉZDI BEÁTA

Ne hazudjunk, cselekedjünk!

Óvárosi istentisztelettel zárult a találkozó

A harmincnegyedik német protestáns egyházi napok június 11-i záró istentiszteletén közel húszezren vettek részt Nürnberg óvárosának központi terén, a Hauptmarkton. Az igehirdető, Quinton Ceasar az anyagi, a rasszalapú és a nemiidentitás-alapú kirekesztések ellen is felemelte szavát beszédében.

A Hauptmarkton már a kezdés előtt másfél órával gyülekeztek a hívek; az istentiszteleten végül tizenhatezer ember töltötte meg az óváros terét és a környező utcákat. Fiatlok és idősök, önkéntesek és cserkészek sokasága és egy több száz fős zenekar alkotta a tömeget. A több kórus révén zeneileg sokszínű, táncelőadással és fiatal szolgáltatókkal is gazdagított záróalkalmat Quinton Ceasar, az alsó-szászországi Wiesmoorban szolgáló, dél-afrikai származású lelkész prédikált (*képünkön*).

Beszédét azzal kezdte, hogy nem fog hazudni: nem várhatunk mindig új kormányra, új egyházvezetésre, zsinatra, és így tovább. „Jézus azt mondta: itt az idő! És amikor Jézus ezt mondja, akkor változásra és bátor döntésekre hív minket, amelyek valóban változást hoznak magukkal. És te és tudsz, én is tudok dönteni jó és rossz között.”

„Igazság nélkül nincs szeretet” – hangzott Ceasar kulcsmondata. Kiemelte, hogy a bőrszíne miatt maga is megélt a kirekesztést, és felhívta a figyelmet: „Akik nem veszik észre a gondokat, a kirekesztést, azok egyfajta *happylandben* akarnak élni, ahol azt mondják, Isten mindannyiunkat ugyanúgy szeret, és az egyház mindenki számára biztonságos hely. De ne hazudjunk” – fogalmazta meg a kritikát –, hiszen nem múlt el a kirekesztés, sőt az egyházban is jelen van: a bevételek, a bőrszín, a fogyatékoságok vagy akár a queeridentitás terén.

„Itt az idő! Mi mindannyian egy utolsó generáció tagjai vagyunk” – emelte ki a lelkész. Egyértelmű fellépésre szólított fel a rasszizmus ellen és a nemi identitások elfogadása mellett, egyúttal cselekvésre hívott a klíma- és a menekültügyi politika vonatkozásában. „Isten mindig az elesettek, a kirekesztettek mellett áll,

és ha Isten ott van, akkor nekünk is ott a helyünk. Mi itt a Kirchentagon sokan vagyunk, és nem hallgatunk többé. Köteleződjünk el a jézusi szeretet mellett! És bár a szeretet még sosem volt tömegmozgalom, én mégis optimista vagyok” – zárta gondolatait Quinton Ceasar lelkész.

A rendezvénysorozat végén Thomas de Maizière korábbi védelmi miniszter, a Kirchentag elnöke elégedettségének adott hangot: „Csodálatos egyházi napokon vagyunk túl. A Kirchentag él.” Nürnberg főpolgármestere, Marcus König egyszersmind mesésen örömtelinek nevezte az idei egyházi napokat, Heinrich Bedford-Strohm bajor püspök pedig a beszédében arról tett tanúbizonyságot, hogy a rendezvényen megéltette és látta „a jövő egyházát”.

A következő Kirchentag 2025-ben Hannoverben lesz.

■ K. B.

Protestáns magyar elköteleződés több határon át

Beszélgetés az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem elnökével és az akadémiai napok egyik fő szervezőjével

A Nyugat-Európában – és későbbi, kibővített formájában a Kárpát-medencében – élő, protestáns elköteleződésű magyar értelmiségieket fogja össze az 1969-ben Svájcban alakult Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem. A civil szervezet – és egyben baráti társaság – kulcsfontosságú tevékenysége a rendszerváltozás előtt az idehaza meg nem jelentethető könyvek kiadása volt: például a legnagyobb hazai demokrata politikai gondolkodóként emlegetett Bibó István műveit vagy Ordass Lajos püspök önéletrajzáé, válogatott írásaié. A szabadegyetem évente megtartja akadémiai napjait; idén május 15–20. között a piliscsabai Béthel Evangélikus Missziói Otthon adott helyet az összejövetelnek.

Jaskó Irén és Jaskó Tamás kerek ötven éve hagyták el Magyarországot, nyolc évet Skóciában töltöttek, jelenleg a Londonhoz közeli Watfordban élnek. Magyar és protestáns gyökereik egyaránt meghatározók maradtak számukra, 1988-ban kapcsolódtak be az Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem (EPMSZ) munkájába. Jaskó Tamás 2002 óta – rövid megszakítással – az egyesület elnöke, felesége öt éve az évenként megrendezett akadémiai napok egyik fő szervezője. A szervezet jelenéről és jövőjéről, protestáns elköteleződésükről kérdeztük a természettudós házaspárt.

– **Egyházunk idénre a konfirmáció és az elköteleződés tematikus évét hirdette meg. Az, hogy önök több mint harminc éve aktívan részt vesznek az EPMSZ munkájában, tagjainak összetartásában, komoly elköteleződésről árulkodik. Milyen szerepet töltött, tölt be az egyesület, és miként van jelen ez a tevékenység az önök személyes életében?**

Jaskó Tamás: Külföldön élő magyar értelmiségiként igényem volt arra, hogy magyar nyelven is hallgassak tudományos, protestáns szellemiségű előadásokat. Az évente változatos helyszíneken és témák szerint megrendezett konfe-

renciákon pártállástól függetlenül felszólalhattak a résztvevők. Helyi, országos és európai politikai viták folytak a szabadegyetem keretében. Rövid ideig – és ezt talán kissé túlértékeltük – a szabadegyetemnek egész Magyarországra kiható szerepe volt, egyre többen tudtak eljönni Nyugatra előadóként vagy hallgatóként. Az EPMSZ-konferenciákat egyfajta fórumként használták politikai vitáik lefolytatásához. Mindezek mellett a rendszerváltozás után komoly igény mutatkozott a Kárpát-medencei magyarság összefogására, a külhoni helyzetből fakadó kérdések és nehézségek megtárgyalására, melyek sokszor közelebb álltak a nyugat-európai magyarság gondjaihoz, mint az anyaországéihoz: az oktatás problémája, a diplomák megmaradásának problémája, az a tény, hogy a magyar nyelv milyen fontos szerepet tölt be a magyar közösségek életében.

– **Milyen más szervezetekkel ápolnak kapcsolatot, és mennyire hangsúlyos a konferenciákon a keresztyén összetartozás megélése?**

Jaskó Irén: A Nyugat-európai Magyar Nyelvű Protestáns Gyülekezetek Szövetségének is aktív tagja vagyok, melynek szeptemberben Kolozsváron lesz a kö-

FOTÓ: JASKÓ IRÉN ARCHIVUMÁBÓL

vetkező nagygyűlése. Az EPMSZ az ökümenéi jegyében, a keresztyén felekezetek egymáshoz való közeledése érdekében együttműködési megállapodást kötött és több közös konferenciát tartott a Magyar Pax Romanával – amely azonban néhány évvel ezelőtt felbomlott – és az Európai Magyar Evangéliumi Ifjúsági Konferenciával is. Alapvető fontosságú az egyházi vonatkozás. A konferencián minden napot azzal kezdünk, hogy áhítatot tartunk. Evangélikus, református, unitárius résztvevők is vannak, és mindig jelen van

néhány katolikus érdeklődő is. Ökumenikus nyitottság jellemzi az egyesületet, a konferenciák légkörét. Idén evangélikus részről a megnyitón Fabiny Tamás elnök-püspök szolgált, a záró istentiszteleten Csoma Áron piliscsabai református lelkész mellett Kézdy Péter piliscsabai, a reggeli elcsendesedéseken pedig Hajdich-Szmola Patrik kecskeméti és Franko Mátyás tatai evangélikus lelkész tartott áhítatot.

– Evangélikus gyülekezet már nem működik Londonban, amióta a néhai – 2021-ben elhunyt – Pátkai Róbert püspök nyugalomba vonult. Önök jelenleg egy igen sokszínű gyülekezet tagjai Watfordban, de a családjuk is többfelekezetű.

J. T.: Angliában nagyon kis egyház a lutheránus; Pátkai Róbert a kis létszámú evangélikus gyülekezet pástora, illetve az összes angliai lutheránus – magyarok, svédok, finnek, németek, szuahélik – püspöke volt. A Magyarok Angliai Országos Szövetsége elnökének is őt választották meg. Ami a családtörténetet illeti, a dédapám matematikaprofesszor-ként Pápára került a református kollégiumba, annak ellenére, hogy a családnak ez az ága végig evangélikus volt. A mienk legalább a negyedik generáció, amelyben evangélikus–református vegyes házasságot kötöttek, és ennek folytán a lányokat és a fiúkat más-más felekezetben keresztelték, konfirmálták – a mi gyerekeink közül a fiúk evangélikusok, a lányom református.

J. I.: A kisebbik fiamat, aki Angliában született, még Pátkai Róbert keresztelte magyar evangélikus istentisztelet keretében. Jelenleg egy egyesült – református és metodista – angol gyülekezetnek vagyunk a tagjai, én hosszú évek óta presbitere is. A metodista és a református felekezet tradícióját és sajátosságait is figyelembe vesszük. A lelkipásztorunk egy amerikai metodista lelkész, de van gyülekezeti tagunk Srí Lankáról és Indiából is.

– Az idei, a piliscsabai Béthel-otthonban rendezett akadémiai napok – A ránk bízott világ védelme címmel – a teremtésvédelem kérdéseit járták körül. Irén vegyészként és építőanyag-szakértőként előadást is tartott. Hogyan értékeli utólag a konferenciát?

J. I.: A témát az egyesület program-bizottsága állítja össze, ebben és az előadók felkérésében magam is részt ve-

szek. Általában hatvan-hetven ember szokott jelen lenni a konferencián, van, aki csak ellátogat az előadásokra és a programokra. Idén Nyugat-Európából kevesebb résztvevő érkezett, sokan jöttek ellenben Erdélyből, de Kárpátaljáról és a Vajdaságból is. Ezúttal talán túl sűrűek voltak az előadások, nem volt igazán lehetőség az eszmecserére. Előadásomban az építőipar újításairól beszéltem: számos kutatás folyik arról, hogyan lehetne újra felhasználni például a kavicsot, a homokot vagy homok helyett az összedarált üveget.

J. T.: Magam természettudósként [Jaskó Tamás elsősorban az olajiparban dolgozó geológus – a szerk.] a teremtett világra eddig elsősorban a teremtés hat napja szempontjából tekintettem, amelyben az ember csak az utolsó napon jelenik meg. A konferencia teológiai megközelítésű előadói azzal, hogy a teremtett világot az embernek és környezetének az aspektusából vizsgálták, új szempontot adtak nekem. A helyszínül szolgáló pilisi erdőkből kiindulva azt reméltem, több szerepet kap az erdőn-mezőn-hegyen járás, a természetnek mint a teremtés egy illusztrációjának megfigyelése. A zsűfolt, de tartalmaz programok mellett a tervezett kirándulásnak csak egy részét sikerült kivitelezni, Esztergomban pedig a kulturális programok mellett a konferencia témájához kapcsolódó Duna Múzeumot tekintettük meg.

– Az idei közgyűlés után sok nyitott kérdés maradt az EPMSZ további működésével kapcsolatban.

J. T.: A közgyűlésre – tekintettel arra, hogy nyolcvanéves vagyok – határozott lemondási szándékkal mentem, mivel azonban utódom nem akadt, a szervezet alelnökével és pénztárosával együtt további egy évre vállaltam a tisztséget. Ez az év az útkeresés éve. Sokaknak a konferencia a szellemi-lelki feltöltődés első számú forrása, ezért nem kérdés, hogy az egyesületet továbbra is fönt kívánjuk tartani. Kétféle út áll a szabadegyetem előtt: a jelenlegi tagságra alapozva a tevékenységeink fokozatos lecsökkentése vagy a jelentős, radikális fiatalodás útja.

– Mit lehet tudni a szabadegyetem jövő évi konferenciájáról?

J. T.: Erdélyben, Zeteváralján, Székelyudvarhelytől tizenöt kilométerre rendezzük. A témaválasztást mindig befolyásolja a helyszín, például tavaly Szabadkán a délvidéki politikai helyzet volt

terítéken. Jövő évre a téma a Székelyföld, amely engem geológusként mint természeti táj érdekel, egy történezt pedig többek között az, hogy történetileg ki a székely. A másik téma a Kárpát-medencei kisebbségi magyar oktatás helyzete lesz.

– Itthon és Angliában is otthon vannak, egy évben többször is hazalátogatnak, néhány éve még világ körüli útra is vállalkoztak, emellett – a konferenciák szervezése által – sok határon túli magyart összekötnek egymással. Mit jelent ez a „világpolgárság”, és miképp kap ebben helyet a magyarság?

J. T.: Mindig is szerettem utazni és vasárnaponként az utazás helyszínein is részt venni istentiszteleti alkalmon. Különös volt megtapasztalni például, hogy Indiában az istentiszteleten a hangulat fokozására petárdákat használnak. Amikor hetvenöt éves lettem, úgy döntöttünk, hogy körbeutazzuk a világot. Kezdtük az Egyesült Államokban, folytattuk Tahitin, a Cook-szigeteken, Új-Zélandon, Ausztráliában és Mauritiuson. A természeti és kulturális kincseket is igyekeztünk fölfedezni. Minden vasárnap máshova mentünk templomba. Érdekes volt San Francisco, ahol a gyülekezet háromnegyed része négerekből állt, és nagyon jó kórusuk volt. Bogotában, Kolumbiában az egyetlen pozitív élményünk egy spanyol mise volt, ahol a tiszta spanyol beszédből egész sokat értettünk, és nekünk is megengedték, hogy vegyünk úrvacsorát. A Cook-szigeteken a cipőviselés nem kötelező, de minden nőnek kalapot kell hordania – a feleségem ezt egy műszalma kalappal oldotta meg, mivel növényi terméket tilos bevinni. Újévkor Új-Zélandon ünnepeltünk, de még Mauritiuson is eljutottunk templomba. Angolszász területen jelenleg forrongás van a *Miatyánkot* tekintve, három-négy különböző változatban fordul elő, a skótok például másképp mondják, mint az angolok. A családom Trianonnak a terméke. Felmenőim különböző helyekről menekültek el, és szerencsés módon Budapesten összetaláltak. A nagyszüleim közül kettő Erdélyben, a másik kettő Magyarországon van eltemetve. A családom a Jaskó névvel eredetileg felvidéki család, a felmenők a 18. századtól a Szepességben élő evangélikus cipszerek voltak. Én a nyugdíjazásom óta minden évben Magyarországon töltök legalább egy-két hónapot.

■ KINYIK ANITA

Finn vizit stafétabot-átadás előtt

Hazánkban járt Seppo Häkkinen püspök

Kilencéves testvérkapcsolat fűzi egymáshoz a Magyarországi Evangélikus Egyház Nyugati (Dunántúli) Egyházkerületét és a Finnországi Evangélikus Egyház Mikkeli Egyházkerületét. Az erről szóló megállapodást 2014-ben Győrben írta alá a két püspök, Szemerei János és Seppo Häkkinen, majd öt évvel később a jyvaskyläi finn egyházi napok keretében megerősítették az együttműködést. A finn egyházi vezetőt június 10-13. között a nyugati egyházkerület látta vendégül.

Az eddig eltelt időben sok találkozás történt egyházkerületi szervezésben; munkatársi látogatások, konferenciák, illetve a járvány idején online megbeszélések kínáltak erre lehetőséget. 2016-ban egyházunk szinte minden lelkésze megismerhette Häkkinen püspököt, hiszen meghívott előadója volt a balatonszárszói országos lel-

Vasárnap ünnepi istentiszteleten vettünk részt Mencshelyen; itt a püspök köszöntötte az új orgona szentelésére, illetve a megújult gályarabemlékmű átadására összegyűlt közösséget.

Tihanyban Korzenszky Richárd is fogadta négyfős – a két püspök, Timo Rosqvist és e sorok írója alkotta – dele-

kozott a pécsi testvérgyülekezet konfirmációi tábort vezető munkatársak és a konfirmandusok között. Finn vendégeink végül a budapesti finn nagykövetségen tettek látogatást.

Häkkinen püspök így értékelte az eltelt kilenc esztendő: „Nagy áldásnak érzem, hogy az én püspöki szolgálatom alatt indulhatott meg az egyházkerületeink közötti testvérkapcsolat, melyben az egymásért való imádságot és a személyes találkozásokat tartom a legfontosabbnak. János püspökkel igazi barátság épült közöttünk ezen évek alatt, és mindig öröm volt az újbóli találkozás. De természetesen nemcsak vele, hanem a gyülekezetek tagjaival és munkatársaival való találkozásokon keresztül is erősödött az összetartozás közöttünk.”

Seppo Häkkinen magyarországi látogatása a következő mikkeli püspök megválasztásának első és második fordulójá közé esett. Amikor ezeket a sorokat írom, még nem tudjuk, hogy kinek adja majd át a stafétabotot a püspök, hiszen június 16-án tartják a püspökválasztás második fordulóját. Az eredetileg induló négy jelölt közül a második fordulóba továbbjutott Mari Parkkinen és Pekka Särkiö között dől el a napokban, hogy kit iktat majd be hivatalába Tapio Luoma érsek szeptember 3-án Mikkeliben.

Az ünnepi alkalomra Szemerei János püspök is meghívást kapott – vagyis reménység szerint az egyházkerületeink közötti kapcsolat ezután is folytatódni fog. A 2014-ben kinyilvánított szándék szerint a testvérkerületi szerződést öt-évenként felülvizsgálják, és ha úgy ítélik meg, akkor megerősítik. Ennek előkészítése a mostani találkozás alkalmával megtörtént, hiszen a két püspök egyetértett a testvérkapcsolat folytatásának fontosságában. A további együttműködésről szóló dokumentumot finn részről azonban már az új püspök fogja aláírni vélhetően a jövő évben.

■ BARANYAY CSABA

A szerző a Kőszegi Evangélikus Egyházköz-ség lelkésze, a magyar–finn evangélikus kapcsolatok egyik fő szervezője.

Seppo Häkkinen püspök, Timo Rosqvist, Szemerei János püspök és a szerző a Balatonon

készkonferenciának. Püspöki szolgálatának tizennégy éve alatt ő volt a vezetője a finn-ugor lelkészkonferenciák finn delegációinak is. Nem véletlen tehát, hogy aktív püspöki szolgálatának végén szívesen érkezett újra Magyarországra – mielőtt idén ősszel átadja majd a stafétabotot utódjának.

A június 10–13. között zajlott látogatás is sok találkozásra adott alkalmat. Häkkinen püspök és a kíséretében érkezett Timo Rosqvist külügyi és missziói kapcsolatokért felelős titkár az első nap Budapesten a fasori evangélikus gimnáziummal és gyülekezettel, valamint a veszprémi gyülekezettel ismerkedett.

gációnkat. Az emeritus perjel az apátság rejtett titkaiba is beavatott minket, újabb tanúbizonyságát adva a bencés közösség és egyházunk között meglévő erős ökumenikus kapcsolatnak.

A Balaton-felvidék természeti kincseivel és a folyamatosan bővülő és szépülő gyenesdiási szeretetotthonnal való ismerkedésen kívül talán a legizgalmasabb találkozás a balatonszárszói konferencia-központban zajlott, ahol a Mikkeli Egyházkerület legnagyobb gyülekezetéből, Lahtiből érkezett finn testvéreket kerestük fel. Az előre be nem jelentett „püspöki vizitáció” nagy meglepetést

Kétszeres hálával, kétszeres örömmel

Orgonát szenteltek és gályarabemlékművet állítottak Mencshelyen

Történelmét tisztelettel őrző és jövőjét áldozatkészen építő közösség a mencshelyi evangélikus gyülekezet. Tagjai kettős ünnepre gyülekeztek össze június 11-én, vasárnap – méghozzá ennek megfelelő kétszeres hálával és kétszeres örömmel.

Zsédényi István hitvalló lelkipásztor emléke összefonódik a Veszprém vármegyei község, Mencshely nevével. Innen hurcolták el 1674-ben, majd évekig tartó raboskodás után ide tért vissza, és itt is temették el a templomkertben. 1997 pünkösdjén az ő és a többi gályarab prédikátor emlékére egy hajó formájú, fából készült emlékművet állítottak, ez azonban nemrégiben egy viharban megromlott, rendbehozhatatlanná vált. Magánszemélyek adakozásából, valamint a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület és a Mencshely Község Önkormányzata által nyújtott támogatásból újra elkészítették, és a régi helyére állították fel. Ez volt az egyik oka a hálának és az örömmel, a másik pedig az, hogy a gyülekezet templomában immár felhangozhatott az orgonaszó. Ez az 1930-as évek óta nem volt lehetséges – egészen mostanáig.

Az ünnepi istentiszteletet bevezető oltári szolgálatot Németh Szabolcs helyi lelkész és Polgárdi Sándor, a Veszprémi Egyházmegye esperese végezte. Miután elhangzott az *Apostoli hitvallás*, Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke szentelte fel a templom új orgonáját. A Németországból vásárolt Walcker hangszer 1969-ben készült, és olyan jól illeszkedik a mencshelyi templomba, mintha eredetileg is ide tervezték volna. Hatregiszteres, szerény méretű hangszer, azonban az osztott manuális technikánál fogva nem csupán a gyülekezeti ének kíséretére, hanem előadási darabok megszólaltatására is alkalmas.

Szemerei János püspök Zsolt 105,2 – *„Énekeljetek, zengjétek zsoltárt neki, emlegessétek minden csodáját!”* – alapján tartott prédikációjában felidézte a pro-

testáns gályarab prédikátorok szabadulásának történetét. Megmenekülésükben a legenda szerint meghatározó szerepe volt az éneknek is, hiszen amikor Michiel de Ruyter holland admirális meghallotta a rabok imádságos énekét, felismerte, és rögtön tudta, hogy protestáns fogságban vannak a hajón. Nem sokkal ezután sikerrel folyamodott a magyar rabok kiszabadulásáért. „Jusson eszünkbe – fogalmazott a püspök –, hogy gyülekezeti éneklésünk megszólítja az Urat, és ahogy a gályarabokat egykor megmentette, mentsen meg bennünket is a halál rablásából az örök életre!”

Az istentisztelet meghívott kántora Finta Gergely orgonaművész, egyházzeneész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Egyházzenei Tanszékének vezetője volt. Az igehirdetés után az orgona változatos hangszínkészletével is ő ismertette meg a jelenlévőket Dietrich Buxtehude két orgonaművét keresztül. A záró püspöki áldás után pedig a barokk orgonamuzsikáé volt a főszerep.

Az ünnepi díszközgyűlésen az egybegyűltek meghallgathatták Németh Szabolcs lelkész beszámolóját. Az emlékmű elkészítésének intézője Molnár Gyula egyházközségi felügyelő volt. Korábban magyar, német és rétoromán nyelvű tábla állt az emlékmű előtt, most hollandul is elkészült a felirat. Az orgona megvásárlásának anyagi alapját Kolontári Attila nagyvázsonyi evangélikus felügyelő nemes és nagylelkű felajánlása jelentette: egymillió forintot ajánlott fel a mencshelyi orgona beszerzésére, továbbá a hangszer szállításában is tevékenyen részt vett. A fennmaradó összeget „hirtelen adományokból” gyűjtötte össze a gyülekezet. A hangszer a jelenlegi he-

A SZERZŐ FELVÉTELE

lyen a szintén evangélikus Thiering Péter állította fel rendkívül jutányos áron, szinte barátságából.

Polgárdi Sándor esperes azt kívánta a közösségnek, hogy mindig legyen értő kezű orgonistája, aki a frissen felszentelt hangszeren játszani fog, ennél fogva minden istentiszteleten teljes fényben ragyoghasson az Úr dicsérete.

Szemerei János püspök vendégeként részt vett az ünnepi alkalmon és köszöntötte a gyülekezetet Seppo Häkkinen, a finnországi Mikkeli Evangélikus Egyházkerület püspöke. Szavai szerint az emlékmű, mely felkiáltójelként magasodik előttünk, túlmutat önmagán. A sokat szenvedett elődök emlékezte bennünket, mai evangélikusokat is a Krisztust követő életre szólít fel.

Az ünnepen részt vett Jean-François Paroz, Svájc magyarországi nagykövete, és eljöttek Helvécia nagyközségnek, Mencshely testvértelepülésének a küldöttei is.

■ SZÜCS PÉTER PÁL

A kiállítás búcsúzott, Petőfi marad

Tárlatvezetés és könyvbemutatók A mi Sándorunk tárlat finisszázsán

Kurátori tárlatvezetéssel és könyvbemutatókkal búcsúztatták el Budapesten, a Deák téren, az Evangélikus Országos Múzeumban június 12-én A mi Sándorunk – Petőfi az evangélikus oktatás útvesztőiben című időszaki kiállítást.

„Nincs olyan, négy-öt évesnél idősebb, magyarul beszélő ember, aki ne tudna legalább egy verscímet, egy rímet, egy verssort, egy versszakot Petőfitől, ezért is ő a mi Sándorunk. Persze nekünk, evangélikusoknak kicsit jobban is

leginkább itt ragadható meg tárgyak és dokumentumok formájában, hogy Petőfi Sándor mitől és hogyan volt evangélikus.

Kertész Botond kurátortársa, Zászkaliczky Zsuzsanna művészettörténész, az Evangélikus Országos Gyűjtemény igaz-

csönöztek külső intézménytől – emelte ki a kurátor –, a többi mind evangélikus gyűjtemények és gyülekezetektől származik, ezekre épült fel az a narratíva, amely Petőfi iskoláztatásáról és evangélikus kapcsolatairól szól.

A kiállítás lezárását követő kurátori tárlatvezetés után a zsúfolásig megtelt gyülekezeti teremben két könyvet is megismerhetett a közönség.

Lackner Pálnak, az Evangélikus Országos Gyűjtemény igazgatójának köszöntője után *A mi Sándorunk* kiállítás katalógusáról szólva Vaderna Gábor irodalomtörténész arra világított rá, hogy az időszaki kiállítás hivatalosan bezárt ugyan, de a komoly tartalmakat közérthető módon bemutató katalógus által egyúttal nyitva is maradt. „Petőfiről azt szoktuk gondolni, hogy róla már mindent tudunk, pedig ez nem igaz – tette hozzá. – A kiállítás és az azt bemutató könyv nagy tettet hajtott végre azzal, hogy a Petőfi Sándorról már meglévő hatalmas tudáshoz, rengeteg információhoz olyan új szakmai tartalmakat is hozzá tudott tenni, amelyekről azelőtt nem volt tudomásunk.”

A másik kötetet bemutatva Pröhle Gergely, a Magyarországi Evangélikus Egyház országos felügyelője úgy fogalmazott, hogy a szerkesztőknek hála, a *Cantio optima – Emlékkönyv Hubert Gabriellának* című tanulmánykötettel egy szép és finom kiadvány született meg, amely nagyon sokrétűen kapcsolódik Hubert Gabriella irodalom- és könyvtörténésznek, az Evangélikus Országos Gyűjtemény nyugdíjba vonult igazgatójának az életművéhez.

A kötet egyik legnagyobb érdemként a személyességét emelte ki a felügyelő, aláhúзва, hogy mindenki, aki írt bele, azzal a személyes szeretettel és odafordulással tette, amely az egész evangélikus egyházat is összetartja. Pröhle Gergely rávilágított arra is, hogy a könyv könnyen befogadható módon ad összefoglalást arról, milyen izgalmas munka folyik az Evangélikus Országos Gyűjtemény berkein belül, illetve az intézményhez kapcsolódva.

■ – BALCZÓ –

FOTÓ: BALCZÓ MÁTYÁS

a miénk” – köszöntötte a megjelenteket Kertész Botond *A mi Sándorunk – Petőfi az evangélikus oktatás útvesztőiben* című időszaki kiállítás záró rendezvényén. Az Evangélikus Országos Múzeum tudományos főmunkatársa elmondta: amikor munkatársaival azon gondolkodtak, hogy miről szóljon a Petőfi születésének kétszázadik évfordulója alkalmából összeállított kiállítás, egészen hamar és természetesen jött szembe a téma, hogy a költő születésétől kezdve az ifjúkorát, az iskoláztatását dolgozzák fel, hiszen

gatóhelyettese hozzátette: „Abból a tényből indultunk ki, hogy az evangélikus gyülekezetek és iskolák között számos olyan van, amelyek Petőfi iskoláztatására vonatkozó dokumentumokat birtokolnak. Szerettünk volna olyan dolgokat megmutatni, amelyeket korábban még nem tártak a nagyközönség elé, valami olyat, ami a miénk. Összegyűjtöttük az általunk ismert helyekről az anyakönyveket, amelyek mellé még néhány különleges dokumentumot is el tudtunk helyezni.” Egyetlen kiállított tárgyat köl-

Én Jézusom, te nem gyűlölted őket

Móricz Zsigmond mindenki által ismert regényében, a *Légy jó mindhalálig*-ban a főszereplő, Nyilas Misi felolvasást vállal a vak Pósalaky úrnak. Mindennap elmegy hozzá, és elolvassa neki az újságokat. Mikor valamit nem akar hallani az öregúr, akkor az a szavajárása: „Ugorgyunk!”

A *Hegyi beszéd*nek ennél a részénél én is legszívesebben azt mondanám: „Ugorgyunk!” Mert az, amit Jézus itt mond, nem elfogadható, nem életszerű, nem megvalósítható. A *Hegyi beszéd* legnehezebb része ez. Hova vezetne, ha valaki tényleg kiszolgáltatná magát a másik ember erőszakosságának, ha az ellenségével is a szeretet nagylelkűségével bánná?! Nem vezetne ez az erőszak eszkálciojára, a durva és közönséges indulatok gátlástalan uralmára?

A pszichológia visszhangtörvénynek nevezi azt, ahogyan az emberek egymás között viselkednek. Ha a másik jó és udvarias velem, akkor én is az vagyok vele (általában), de ha ő ellenséges, akkor bennem is kiváltja ugyanazt a magatartást (szinte mindig). Szólásaink is tükrözik ezt: „Amilyen a mosdó, olyan a törülköző.” „Ha te úgy, én is úgy.” „Amilyen az adjonisten, olyan a fogadjisten.” Óvodás gyermekeinket is úgy neveljük: „Ne hagyd magad bántani! Véd meg magad!”

De kit tekintünk ellenségnek? Aki rossz, ártó szándékkal van irántunk, aki valamiben akadályoz, nehezíti érvényesülésünket, zavarja nyugalmunkat. Aki nekem nem tetsző módon viselkedik, akinek a véleménye nem egyezik az enyémmel, aki nem támogatja az elképzelésemet, elene mond vagy tesz az akaratomnak, az ellenség. És olyan sok területen történik ez! Így válik ellenséggé hívó és hitetlen, fundamentalista és liberális, katolikus és protestáns, jobb- és baloldali, falusi és városi stb. Ellenséggé válnak a házastársak, mert másként gondolják a családi életet, ellenséggé válnak a családtagok egy vélt vagy valós sértés vagy az anyagiak miatt.

”
*Jézus Krisztus
mondja:
„Szeressétek
ellenségeiteket,
és imádkozzatok
azokért, akik
üldöznek titeket,
hogy így mennyei
Atyátoknak
fiai legyetek...”*
(Mt 5,44–45)

A korunkban is tapasztalható sok önzés, erőszak és háború azt mutatja, hogy hová vezet, ha az ember csak a maga igazát akarja érvényre juttatni. Milyen gyakran mondjuk: „Egy kanál vízben meg tudnám fojtani!” Pedig attól, hogy valakinek más a véleménye, még nem ellenség. De jó, hogy Jézus nem adja azt a bizonyos kanalat a kezünkbe, hanem helyette azt mondja: szeresd, imádkozz érte.

Jézus Isten szeretetére hivatkozik. Arra az Istenre, aki személyválogatás nélkül szeret mindenkit. „...ő felhossa napját gonoszokra és jókra, és esőt ad igazaknak és hamisaknak.” Ti se tegyetek tehát különbséget ember és ember között neme, faja, szexuális irányultsága, életkora, műveltsége, anyagi helyzete szerint. Lehet, szabad egyet nem érteni. De nem lehet ellenségnek tartani. Ti legyetek az Istennek gyermekei, a ti mennyei Atyátok fiai. És ebből következhet az, hogy nemcsak azokat szeretitek, akik titeket szeretnek, akikkel egyetértetek, hanem az ellenségeket is.

Jézus azzal győzött, hogy nem ütött vissza, pedig minden oka és joga meglett volna hozzá. Meg ereje is. De ő visszautasította ezt. Péter apostol azt írja: „...szidalmaztatván viszont nem szidalmazott, szenvedvén nem fenyegetőzött; hanem hagyta az igazságosan ítélőre...” (1Pt 2,23; Károli fordítás)

Martin Luther King amerikai baptista lelkész, aki a feketék szabadságjogaiért harcolt, így prédikált: „Ellenségeinknek azt mondjuk: Tegyetek velünk, amit akartok, mi mégis szeretni fogunk titeket. Vessetek börtönbe, mégis szeretni fogunk. Gyújtások fel a házaikat, fenyegetések a gyermekeinket, mégis szeretni fogunk.” Ez az igazi, az egyedül hiteles, az isteni szeretet. Ez a szeretet az agapé szeretet. Nem érzelem, nem romantikus ideológia, hanem akarat, elszánás.

Nem vitás, az ellenségszeretet Jézus legkeményebb követelményei közé tartozik. Önerőből képtelenek volnánk rá, de Isten erejében megvalósíthatjuk. Úgy, ha Jézust tartjuk szem előtt, ha ő él bennünk.

Juhász Gyula ezt teszi az *Imádság a gyűlölködőkért* című versében:

*Én Jézusom, te nem gyűlölted őket,
A gyűlölköket és a köpködöket.*

*Szeretted ezt a szomorú világot
S az embert, ezt a nyomorú virágot.*

*Te tudtad, hogy mily nagy kereszted az élet,
És hogy fölöttünk csak az Úr ítélhet.*

*Szelíd szived volt, ó, pedig hatalmad
Nagyobb volt, mint mit földi birtok adhat.*

*A megbocsátást gyakoroltad egyre,
Míg égbe szállni fölmentél a hegyre.*

*Ma is elégszer hallod a magasban
A gyűlölet hangját, mely égbe harsan.*

*A gyilkos ember hangját, aki részeg,
S a szeretet szavát feszítené meg.*

*És Jézusom, most is csak szánd meg őket,
A gyűlölköket és a köpködöket.*

*Most is bocsáss meg nekik, mert lehet,
Hogy nem tudják tán, mit cselekszenek.*

Nincs más út, nincs más hatalom, akitől várhatnák ezt, csak Krisztus. Egy könnyen megjegyezhető mondás foglalja össze mindezt: Rosszat rosszal viszonzni emberei. Jót rosszal viszonzni ördögi. Rosszat jóval viszonzni isteni.

■ BALICZA IVÁN

Ez az Ádám nem az az Ádám. „1903-ban Clark Simon díszes keresztelőmedencével ajándékozta meg az egyházközséget fiának, Ádámnak (aki később például a Lánchíd építési munkálatait is vezette) a keresztelése alkalmából” – írtuk előző (23–24.) számunk 41. oldalán, a salgótarjáni egyházközséget bemutató cikkben. Valójában azonban a Lánchíd építője, Clark Ádám (1811–1866) Clark Simonnak nem a fia, hanem az édesapja volt. De a keresztelőmedence igaz! (A szerk.)

<p>TRADICIONÁLIS HARANGOK ÖNTÉSE GOMBOS MIKLÓS ÉS FIA, FERENC</p> <p>www.harangotes.hu</p>		<p>Cím: 2162 Órbottyán Rákóczi u. 134. Pf. 10.</p> <p>Mobil: +36 30 9489575 +36 30 7288161 Tel.: 06 28 360 170</p> <p>E-mail: gombosmi@harangotes.hu info@harangotode.hu</p>
--	---	--

Harang eladó! Új öntésű, 725 kg, G hangú, füles. Érdeklődni: (06) 30/728-8161; www.harangotes.hu.

Apróhirdetés. Ápolónőt vagy váltással ápolónőket keresek Balassagyarmatra idős, 85. évét betöltött, értelmiségi, a lakásában önállóan mozgó édesanyánkhöz egész napra otthagással és ellátással. Az ápoló személy részére önálló szoba biztosított. Telefonos elérhetőség: 06-20/224-6786.

EVANGÉLIKUS Élet **A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja**

Megjelenik kéthetente

E-mail: evelet@lutheran.hu • EvÉlet online: evangelikusélet.hu • Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
 • Előfizetés: kiado.penzugy@lutheran.hu • Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24.
 Tel.: 06-20/824-5519 • Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.ballal@lutheran.hu) • Főszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
 • Hírszerkesztő: VITÁLIS JUDIT (judit.vitalis@lutheran.hu) • Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu) • Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSÁNNA (matetot@gmail.com)
 • Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu) • Rovatvezetők:
 BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.ballal@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), HEGEDŰS ATTILA – Ifjúság (attila.hegedus@lutheran.hu), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu), DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu), BODA ZSUZSA – Népszerű teológia, Evangélikus arcképcsarnok (bodazsuzsalutherkiado@gmail.com) • Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518
 • Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu) • Nyomdai előállítás: PRIME RATE KFT. (1044 Budapest, Megyeri út 53.) Primerate.hu; felelős vezető: DR. TOMCSÁNYI PÉTER • Árúsítja a kiadó. • Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302 (nyomtatott), ISSN 1787-0313 (online)
 • Előfizethető közvetlenül a kiadónál. Az előfizetési díj belföldön egy példány esetén negyedévre 5100 Ft, fél évre 9600 Ft, egy évre 18 000 Ft. • Kedvezményeinkről a Lutherkiado.hu oldalon tájékozódhat. • A lap digitálisan is előfizethető a Luther Kiadó webáruházában. Digitális előfizetés negyedévre 3000 Ft, fél évre 5500 Ft, egy évre 10 000 Ft. Egy digitális lapszám ára: 600 Ft. • Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. • Beküldött kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza. • Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk! Bűnbánattal és háláadással jöttünk színed elé ezen a mai napon, az irgalmasság vasárnapján.

Megvalljuk, hogy sok bűn terheli a lelkünket. Az elmúlt napokban is sokszor voltunk szeretetlenek és önzők. Könnyen ítélkeztünk embertársaink felett, irgalmatlanok voltunk. Munkánk közben nem a más hasznát, hanem a magunkét kerestük. Mennyei Atyánk, Jézus Krisztusért kérünk, irgalmazz nekünk.

Hálát adunk neked, hogy tenálad van a kegyelem. Hogy igéd által megújítod a bűnbánó lelket. Köszönjük, hogy a golgotai keresztnél feltártad hozzánk való irgalmasságod forrását, és Jézus Krisztus értünk hozott drága áldozata lehet a mi reménységünk és üdvösségünk záloga.

Köszönjük, hogy Lelked által munkálkodszt közöttünk. Azt akarod, hogy egyre jobban megértsünk téged. Te vagy az egyetlen hatalmas Isten, aki megteremtettél minket, és Jézus által felszabadítottál a bűn uralma alól. Segíts, hogy ma, amikor sok minden el akar bizonytalanítani minket a hitben, megerősödjünk Szentlelked által, és képesek legyünk engedelmisségben és alázatban szolgálni téged.

Könyörgünk a gyermekekért. Tedd áldottá ezekben a hetekben azokat a tábortokat, amelyek középpontjában a te szabadító munkád áll. Segíts, hogy megértsék, hogyan teljesítetted be minden ígéretedet Jézus Krisztusban. Adj erőt és bölcsességet a vezetőknél, hogy egy se vesszen el azok közül, akiket ránk bízta.

Áldásodat kérjük azokra, akik a munka terhet hordozzák. Újítsd meg életerejüket, add, hogy felismerjék a vasárnap örömét, azt, hogy milyen jó hálát adni és leborulni előtted.

Légy a betegekkel, idősekkel, az egyedüllett terhet hordozókkal. Adj békességet és szeretetet családjainkban, országunkban és a népek közt. Jézusért kérünk, hallgass meg minket. Ámen.

SZENTHÁROMSÁG ÜNNEPE UTÁN 4. VASÁRNAP – ÉZS 48,12–19

(Meg)váltásban

„Legyen füled sírűreg, melyben elföleled a hallott szavakat, míg hivatásod és kötelességed nem kényszerít beszédre.” (Luther Márton)

Megmosolyogtató, amikor hasonló életkorúak fagatják egymást: „Te mikor születtél, melyikünk az idősebb?” Közben van, amikor az életkorunkból szívesen letagadnánk hónapokat, éveket, az ilyen beszélgetésekben éppen a korosabb érzi magát nyeregben. Rangot jelent a kor, rangosabb a korábban született.

„**Én vagyok az első...**” Isten azt mondja: „*Én vagyok az első...*”, és hozzáteszi azt is: „...*az utolsó is én vagyok!*” Isten nem erejét, korát, bölcsességét fitogtató Úrként áll Izráel elé a babiloni fogságban, hanem úgy, mint aki nagyon jól tudja, milyen gyakran képtelen meghallgatni és követni őt az ember. Pedig ő mindennél előbb volt. Pedig ő mindent elmondott. Pedig ő számtalanszor igazolta már, hogy jobb nekünk, ha rá hallgatunk, hozzá sietünk. Ha pedig nem hallgatjuk Istent, elvesz az életünk, a küldetésünk, a célunk, az örök otthonunk.

„**Én vagyok az Úr.**” Én vagyok az, aki kezdettől fogva van, aki a káoszban rendet csinált, aki a végeláthatatlan rabságban vezetőt adott. Én vagyok az, aki bár tudom, hol, miben és hánszor fordultok szerető Atyátok ellen, mégis, most is felétek fordulok. Én vagyok az első, belőlem, akaratomból, szeretetemből vagyok, leszte, maradtok. Én tudom elérni a váltást azzal, akit én adok nektek.

„Babilon a történelemben Jeruzsálem antitézise: amikor az egyik erős, a másik szükségszerűen gyenge.” (Menachem Mendel Schneerson rabbi)

Erős Isten. Isten vált, változtat. Nyomorúságban, romlandóságban, sóvárgásban, romlottságunkban. Elképesztő, milyen erővel tartanak markukban bennünket események, hírek vagy éppen a magunk bűnei, a mi babiloni, hontalan, elveszett állapotunk.

Gyengék vagyunk, de nem hagyja ezt Isten. Nem gyenge az Isten. Az, aki annyira szeret, hogy semmilyen bűnünkkel nem tudjuk eltaszítani, ez az Isten valóban erős Isten. A szeretetében és irgalmában erős Isten. A szeretetében, irgalmában is első!

”

Előttünk jár a bűnt törő, oldozó testével. Nincs más, aki így tekint az emberre, ahogyan ő: váltásra sarkall, kicserél, jóra, irgalomra indít még azokkal szemben is, akikkel mi másképpen tennénk.

Isten irgalmáról sokszor hallunk. Ismerjük a keresztszülő, megbocsátásának határtalanságát. Hallgatni kell, hallani a szavát, mert ott a mélyben, „fülünk sírűregében” ezek a szavak új életre támasztanak, indítanak bennünket. Hallgatni kell, mert lent, a mélyben, életünk sötét homályában Isten kicseréli a hozzáállásunkat.

Vált az Isten. Babilonban, de Jeruzsálemben is. A gyengéből erős lesz. A hontalan otthonra lel. Vált az Isten. Sok mindenben szükséges a váltás. Ha valaki, akkor Urunk tudja, mire kell váltani, és ki által tudunk váltani. Talán éppen ezen a nyáron, ebben az életkorban, a mostani állapotunkban, a világ rendjében. Vált az Isten. Sohasem téved. Irgalommalelve teszi, ami után nevét hálatelt örömmel mondjuk ki.

Nem az erő, nem a hatalom. Babilon tele volt hatalmas kapukkal, oroslánábrázolásokkal, szobrokkal. Az északi kaput százhusz oroslán képével díszítették, és egy férfit megsemmisítő oroslánt is elhelyeztek rajta. Nem az erő, nem a hatalom vagy a magas életkor segít rajtunk. Milyen sokan igyekeznek nagy hanggal, durvasággal, kigyúrtan magukra irányítani a figyelmet!

Jeruzsálemben Isten Fiának, Jézus Krisztusnak a keresztszülő két évezrede csodálja alázattal az ember. Mert áldozata arról tanúskodik: Isten nem azzal győz bennünk, hogy pusztít, erősködik, hanem azzal, hogy hazavezet. Magához visz. Ez az Isten bennünk, közöttünk, értünk végzett munkája, ami először a fülünket éri el.

Halljátok? „*Legyetek irgalmasok, amint a ti mennyei Atyátok is irgalmas!*” (Lk 6,36)

■ KLIMENTNÉ FERENCZY ANDREA

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ - FOTÓ: DENNIS MELNICHUK FACEBOOK-OLDALA

Imádkozunk! Uram, sokszor képtelenek vagyunk váltani: bosszúból könyörlésre, törvénykezésből együttérzésre, neheztelésből nyitottságra. Te indítasz megbocsátásra, újrakezdésre, mások iránti könyörlésre. Járj velünk, hadd hirdessük nagyságodat! Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (július 2.) Amit csak szeretnétek, hogy az emberek tegyenek veletek, mindenben ugyanúgy tegyetek ti is velük, mert ezt tanítja a törvény és a próféták. Mt 7,12 (Zsolt 119,64; Lk 6,36–42; Róm 12,17–21; Zsolt 77) Jézus megfordítja korának ismert bölcs mondását – „Amit magadnak nem kívánsz, azt ne tedd másnak!” –, s ezzel nem csupán a negatív megközelítést cseréli fel egy pozitív életszemléletre, hanem arra buzdít, hogy merjünk az embertársainkkal kapcsolatba kerülni. A zsidó bölcsességgel való élethez nem feltétlen kell közel kerülni a másikhoz. A nem ártásnak a legkönnyebb formája, ha nem keresem a kapcsolatot a másikkal. Jézus szava azonban nem enged távol maradni a felebaráttól, hanem együttérző cselekvésre hív.

Hétfő (július 3.) Mindenért hálát adjatok, mert ez Isten akarata Jézus Krisztus által a ti javatokra. 1Thessz 5,18 (Zsolt 103,2; Lk 5,17–26; 1Móz 47,1–12) Életünk során számtalan dologról bizonyosodott már be, hogy az a javunkat szolgálja-e, vagy sem. Így vagyunk a fizikai szükségletekkel. Az évek múlásával megtanuljuk, hogy mit szabad ennünk, és mit nem. A mentális jólléttel is sokat foglalkozunk. Egyre többen tartják magukat távol az információcunamiktól, hagyják el a közösségi oldalakat, melyek nem csupán időnket veszik el, de meg is betegíthetik lelkünket. Pál apostol az Istenre vezet vissza, hogy mi szolgálja a javunkat. A hála megelégedetté tesz. Lehet, hogy először mesterkéltnek tűnik, de érdemes tudatosan is gyakorolni a hálaadást. Egész biztos, hogy ez a javunkat fogja szolgálni.

Kedd (július 4.) Isten [az] [...], aki minket veletek együtt Krisztusban megerősít... 2Kor 1,21 (Ézs 26,3; Mt 18,15–20; 1Móz 47,27–31) Azt hiszem, hogy ez az egyik legfőbb kérdésünk a hit útján járva: legyen elegendő erőnk ahhoz, ami éppen ránk vár. Tudjuk jól, hogy az erőnk véges, nemcsak a testi, de a lelki is. Eljöhét az pillanat, amikor minden igyekezet ellenére úgy érezzük, nem bírjuk tovább. De Isten képes arra, hogy a gyengeségeinken keresztül is vezessen a cél felé, mert ő mindent fel tud használni, és mindent a javunkra tud fordítani. Ezért ma ne csak kérdésünk, hanem reménységünk és bizodalunk is legyen, hogy Isten Krisztusban megerősít.

Szerda (július 5.) Én, az Úr, nem változtam meg... Mal 3,6 (Lk 1,50; 1Kor 12,19–26; 1Móz 48,1–11) Olyan mondat ez, amelynek nem hagyhatjuk figyelmen kívül a folytatását sem, mert a második fele arról szól, hogy mi is olyanok vagyunk, mint voltunk: nem hallgatunk szavára („...de ti is Jákób fiai maradtatok!”). Szeretjük Istent sziklához hasonlítani, amely örök

és rendíthetetlen, stabil és változatlan. De a Szentírás hordoz egy másik istenképet is, amely arról tanúskodik, hogy Isten változik. De nem szeszélyből, hanem irgalomból és könyörületből. Ha nem így lenne, nem lenne reménységünk. Urunk irántuk való szeretete és könyörületessége változatlan. Ez az, ami változást hozhat bennünk is.

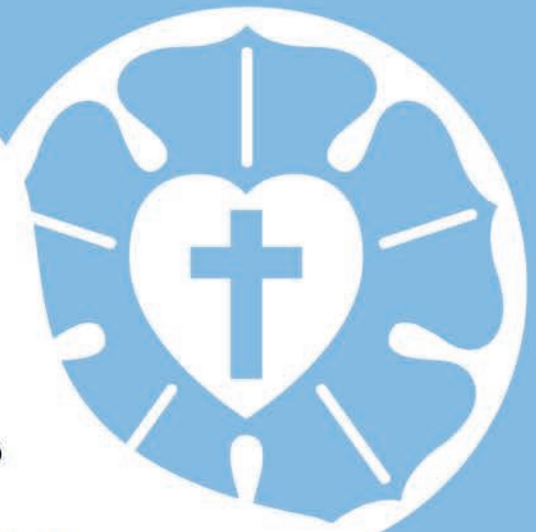
Csütörtök (július 6.) [Zákeus] szerette volna látni, hogy ki az a Jézus... Lk 19,3 (Zsolt 25,1–2; ApCsel 4,32–37; 1Móz 49,1–28) Ki ne ismerné a sóvárgást, amikor szeretne elérni, megragadni valamit? Zákeus vágya Jézus látására vonatkozott. Bizott abban, hogy a fügefafa lombjai között elbújva megpillanthatja őt. De ennél sokkal többet kapott, mert nemcsak ő vágyott Jézust látni, hanem Jézus is vágyakozott utána. Felnézett rá, kereste a tekintetét, kereste a kapcsolatot vele. Zákeus látni akarta, ki az a Jézus. Mi pedig az ő történetén keresztül megláthatjuk, hogy Jézus az, aki észrevesz minket, számontart minket, és közösséget vállal velünk.

Péntek (július 7.) És bocsásd meg vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek... Mt 6,12 (Zsolt 90,8; Fil 2,1–5; 1Móz 49,29–50,14) Az Úrtól tanult imádság második felében a mi dolgaink felé fordulunk kéréseinkkel. Ahogy a mindennapi kenyér elengedhetetlen a testünknek, ugyanolyan nélkülözhetetlen a bűnbocsánat a lelkünknek. Ha nem lenne, akkor nem lenne jövőnk, nem lenne reménységünk. A bűnbocsánat ajándéka mellett szükségünk van a megbocsátás lelkületére, mert nélküle panaszkodó és megkeseredett emberekké válunk. A megbocsátás – akár kapjuk, akár adjuk – szabaddá tesz. Éljük vele!

Szombat (július 8.) Ne legyetek restek, hanem kövessétek azokat, akik hit és türelem által öröklük az ígéreteket. Zsid 6,12 (Péld 10,7; Gal 6,1–5; 1Móz 50,15–26) Olyan embereket biztat a levél írója hitre és türelemre, akik megtorpannak a hitben, és a körülmények hatása alatt abban a kétségben vergődtek, hogy Isten megfeledezett róluk. Nem ismertem az anyai nagyanyámat, mert egészen fiatalon halt meg. Férjet és egy tízéves kislányt hagyott hátra. A családi történetekből tudom, hogy mélyen vallásos volt. De ezt a tényt nemcsak a történetek őrzik, hanem az a györfkönyi anyakönyv is, amelybe a lelkész nem csupán a neveket és évszámokat írta be, hanem a megjegyzésbe ezt is: „Sokáig beteg volt, hívó lélek volt, Isten ígéje volt a vigasza, el volt készülve a halálra.” Megtorpanásaimban sokszor eszembe jut azokkal együtt, akik példát mutatva előttem jártak az úton.

LutherApp

.....

Töltsd le az ingyenes evangélikus appot!

Regisztrálj az egyház hivatalos közösségi oldalára, és élvezd az előnyeit!

Töltsd le most!

Google Play

App Store

Gyülekezet.
Bárhoz.

www.lutherapp.hu

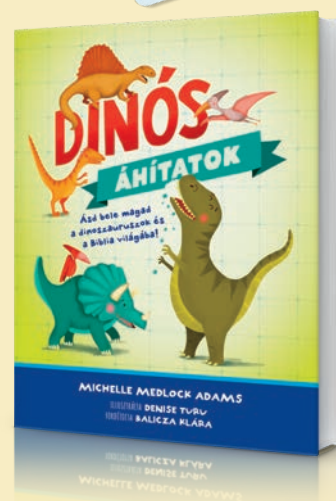
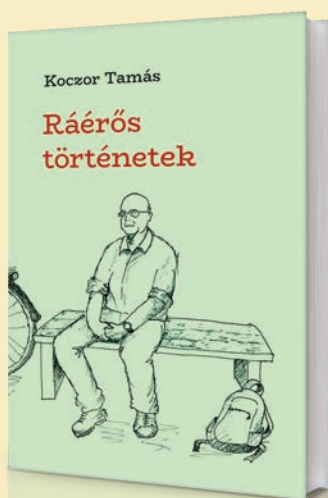
2 + 1 könyv az idei nyárra

VÉGTELEN NAPFÜRDŐZÉSHEZ

Merüljön el a 19. századi Svédország regényes világában! Generációkon átívelő regényfolyam bosszúról, szerelemről, féltékenységről.

REPÜLŐRE, VONATÚTRA
Rövid történetek arról, hogyan mutatják meg a hétköznapiak az örökkévaló igazságokat.

KÖZÖS JÁTÉK ÉS FELFEDEZÉS AZ ÁRNYÉKBAN
75 dinófelfedezés kis és nagy őslénykutatóknak. Hozzá vásárolható memóriajátékkal!

RENDELJE MEG KÖNYVEINKET MÉG NYARALÁS ELŐTT
A LUTHERKIADO.HU WEBOLDALON, VAGY
KERESSE SZEMÉLYESEN KÖNYVESBOLTUNKBAN:
BUDAPEST VIII. KER., ÜLLŐI ÚT 24.